ISSN 1814—4357

Дачникам садівникам городникам

Всеукраїнський щомісячний журнал

ДІМ • САД • ГОРОД

Передплатний індекс 74142

№2 ЛЮТИЙ 2008

Гісоп

Нут

Мурайя

ЮРИДИЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

Рубрику веде
Т.В.Грабовська,
спеціаліст з правових питань

Чи справді цей договір недійсний?

Після розлучення з чоловіком я придбала однокімнатну приватизовану квартиру. Всі документи на неї підготував її колишній власник. Договір купівлі-продажу квартири було укладено в Українській універсальній біржі та зареєстровано в БТІ. Я у квартирі проживаю вже 10 років, сплачую комунальні послуги, прописана в ній. Нещодавно вирішила продати квартиру. Звернулася до приватного нотаріуса, але вона відмовила мені, мотивуючи тим, що договір купівлі-продажу недійсний. Чи правда це і що мені робити у такому випадку?

З.В. Федорченко,
м. Гребінка, Полтавська область

Відповідно до статті 1 Закону України "Про товарну біржу", товарна біржа є організацією, що об'єднує юридичних і фізичних осіб, які здійснюють виробничу та комерційну діяльність, і має за мету надання послуг з укладення біржових угод, виявлення товарних цін, попиту і пропозицій на товари, вивчення, упорядкування і полегшення товарообігу та пов'язаних з ним торговельних операцій.

На товарних біржах здійснюються біржові операції, які мають відповідати сукупності наступних вимог:

– якщо вона являє собою купівлю-продаж, поставку та обмін товарів, допущених до обігу на товарній біржі;

– якщо її учасниками є члени біржі;

– якщо вона подана до реєстрації та зареєстрована на біржі не пізніше наступного за здійсненням угоди дня.

Але слід зазначити, що законодавством України не передбачено такої форми угоди, як біржова.

Договір купівлі-продажу дописувачка укладала у 1998 році, коли ще був чинний Цивільний кодекс Української РСР.

Відповідно до статті 42 Цивільного кодексу, угоди можуть укладатись усно або в письмовій формі (простій чи нотаріальний). Нотаріальне посвідчення угод обов'язкове лише у випадках, зазначених у законі. Недотримання у цих випадках нотаріальної форми тягне за собою недійсність угоди.

Статтею 227 Цивільного кодексу прямо передбачено, що договір купівлі-продажу нерухомого майна повинен бути нотаріально посвідчений, якщо хоча б однією із сторін є громадянин. Недотримання цієї вимоги тягне недійсність договору.

Також слід звернути увагу на те, що угоди, зареєстровані на біржі, не прирівнюються до нотаріально посвідчених, а лише не підлягають подальшому нотаріальному посвідченню.

Тому немає різниці, де фізичні чи юридичні особи уклали угоду – на біржі чи поза нею – необхідно дотримуватися законодавчо встановленої форми угоди, а в даному випадку – обов'язкової нотаріальної форми.

Це положення посадові особи біржі повинні були роз'яснити сторонам договору купівлі-продажу.

Крім того, Пленум Верховного Суду України у своїй постанові "Про судову практику в справах про визнання угод недійсними від 28.07.78 р. № 3 (із змінами та доповненнями від 25.12.1992 р., від 25.05.1998 р.) роз'яснив, що з підстав недотримання нотаріальної форми визнаються недійсними ті угоди, які відповідно до чинного законодавства підлягають обов'язковому нотаріальному посвідченню, зокрема договори купівлі-продажу, в тому числі під час придбання на біржових торгах.

З 1 січня 2004 року набув чинності Цивільний кодекс України, який має нові підходи щодо регулювання цивільних відносин, які безпосередньо пов'язані із здійсненням реєстрації права власності на об'єкти нерухомого майна.

Відповідно до статті 657 Цивільного кодексу України договір купівлі-продажу житлового будинку (квартири) укладається у письмовій формі, підлягає нотаріальному посвідченню та державній реєстрації.

Договори, зареєстровані на біржі, не прирівнюються до нотаріально посвідчених, вимагають оформлення у письмовій формі та підлягають нотаріальному посвідченню.

Таким чином, Цивільний кодекс унормував положення про укладення договорів купівлі-продажу на біржах.

Виходячи з конкретної ситуації, можна було б порадити дописувачці звернутися до суду з позовом про встановлення факту укладення договору купівлі-продажу та визнання цієї угоди чинною, якщо інша сторона договору буде на це згодна.

З іншого боку, щоб не допустити неправильного визнання угоди дійсною, суд повинен перевірити, чи підлягала виконана угода нотаріальному посвідченню, чому вона не була нотаріально посвідчена і чи не містить вона протизаконних умов.

ДІМ·САД·ГОРОД **№2 2008 р.**

Щомісячний виробничо-практичний журнал

Засновник і видавець — КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"

Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.

Видається з січня 1989 р.

Гісоп синій

Три кольори гісопу

Гісоп – це пряносмакова культура, поки що досить рідкісна. Походить з країн середземноморського узбережжя. У дикому вигляді трапляється й у нашій країні. Багаторічник з родини губоцвітих. Стебла у нього прямостоячі, висотою 50–70 см, чотиригранні, опушені. На їхніх кінцях у куточках верхніх листків скупчено розміщуються темно-блакитні, рожеві чи білі квітки. Їхній колір визначають три види гісопу: синій, рожевий, білий. Найбільш поширений синій.

Цвіте гісоп тривалий час, з червня по жовтень. Листки видовжені, сидячі, розташовані супротивно, зверху темно-зелені, знизу сірувато-зелені. Всі частини рослини мають сильний трав'яно-пряний аромат. Суцвіття багатше на ефірну олію, ніж листки і стебла.

Смак стебел, листків і квіток гірко-пряний. Якщо пожувати листя, у роті відчуваєш ніби тепло. Ця рослина і декоративна, й медоносна. Бджоли збирають з неї багато нектару і квіткового пилку. Славиться гісоп і як ефіроолійна культура. Його олію використовують у парфумерії. Та все ж основне призначення гісопу – харчове. Молоді стебла, листя і квітки, свіжі й сушені, використовують для ароматизації страв і закусок. Особливо апетитного смаку додає він стравам з гороху, бобів і квасолі. Молода зелень гісопу збагачує склад салатів, її можна використовувати і для засолювання огірків, помідорів та маслин.

Гісоп рожевий

Давно відомий гісоп і як лікарська рослина. Народна медицина застосовує його як відхаркувальний засіб при захворюванні дихальних шляхів, порушенні травлення, а також для лікування астми, ревматизму і для швидкого загоєння ран.

На одному місці гісоп росте 5–10 років. Для однієї родини досить мати на ділянці лише 3–4 кущі. Він не вибагливий до умов вирощування. Добре росте на сонячному, в міру вологому, чистому від бур'янів місці, посухостійкий і зимостійкий. За достатнього сніжного покриву не потребує укриття на зиму навіть у середній смузі України.

Гісоп білий

На ділянку, відведену під гісоп, з осені вносять з розрахунку на 1 м^2: 2,5 кг гною, 25 г суперфосфату і 10 г калійної солі. Ґрунт глибоко перекопують.

Розмножують цю рослину насінням, живцями і поділом куща. Сіють напровесні за схемою 50 х 50 см. Глибина загортання насіння – 0,6–1 см. Сходи з'являються на 10–14-й день. На півдні країни можна сіяти й восени.

Поки гісоп росте, ґрунт треба утримувати в чистому від бур'янів і пухкому стані. У посушливий період дають 2–3 поливи. В наступні роки, як тільки гісоп почне відростати, під сапу вносять підживлення (10 г сечовини на 1 м^2). За правильного догляду врожай зелені одержують уже в перший рік. Старші посіви ще врожайніші.

Якщо гісоп розмножують розсадою, його сіють у розсадник або в холодний парник у першій декаді березня. З появою 5–6-го листка сіянці пересаджують на постійне місце і добре поливають. За розсадного способу розмноження рослини зацвітають у перший рік життя. Особливо швидко розвиваються, коли їх розмножують поділом куща (рано навесні). Поділені кущики висаджують глибше, ніж ріс материнський кущ.

Гісоп лікарський

Вирощуючи гісоп для приправи, його збирають протягом усього літа, а для лікарських потреб стебла зрізують перед цвітінням. При цьому зрізують верхню частину стебел, сушать у тіні. Зберігають у прохолодному, провітрюваному приміщенні. Для одержання ефірної олії гісоп збирають під час масового цвітіння на другий рік життя. Для бджільництва вигідна культура гісопу на насіння, воно достигає в середині серпня. Зрізані стебла зв'язують у пучки і підвішують вниз верхівками над підстилкою (папером, полотном тощо). Достигле насіння висипається. Схожість його зберігається 3–4 роки.

М.І. Цехоновський,
м. Запоріжжя,
сел. Чкалова

(Закінчення. Початок у № 1, 2008 р.)

Висаджування розсади у відкритий ґрунт

Підрослу розсаду наприкінці квітня, дочекавшись, коли зацвіте абрикос, ми висаджуємо в неопалювану теплицю, накриту до цього часу поліетиленовою плівкою. Висаджують рослини – майже по сім'ядолі в глибину з відстанню в рядку 20–30 см і 30–40 см – між рядками. У теплиці за 3–4 тижні розсада приживлюється, міцніє, загартовується, підростає і, пересаджена потім у відкритий ґрунт разом з великою прикореневою грудкою землі, вона швидко починає рости, раніше плодоносить і дає більший урожай.

Ми пробували вирощувати розсаду у контейнерах (у різних ємкостях – "стаканчиках"). Але для нас така технологія виявилася занадто клопітною і малоефективною. І ось чому. Навіть тоді, коли ми вирощували менше сортів, а відтак і менше розсади, ніж тепер, все одно розставити велику кількість ємкостей на вікнах, столах і стелажах – проблематично. Потім, коли вона підросте, "вигулювати"

Золотий ювілей

Секрети врожайності перцю

всю цю "армію" на балкон і назад у кімнату – важко. Світла всім рослинам не вистачає і тому розсада витягується. Єдину перевагу цього способу – швидке приживлення розсади через неушкодження коренів – ми компенсуємо, викопуючи розсаду з теплиці з великою прикореневою грудкою землі. Адже теплиця або хоча б маленький плівковий парничок – це як шлюзова камера у космонавтів: тут уже не квартира, де занадто тепло й мало місця, але й не відкритий ґрунт, де ще вогко й холодно. Зі своїх спостережень ми зробили висновок: розсада швидше приживлюється, а рослини надалі сильніші і врожайніші,

Анастасія

якщо їх пікірувати в тепличку. Краще висаджувати її у відкритий ґрунт, навіть з частковим ушкодженням коренів, ніж з неушкодженою кореневою системою, але знижені і перерослі – прямо на грядку.

На постійне місце розсаду ми висаджуємо, зазвичай, після 20 травня (залежно від погодних умов). Треба пам'ятати, що **знижені температури призводять до значного гальмування росту розсади і рослин перцю, а, отже, до зниження врожаю.** Висаджуємо у заздалегідь підготовлені лунки, попередньо поклавши в них по 1–2 кг перегною та по жмені попелу. Це нібито й забагато, але перегній – не лише поживні речовини, а й "пухова перина", яка поліпшує повітряну аерацію та зберігає необхідний водний баланс. Не подумайте, що коли дасте у 5 разів більше добрив під кущ, то одержите у стільки ж разів вищий урожай. Бадилля виросте могутнє, а от плодів можете й не дочекатися. В усьому потрібна міра.

Лунки добре поливаємо (не менше літра води), висаджуємо розсаду і ще раз поливаємо (0,5 л води), зробивши перед цим навколо рослини лунку за допомогою земляного валика, і мульчуємо сухим ґрунтом. Саджанці розміщуємо на такому ж рівні, на якому вони росли в теплиці. На відміну від помідорів, за умов глибшого садіння на стеблі не утворяться додаткові корені, а рослини почуватимуться пригніченими.

Кущі, що виросли з густо висадженої розсади, витягнуті, слабкі, менш урожайні і більше уражуються хворобами. Тому розсаду на городі ми висаджуємо з відстанню в рядку 40 см (щоб виброслі рослини торкалися одна одної, але не переплітались гілками), а між рядками – через 60 см. Високорослі перці типу Італійський чобіт і Карпатія саджаємо за схемою 50 х 80 см.

Догляд за рослинами

Після висаджування у відкритий ґрунт через 2–3 дні вдруге поливаємо рослини. А днів через 10–14 піджив-

Сонечко

Для себе я зробив висновок, що основними трьома "китами", на яких тримається врожайність перців, є:

- пікірування (пересаджування) домашньої розсади в теплицю або в парничок;
- висаджування в лунки з додаванням у них перегною, компосту або інших "пухких" добрив і підживлення розсади перцю через тиждень після її висаджування у відкритий ґрунт;
- полив і розпушування ґрунту після кожного сильного дощу або зволоження: одне розпушування замінює 1–2 поливи.

І ще три маленьких секрети-поради для початківців і тих, кому читати літературу не вистачає часу.

Ми звикли вважати, що коли гниє стебло або плід, значить, надмір вологи. У перцю ж навпаки: сигналом критично малого вмісту вологи у ґрунті є поява чорних плям на його плодах. Це ознака ураження рослин верхівковою гниллю.

Якщо вибірково деякі кущі зав'янули і полив їм не допоміг (ознаки ураження хворобою), видаліть ці рослини з ділянки: їх уже, як правило, не врятуєте, а інші не будуть заражатися.

Насіння беріть тільки зі стиглих плодів.

І ще невеликий відступ – спостереження. Одним з найважчих і болісних у вирощуванні перцю є період від сівби до появи сходів. Краще тим, хто висіяв не власне насіння, а купив у колекціонерів чи по оголошеннях або на ринку. Якщо через тиждень або два рослини не з'явилися, вони готові писати в редакцію, за-

Здоров'я

люємо їх гноївкою у співвідношенні 1:10 або курячим послідом 1:15. **Це підживлення одне з найважливіших,** оскільки розсаді перцю необхідний сильний первісний "поштовх". Після цього робимо перше легке розпушування ґрунту. На початку масового цвітіння видаляємо першу квітку або вже її зав'язь, що з'являється у першому розгалуженні молодого стовбура, адже рослина втрачає багато енергії на "вигодовування" цього плоду, затримується у рості й розвитку. І відразу ж після цього підгортаємо уздовж ряду, створюючи невисокий валик.

Перець – ніби "маленьке кошеня": нагодуєш його, напоїш, та ще й погладиш, тобто розпушиш землю довкола нього, і він, як маленька пухнаста істота, так і тягнеться за рукою, росте на очах. Коренева система у перців невелика, тому **чим більше у вас можливостей полити й розпушити ґрунт, тим більша ймовірність одержати високий урожай.** Гілки у них, як правило, ламкі, тому ми на своїй ділянці в період, коли сформувалася основна маса плодів і кущ уже не росте, підв'язуємо їх до жердин, як помідори. Це створює не лише порядок, легкий прохід у рядках, рівномірне освітлення й провітрювання, але й усуває головне лихо достиглих перців – "поле Куликове" – коли вони під вагою плодів лежать на землі, найчастіше поламані.

У наших кліматичних умовах наприкінці серпня – на початку вересня доводиться прискорювати достігання плодів. Для цього видаляємо всі листки до першого розгалуження стебла, видаляємо всі пасинки, на яких не сформувалися плоди, а також квітки й маленькі плоди, залишаючи лише ті, котрі досягли характерних для даного сорту розмірів.

Лайлак Белл

являти в міліцію, що їх обдурили, продали погане насіння. А тим часом у насінні криється не більше 20% невдач, а інші 80% – у порушенні технології. Адже навіть висіяні в один день, у той самий ящик насінини того самого сорту перцю не гарантують однакову 100%-ну схожість: десь висіяли глибше, а десь мілкіше, десь ближче до батареї, а десь далі, десь полили більше, а десь менше. І ще багато інших дрібних факторів, що впливають на загальний результат. Тому рекомендуємо вирощувати розсаду пророслим насінням. Убиваєте відразу двох зайців: і про якість насіння довідаєтеся, і допоможете рослинам швидше побачити світло.

З власного досвіду можемо стверджувати, що найімовірнішими причинами того, що насіння не зійшло, можуть бути:

1. Низька температура повітря в кімнаті (нижче 20°С, тим часом як оптимально рекомендована 25–28°С). Якщо ящики з насінням, що не зійшло, додатково поливати водою, температура ґрунту ще більше знижується (внаслідок випаровування води), отож негативні явища посилюються.

Колобок

2. Висока температура повітря (близько гаряча батарея). Якщо насіння висіяти неглибоко (менше 1 см) і поливати малими дозами, воно лежатиме у ґрунті сухим.

3. Ґрунт невідповідного складу (з "вулиці"), швидко злежується, щільний. Внаслідок рясних поливів він стає ще щільнішим, погано провітрюється і насіння не може прорости. Хочу зауважити про ґрунт. Останнім часом почастішали випадки скарги городників на те, що насіння сходить, викидає сім'ядолі, а далі рослини не ростуть і невдовзі гинуть. А причина, як правило, в тому, що ґрунт, придбаний на ринку, містить багато торфу замість перегною, він кислий. Насіння у такому ґрунті проростає, але рослини не розвиваються.

Італійський чобіт

Це найбільш характерні й поширені причини несхожості насіння. І ще один ворог розсади – "чорна ніжка", коли підросла розсада починає падати, як підкошена. Щоб уникнути захворювання, необхідно мати, насамперед, якісний незаражений ґрунт, не допускати його перезволоження за надмірно високої або низької температури, не загущувати рослини, тобто сіяти рядками, а не суцільною площею.

Земля, як відомо, – невичерпне джерело багатства, вона може забезпечувати добробут усіх, хто має хоча б невеличкий наділ. Необхідно тільки раціонально і правильно її використовувати. І тоді секрети родючості стануть секретами врожайності вашої грядки і вашого успіху.

Роздивляючись мої фотографії чудових перців, не подумайте, що труднощі є тільки у вас, а в нас усе саме виростає. Ми власними руками і щоденним потом на чолі підтверджуємо життєву істину: чим більше докладеш, тим більше візьмеш. І змінити аксіому життя трудівника ніхто не в змозі. Якщо затратиш багато праці, то й урожай одержиш високий.

Білозірка

В.Ф. Сирай,
вул. Академіка Павлова, буд. 17, кв. 81,
м.Чернігів, 14027

Топінамбур – культура унікальних можливостей

Топінамбур (Helianthus tuberosus L.) – рослина однорічна як ботанічний вид, але з господарської точки зору, завдяки своїй здатності щороку вегетативно розмножуватися від частин столонів та з бульб, є багаторічною і на одному місці може рости десятки років. Топінамбур завезли до Європи з Північної Америки у XVII ст. Як і соняшник, він належить до родини айстрових, внаслідок схрещування цих культур отримано міжвидовий гібрид – топінсоняшник. Він продуктивніший за топінамбур щодо виходу зеленої маси, але за врожайністю бульб поступається останньому.

Надземну масу можна використовувати для приготування силосу, сінажу, трав'яного борошна; бульби восени й навесні – у кормовиробництві, харчовій промисловості, а також як сировину для крохмало-патокової та спиртової промисловості. Вміст інуліну в топінамбурі – 16–17% (до речі, в картоплі його 18%). З одного центнера бульб картоплі можна отримати 11 л спирту, а з топінамбура – 9–10 л.

Ще п'ятдесят років тому в Україні створено технологію гідролізу інуліну до фруктози, яка хворим на діабет замінює буряковий цукор. Розроблено також рецепти кондитерських виробів, де замість цукру використовують фруктозні сиропи з топінамбура, та хлібобулочних – із заміною борошна на порошок із бульб топінамбура. Ці вироби рекомендуються хворим на цукровий діабет.

За рубежем розроблено технології, які дають змогу отримувати з топінамбура цукор (6–12 т/га) та фруктозно-глюкозний сироп. У деяких країнах з нього одержують етанол для додавання до пального: 10–15% спирту в бензині знижує вміст тетраетилового свинцю у вихлопних газах, зменшує витрату пального, підвищує потужність двигуна.

Дослідженнями, проведеними у Новосибірському НДІ клінічної імунології (Російська Федерація), виявлено, що широкий спектр біологічної активності топінамбура визначається не лише інуліном, а й комплексом поліфруктозанів та продуктів їхнього окислення з білковим комплексом, а також макро- та мікроелементами. Виявлені імуномоделююча, адаптогенна, антитоксична активність продуктів з топінамбура. Розроблено препарат "Топіко" з біологічно активною дією. Вперше з лікувально-профілактичною метою відпрацьовано технологію комплексного використання топінамбура – як бульб, так і зеленої маси. Нові види цих біологічно активних добавок дають змогу підвищити ефективність лікування опіків, ниркової недостатності, виразки дванадцятипалої кишки, діабету, залізодефіцитної анемії, ослабленої імунної системи у дітей.

Рослина має тривалий вегетаційний період – 180–200 днів. Сходи витримують весняні заморозки до мінус 4–5°С, рослини – осінні морози 7–8°С. Бульби, які перезимовують у землі, через високий вміст вуглеводів не пошкоджуються за температури повітря мінус 40°С.

Топінамбур не витримує кислих, періодично перезволожених, важких, запливаючих, водонепроникних ґрунтів, а також засміченість багаторічними бур'янами. Сприятливими для формування високої продуктивності його є осушені торфовища.

Оптимально розміщувати плантації топінамбура на позасівозмінних ділянках після зернобобових на зелений корм, багаторічних трав, не заражених дротяником. Не можна висаджувати топінамбур після соняшника, цикорію, буряків, моркви.

Кращий час садіння – навесні як цілими, так і різаними бульбами. Можна висаджувати й восени, але лише цілими бульбами. Спосіб садіння широкорядний (70 см) з відстанню між бульбами у рядку 35–40 см, глибина загортання 8–10 см, витрата садивного матеріалу – 1,5–2 т/га. Щільність насадження на Поліссі та в західних регіонах України з належною забезпеченістю вологою має становити 50–60 тис. рослин на 1 га, у Лісостепу й Степу – 30–40 тис.

Бруньки вічок на бульбах починають проростати за температури 5–6°С, а сходи з'являються через 20–30 днів.

Топінамбур формує високі врожаї надземної маси та бульб, тому під нього потрібно вносити відповідну кількість мінеральних добрив. Щороку навесні після переорювання та збирання врожаю необхідно вносити під боронування $N_{60}P_{60}K_{60}$, а під час вегетації підживлювати дозою $N_{45}P_{45}K_{60}$.

Догляд за плантацією передбачає проведення двох боронувань – до і після з'явлення сходів та розпушування ґрунту в міжряддях. Щоб створити оптимальні умови для формування бульб правильної грушоподібної форми, рослини в рядках підгортають, формуючи гребені.

Надземну масу скошують наприкінці вересня – на початку жовтня. Бульби викопують картоплезбиральними машинами восени або навесні. За весняного збирання вони краще відокремлюються від коренів, ніж восени.

У бульб топінамбура тонка, ніжна шкірка, тому вони погано зберігаються. Для тривалого зберігання їх пересипають піском та вкривають шаром землі до 10 см. У сховищах бульби необхідно тримати у дерев'яній тарі, дбаючи про належну вентиляцію приміщення.

У дослідженнях Інституту землеробства на сірому лісовому середньосуглинковому ґрунті на неудобреному фоні врожайність зеленої маси топінамбура сорту Інтерес становила 32 т/га, бульб – 22 т/га; за внесення добрив у дозі $N_{90}P_{90}K_{90}$ – відповідно 83 та 38 т/га. Продуктивність топінсоняшника сорту Новость ВІРа була відповідно 33 і 17 та 81 і 27 т/га.

У надземній масі міститься від 22 до 32% сухої речовини, у бульбах – 19–30%, цукрів – 15–20% від сухої речовини. Поживність 1 кг зеленої маси становить 0,22–0,29 корм. од. та 24 г перетравного протеїну, бульб – 0,24 корм. од. та 15 г протеїну. За амінокислотним складом білка топінамбур – біологічно повноцінний корм.

Завдяки біохімічному складу, насамперед високому вмісту вуглеводів топінамбур має унікальну господарську особливість: урожай бульб можна збирати як восени, так і навесні.

Дослідженнями впливу добрив і строків збирання на біохімічний склад бульб топінамбура встановлено підвищення обводненості тканин бульб під впливом удобрення. Особливо це помітно у варіантах з поєднанням мінеральних та органічних добрив. Зокрема, по фону із внесенням NPK та органічних добрив вміст сухої речовини становив 17,1–17,9%, тим часом як у варіанті без них – 20,9%. До весни вміст сухої речовини збільшується: на неудобреному фоні до 22,7%, а у варіантах із внесенням добрив – до 20%. Це зумовлюється переміщенням пластичних речовин із надземної маси.

Виявлено підвищення вмісту сирого протеїну з 12,11 до 14,70–14,88% (на 21 відносних відсотків) під впливом мінеральних та органічних добрив. Під час визначення біохімічного складу бульб після перезимівлі цієї різниці не було виявлено.

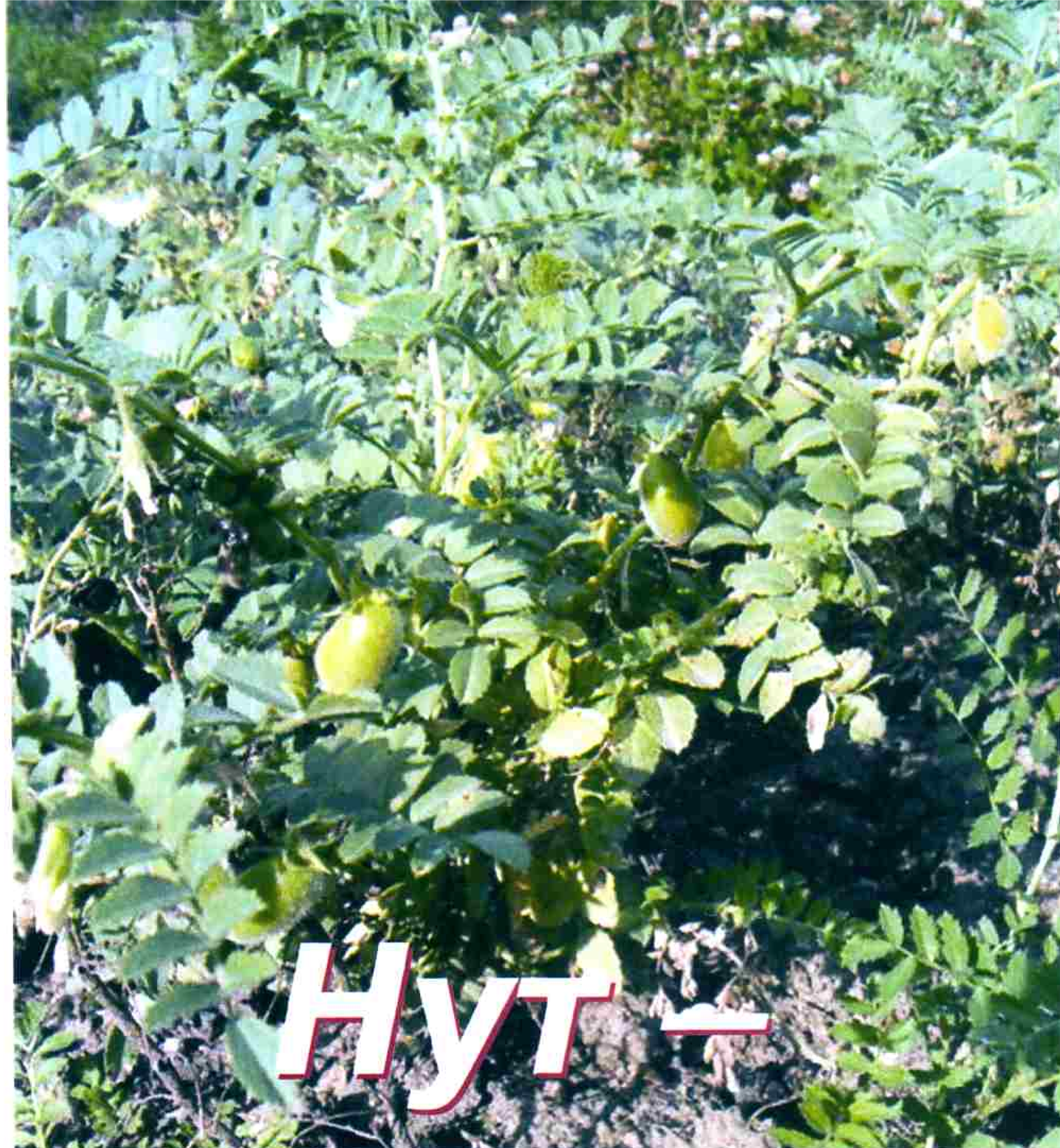
Вміст сирого жиру підвищувався більш ніж на 10 відносних відсотків у варіантах із внесенням добрив. Майже удвічі збільшилась його кількість у бульбах після перезимівлі, а от клітковини до весни поменшало.

Іншою важливою групою сполук, які визначають поживну цінність топінамбура, є безазотисті екстрактивні речовини (БЕР). Вони являють собою сукупність вуглеводів різного ступеня полімерності: моно- та дисахариди (сахари), полісахариди (несахари) – декстрини, крохмаль, пентозани, геміцелюлоза, пектинові речовини. Наявність цих сполук визначає рівень енергетичного забезпечення організму, а їхня недостатність у раціоні зумовлює порушення обміну речовин. Не виявлено істотних змін щодо вмісту цих сполук у бульбах після перезимівлі.

Внесення помірних доз мінеральних добрив ($N_{60}P_{60}K_{60}$) не впливає на такі показники біохімічного складу бульб топінамбура, як сирий протеїн, сирий жир, сира зола, сира клітковина, БЕР та на їхню динаміку. Поєднання мінеральних і органічних добрив (30 т/га) зумовлює підвищення вмісту в бульбах протеїну, жиру та деяке зниження БЕР. Перезимівля бульб у природних умовах у ґрунті не знижувала показників їхньої поживності. Після появи сходів топінамбура формують гребені через 70 см. Важливо не припуститися загущення стеблостою: це знижує продуктивність плантації.

Характерною особливістю вирощування топінамбура є те, що у наступні роки його культивування істотно зменшуються затрати (більш ніж у шість разів) за рахунок скорочення витрат, пов'язаних із придбанням садивного матеріалу, підготовкою його до висаджування та самим висаджуванням. Це зумовлює істотне зниження собівартості бульб на другий і в наступні роки.

Ф.М. Архипенко,
кандидат сільськогосподарських наук,
завідувач лабораторії польового кормовиробництва
ННЦ "Інститут землеробства УААН"

Нут – цінна зернобобова культура

Ця рослина більше відома в Україні, особливо у південно-східному та південному регіонах, під місцевими назвами баранячий горох, волохатий горох, римський горох, турецький горох, волохатка, нагут та ін. У ній міститься багато білка і крохмалю. Латинська назва нуту – Cicer arietinum L. Це давня однорічна культурна рослина районів з посушливим кліматом. Здавна її вирощували у Південно-Західній Азії, у посушливих країнах Сердземномор'я, в Індії, Пакистані, Ефіопії, у Середній Азії. В дикому вигляді нут не трапляється.

Нут раніше вирощували для використання зерна як на харчові потреби, так і на корм. У 70-ті роки XX ст. в колишньому СРСР було районовано близько 20 сортів нуту кормового й харчового призначення. Найбільшого поширення набули стійкі до аскохітозу сорти – Дніпровський високорослий, Краснокутський 195, Совхозний, Ювілейний.

За харчо-смаковими якостями нут подібний до гороху, але його зерно розварюється важче. Для харчування використовують сорти з білим насінням. Високі смакові якості має засмажене зерно. У ньому міститься 18–26% білка, 43–66% вуглеводів, 4,7–8,2% олії та 6–9% клітковини. Зелену масу й солому тварини не поїдають через високий вміст щавлевої кислоти. Солому можна використовувати на корм разом з іншими кормами після запарювання.

Дуже важливими властивостями нуту є його посухостійкість і те, що він не пошкоджується брухусом та довгоносиком. Завдяки цьому поряд із чиною він є цінною зернобобовою культурою для степової зони, де він урожайніший, ніж горох та сочевиця. У зоні Лісостепу горох дає не менші врожаї, ніж нут, а на півночі Лісостепу він значно менш урожайний, ніж горох.

Корінь у нуту стрижневий, з добре розвинутими боковими відгалуженнями, глибоко проникає у ґрунт.

Бульбочки з азотфіксуючими бактеріями великі, їх багато. Стебло не товсте, але грубе, прямостояче, не вилягає, заввишки 25–60 см. Від головного стебла, зазвичай, відходять одна–дві гілки. Розгалуження у більшості сортів починається низько. Існують так звані штамбові сорти, у яких стебло розгалужується тільки у верхній частині, отож боби розташовані високо. Листочки непарноперисті, з 5–8 парами дрібних еліпсоподібних листочків із зазубринками. Прилистки великі, яйцеподібні.

Рослина має залозисте опушення, через яке у спекотну погоду виділяється багато (до 150 кг з гектара) оксалатно-яблучної кислоти. На Сході таку кислоту збирали і вживали, як оцет, а також застосовували для виготовлення прохолоджувальних напоїв.

Квітки у нуту поодинокі, пазушні, дрібні, білі або забарвлені. Нут – самозапильна рослина, але зрідка може запилюватися й перехресно. Біб у нього дуже здутий, короткий (1,4–3,5 см), з носиком; стиглий – солом'яно-жовтий або світло-фіолетовий. Під час достигання не розтріскується. Кількість насінин – від 1 до 3, частіше 2.

Насінини (5–14 мм) кутасті або округлі, з носиком. Трапляються різновиди з кулястими насінинами – горохоподібні. Сім'ядолі жовті. Насінини білі, кремові, рожеві, коричневі та чорні; поверхня у них гладенька або зморшкувата; маса 1000 шт. – 60–600 г. Насіння багате не лише на білки (20–30%), але порівняно з іншими зернобобовими, крім сої, й на жир (4–8%).

Нут – рослина континентального клімату. Насіння починає проростати за +2°С. У проросликів в умовах високої температури рослин затримується початок цвітіння і посилюється гіллястість. Для плодоутворення потрібна порівняно висока температура. Заморозків, навіть значних (до -11°С) нут не боїться.

За умов довгого дня скорочується період від сходів до цвітіння та різко зменшується гіллястість нуту. Короткий день (12 годин) розтягує цей період, спричиняє бурхливий ріст зеленої маси, сильну гіллястість і плодоутворення. Достигання при цьому настільки запізнюється, що плоди ряду сортів не достигають навіть на півдні, де вегетаційний період триває довго.

Нут може зацвісти й за полярним колом. Його вегетаційний період дуже коливається – від 60 до 110 днів: скоростиглі сорти – 60–70, середньостиглі – 75–85 днів.

Як посухостійка рослина нут легко витримує нестачу вологи. Навіть у напівпустельних умовах він дає порівняно задовільний урожай. За надмірного зволоження різко зменшується кількість зав'язей, боби ростуть, але насіння в них не розвивається. Надмірна вологість повітря найбільш згубно позначається на сортах, сприйнятливих до грибного захворювання – аскохітозу, від якого у вологі роки посіви нуту можуть повністю загинути. До ґрунту невибагливий. Краще, ніж інші зернобобові, родить на піщаних і навіть засолених ґрунтах.

З-поміж добрив нут найкраще реагує на фосфорні, які необхідно вносити з осені. Ефективним є застосування нітрагіну.

Строк сівби – ранньовесняний. Посів – широкорядний з шириною міжрядь 30 см. Оптимальна густота – 50 рослин на квадратному метрі, або близько 17 рослин на одному погонному метрі рядка. На легких ґрунтах глибина загортання насіння – 7 і навіть 8 см, на зв'язних – не більше 6 см. Під час сівби сівалками нут, як і горох, сіють, подаючи насіння в катушках згори. Воно проростає за температури від +6 до +8°С. Для проростання потрібно багато води. Проростлі сім'ядолі на поверхню не виносяться.

Догляд полягає у розпушуванні міжрядь для знищення бур'янів та ґрунтової кірки. Видаляють також рослини, уражені аскохітозом, які відрізняються від здорових бурими плямами та відставанням у рості.

Нут достигає рівномірно і дружно, не вилягає. Боби прикріплені високо й не розтріскуються. Але при перестоюванні частина їх під час збирання комбайном може обламуватися. При обмолочуванні насінини нуту, на відміну від гороху, менше розколюються. Добрим урожаєм вважають 30 ц/га зерна. Зберігають його вологістю не вище 14%. Схожість насіння зберігається більше 10 років.

Ф.М. Архипенко

Хміль

Хміль широко використовують у пивоварній промисловості. Але його застосування як овоча дуже незначне. Мабуть, мало хто пробував запечене, відварене або тушковане коріння чи хмелеву кашу.

Хміль (Humulus lupulus) – багаторічна рослина з родини коноплевих. Виткими стеблами він обплітає стовбури дерев, гілки кущів і сягає 5–6 м завдовжки. На ділянках його вважають злісним бур'яном, який важко викорінити, оскільки навіть невеликі відрізки кореневищ, що залишаються у ґрунті, здатні відновити цілу рослину. Листки триабо п'ятилопатеві, шорсткі. Квітки бувають двох типів: на чоловічих рослинах вони зібрані у волоті, на жіночих – у головки, розміщені китицями.

Цвіте хміль у червні–серпні. Жіночі квітки формують супліддя, так звані шишки, де й знаходиться насіння. В дикому вигляді ця рослина росте на вологих місцях, заплітає кущі та дерева вздовж річок, балок, низин. Культивують для пивоварної, лікеро-горілчаної, парфумерної промисловості в Україні, Білорусі, Прибалтиці, Росії, у багатьох країнах Західної і Центральної Європи, в Америці, Австралії. Використовують як харчову, лікарську, ефіроолійну, волокнисту, пилконосну, декоративну рослину. Народні назви: хмелиця, гіркач, виноград дикий, хмелинка, хмельник, цміль, чмель.

У жіночих супліддях міститься гірка речовина – лупулін, смоли, віск, органічні кислоти, ефірна олія, дубильні речовини, вітаміни групи В (B_1, B_3, B_6), рутин; у листках – до 170 мг% аскорбінової кислоти (вітаміну С).

Для лікарських потреб використовують жіночі супліддя (шишки) з метою покращення травлення, як заспокійливий засіб. Хміль належить до отруйних рослин, тому необхідно дуже обережно його використовувати, суворо дотримуючись дозування. У медичній промисловості застосовують спиртовий екстракт суплідь у препараті уролесан, настоянку – у препараті валоседан, ефірна олія входить до складу валокордину. Мазь застосовують для лікування ран, захворювань суглобів, ревматизму. Настоєм миють голову для поліпшення росту волосся, для ароматичних ванн. Ефірну олію, отриману з жіночих суплідь, також використовують у парфумерній промисловості та для ароматизації напоїв, для приготування різноманітних (алкогольних і безалкогольних) напоїв, соусів, додають до випічки, для ароматизації різних страв. Молоді корені, зібрані навесні, варять, тушкують, запікають, додають до супів, смажать у сухарях і яйцях, як спаржу чи цвітну капусту. Ось деякі рецепти.

Смажений корінь хмелю. Молодий корінь хмелю відварюють у підсоленій воді, підсмажують на олії чи маслі, додають підсмажену цибулю.

Омлет. Корінь хмелю, приготовлений за попереднім рецептом, заливають яйцями і смажать до готовності, додаючи зелень та спеції.

Грибний соус з хмелем. У підсмажену цибулю (100 г) додають 150 г свіжих або 30 г сухих подрібнених грибів. Смажать ще 5–7 хвилин, додають 300 г томатного соусу і смажать ще 10–15 хвилин. Потім, знявши з вогню, додають відвар шишок хмелю, приготовлений з 10 г шишок та 100 г води, 50 г сухого вина, 10 г вершкового масла. Використовують як соус до м'яса.

Як технічну культуру стебла хмелю застосовують для виготовлення мотузок, низьких сортів паперу, картону, а як декоративну рослину – для вертикального озеленення, у ветеринарії – для лікування водянки у тварин.

Н.М. Смілянець

Служба взаємодопомоги

Яєчна шкаралупа – місцеве добриво

Хотілося б довідатися про використання яєчної шкаралупи, оскільки маю можливість щомісяця переробляти до 10 кг її на борошно. Поділіться досвідом!

К.Д. Демчук,
м. Южний, Харківська обл.

Яєчна шкаралупа належить до місцевих добрив, вона не має широкого використання в інтенсивному виробництві. Через це про неї важко знайти інформацію. За хімічним складом це практично крейда – $CaCO_3$, а оболонка з внутрішнього боку містить небагато азоту та мікроелементи. Вносити її можна під усі рослини та на будь-яких ґрунтах, але найефективніша вона на кислих, оскільки крейда нейтралізує кислотність (відбувається реакція з утворенням вугільної кислоти, що розкладається). У Швеції її навіть вкидають до кислих озер і річок.

Найкраще вносити перемелену на борошно шкаралупу восени під перекопування (оранку). Але оскільки в ній міститься лише один з макроелементів (кальцій), рекомендовано вносити її разом з будь-якими іншими органічними добривами. Доза довільна – скільки можна закопати лопатою, тому що вона не пригнічує мікрофлору ґрунту.

Досвідом використання яєчної шкаралупи ділиться одна наша читачка з Донецької області В.А. Пономарьова: "...навесні подрібнюю шкаралупу, додаю трохи рослинної олії, цю гущу перемішую і кладу до кожної лунки разом з картоплиною. Цей засіб ефективний проти ведмедки...". Від себе додамо, що, крім олії, в гущу можна додати й отрутохімікати проти шкідника.

Ю.В. Слєпцов,
Національний аграрний університет

Коли настає пора садіння плодових дерев, кожного садівника хвилює питання: де придбати потрібний сорт та де висадити деревце, щоб воно добре росло і плодоносило. Але не всі знають та враховують і такий фактор, як наявність гарного запилювача. Можливо, з улюбленим сортом слід висадити ще одне–два деревця інших сортів для взаємного перезапилення. Тож хочу поділитися з читачами власними спостереженнями за багато років науково-селекційної роботи.

Робота селекціонера, як відомо, пов'язана із щорічним виконанням схрещувань. Розпочала я цю роботу в 1950 році на Донбасі. Спочатку займалася селекцією яблуні, а потім – кісточкових порід. Як відомо донецьким садівникам, у більшості років до "глобального потепління" квітування всіх порід в умовах Донбасу відбувалося здебільшого за похмурої погоди, але обов'язково з суховіями, і незважаючи на хмари, дощі (невеличкі) в окремі роки там велика рідкість. До того ж ґрунт після них висихав негайно. Сонячні дні також були рідкість – інколи сонце виглядало на півдня – день.

Особливості запилення плодових порід

Через постійні суховії квіткові приймочки маточок в наших умовах приймали пилок один–два дні, а на заході України – до чотирьох–п'яти днів. Визначено це по одній науковій роботі західного вченого з вивчення запилювачів для вишні, де стверджувалося, що вишня Любська – добрий запилювач для Подбєльської. Але ж Подбєльська зацвітає за 4–5 днів до Любської!

У нас же при запізненні із схрещуванням (на третій день квітування) ризикуєш не отримати зав'язі плодів.

Упродовж багатьох років мені доводилося переконувати керівників дослідної станції, щоб припинили обприскувати отрутохімікатами від шкідників кісточкові породи перед цвітінням. Але наші агрономи переконалися, що цього не слід було робити лише у 80-ті роки, коли настав рік з особливо холодною погодою (без заморозків) під час цвітіння і дослідна станція втратила врожай усіх кісточкових. За доброго цвітіння були лише поодинокі плоди.

Однак біля балки або широкої лісосмуги, чи поблизу, необприсканих ягідників лише кілька рядів дали гарний урожай.

Але в минулому році одержали гарний врожай кісточкових у тих господарствах Донецької області, де врахували мої поради й не обприскали кісточкові породи перед цвітінням.

Не обприскуйте сад перед цвітінням

Хто ж все-таки запилює сади в похмуру погоду?

Поруч з моєю колекцією вишень і черешень (змішане насадження) була велика пасіка дослідної станції. Але ж бджоли за похмурої погоди сидять у вуликах! І лише в окремі години або дні, коли показувалося сонце, вони прилітали на нашу ділянку. Й то не завжди! Якщо дув дуже сильний суховій, то вони у такі дні, зазвичай, літали до сусідньої балки на дикорослі трави. Іноді бачила "солідного" джмеля – прилетить, запилить 2–5 квіток на дереві і летить далі...

Гадаю, що за сильної посухи у квітках плодових перестає виділятися нектар, а пилок бджоли могли зібрати раніше в лісосмузі, також у рідкісні сонячні дні.

Крім того, ще коли я працювала на опорному пункті садівництва в Красногорівці, то помітила, що бджоли в рідкісні сонячні дні відвідували тільки одну плодову породу, яка раніше зацвіла хоч би на один день.

Коли познайомилась з працею одного ставропольського професора з бджільництва і з його дослідами з яблунею, дізналася, що існує "дресирування" бджіл. Адже вони літають у перший день вильоту до саду, орієнтуючись не тільки на одну породу, а навіть на одні рядки одного сорту. А якщо у нас лише на один день виглянуло сонечко?...

Крім того, у книгах з бджільництва пасічникам рекомендують збирати пилок різноманітних порід і сипати його на льотки різних вуликів. Тоді бджоли починають запилювати й інші породи. Ось таке "дресирування".

Коли Державна комісія з сортовипробування "умудрилась" районувати в нашій області ранoквітуючі "маму" Гріот остгеймський і "дочку" Подбєльську, які не запилюють одна одну і пізніше квітуючу Чорнокорку, то вишневі сади почали давати мізерні врожаї плодів. Підрахунки показали: Подбєльська давала по 2–3 кг з дерева, Гріот остгеймський – по 5–7, зрідка 10 кг, Чорнокорка – 15–25 кг з дерева. У той же час у колекції, де вони росли серед інших сортів черешні, то давали до 40–60 кг на бідних ґрунтах і до 80–100 кг з дерева на глибоких чорноземах.

В одному з радгоспів на Донбасі, де квартал черешень був висаджений на схід від кварталу вишень, на половині кварталу вишень був добрий урожай. У чім річ? А в тім, що пануючий східний вітер переносив з ділянки черешень дрібних комах-запилювачів.

При вивченні сортів-запилювачів для вишні і черешні виявилося, що черешні відмінні запилювачі для більшості сортів вишні. Але не навпаки, адже вишні квітують пізніше від черешень... Пилок черешень зберігається на лапках комах.

За всі роки роботи мені потрапила на очі лише одна наукова стаття, де повідомлялося, що плодові можуть запилюватися мушками, трипсами, біловічками й іншими комахами. Можливо навіть запилюють нічні комахи, які ще ні-

ким не вивчені. Адже ввечері в квітуючому саду посилюється запах квітів. Не для нас же з вами вони так пахнуть!

Ось чого в той холодний рік під час цвітіння плодових, навіть в обприскані отрутохімікатами квартали саду комахи летіли з балок, лісосмуг, з необприсканих ягідників. Запилювали, гинули, встигнувши врятувати урожай на крайніх рядах. Адже вони не бджоли, далеко не літають. Тому з урожаєм були крайні ряди, то їх більше, то менше, залежно від розташування цих осередків комах. Звичайно, зі сходу більше...

І все ж, чому я домагалася, щоб саме кісточкові, а не яблуню перестали обприскувати отрутохімікатами від комах (не від хвороб) перед цвітінням? Та лише тому, що для одержання гарного врожаю яблуні за рясного квітування достатньо запилити 5–7% квіток, а у кісточкових для цього потрібно 15–20% (слива), 20–25% (вишня), до 30–35% (черешня). А якщо взимку загинула частина квіткових бруньок, то цей відсоток слід подвоїти, потроїти! Тож якось підрахувала, що в одного сорту черешні за часткової зимової загибелі квіткових бруньок, плоди дали 70% квіток!

І лише в абрикоса і персика багато самоплідних сортів (запилюються власним пилком). У решти порід самоплідність – рідкість. І часто вона недостатня і не забезпечує повного врожаю.

Тільки у вишні є сорти з високою самоплідністю (Любська, Загор'ївська, Кистьова, Метеор та ін.), але районована в Україні і то лише в Донбасі одна Любська, яку (єдину) можна розмножувати навіть в односортному кварталі. До речі Любська – головний сорт у Польщі (під назвою Лотівка), її там розмножують на черешневій підщепі через погану сумісність з магалебкою і навчилися боротися з кокомікозом, до якого вона недостатньо стійка.

І в той же час найкращі, найвеликоплідніші вишні – дюки або вишнечерешні, які одержують від повторного схрещування з черешнями. Всі вишні походять від схрещування дикої степової вишні з черешнями, у яких різна кількість хромосом (32 х 16). І вони далеко не завжди можуть запилюватися самоплідними сортами вишні тільки тому, що останні пізно квітують. У дюків же дуже часто власний пилок мало придатний для взаємозапилення через повторне віддалене схрещування. І навіть вишні з дієвим пилком також з цієї ж причини набагато сильніше від інших порід втрачають нормальну здатність до взаємного перезапилення при похолоданні під час цвітіння.

Добре, що більшість сортів вишні зберегли здатність запилюватися черешнями. Незважаючи на більш раннє цвітіння черешень, пилок зберігається на комахах-запилювачах.

То ж не лише в Донбасі (ще за часів СРСР) були викорчувані цілі квартали улюбленої українцями вишні (нараховала 10 народних пісень про вишню!). Викорчували вишню і в промислових садах Криму, де здебільшого були районовані дюки, які в тих краях відмінно плодоносять у присадибних садах, у яких росте багато черешень.

Враховуйте строки цвітіння

Під час садіння вишні, навіть самоплідних сортів (крім Любської), слід враховувати, що у них 10–15% самоплідності, тобто вони потребують дозапилення.

Але навіть у яблуні доводилося спостерігати різке зниження врожаю, якщо її обприскували інсектицидами із запізненням, коли вже розквітли поодинокі квітки. В роки, коли в неї неповне цвітіння. Тож слід задуматися: чи не краще обприскувати після цвітіння!

При садінні саду слід враховувати строки квітування сортів будь-яких порід. Адже навіть добрий запилювач, але пізноквітуючий сорт, може не встигнути запилити ранoквітуючі сорти.

Щоправда, іноді його можна "заставити" заквітувати в потрібний час, якщо на одну велику гілку у перші дні весни одягнути плівково-марлевий мішок (марля зверху) і зняти його на початку цвітіння.

На невеликих присадибних ділянках дуже часто домінує яблуня, а решті порід залишається мало місця. Наприклад, різні сорти черешні можуть достигати впродовж 1,5–2 місяців. Посадили два дерева, то їстимете плоди не більше півмісяця. А якщо у них різні строки цвітіння, як у Валерія Чкалова і Дрогани жовтої, то перший

може залишитися без урожаю, якщо у сусідів немає інших ранoквітуючих сортів. Вимерзли квітки у Валерія Чкалова (менш морозостійкий) – не запиленою залишиться Дрогана жовта. Такі приклади нескладно навести і для інших порід.

Так, сорти сливи за доброго їх підбору можуть давати стиглі плоди впродовж двох місяців (пишуть, що слива до деякої міри може замінити женьшень).

Вишня, як стверджує А.Ф. Колесникова, – це ціла аптека – достигає півтора місяця. Алича – місяць, та ще коли частенько "відпочиває" абрикос. Таке диво, як персик два місяці постачає десертом – до глибокої осені.

Адже кісточкові – це ліки від багатьох хвороб з набагато різноманітнішим складом корисних речовин, ніж одна яблуня.

Опановуйте щеплення в крону

Якщо ніде посадити необхідну кількість дерев кожної породи – опановуйте щеплення в крону! Якщо не знаєте, хто що запилює, достатньо мати в саду 4–5 сортів кожної породи і всі будуть з урожаєм. Єдине, що може різко вплинути на зниження врожайності окремих сортів, то це низька посухостійкість їхніх приймочок маточок, яка великою мірою проявляється через постійні суховії під час цвітіння на сході України, особливо в Донецькій і Луганській областях.

У сливи таких сортів 15–20, у тому числі і добре відомі: Персикова, Угорка італійська, Угорка звичайна (молдавська), Волошка й інші. У черешні тільки три південних сорти: Аврора, Сонячна куля, Дрогана рожева, але особливо таких сортів багато серед вишень (дві третини з-поміж районованих в Україні), зокрема Подбєльська, Мелітопольська десертна, Жуковська, Краса півночі та ін. Навіть у яблуні є такі сорти (три в нашій зоні): Мекінтош, Феймз, Бельфлор жовтий.

Іноді таким сортам у нашій зоні допомагає зав'язувати плоди рясний полив дерев перед цвітінням, садіння саду на західних схилах із гарною лісосмугою зі сходу.

Клімат змінюється. В останні роки спостерігається набагато більше сонячних днів під час цвітіння, але волога весна (як у 2005 р.) й тепер рідкість у Донбасі, і "наші" звичайні посухи нікуди не поділися.

Але в сонячні дні під час цвітіння з появою північного вітру можуть спостерігатися заморозки, які раніше були дуже рідко.

Правда, один–два рази за п'ятирічку у нас був мороз по зеленому конусу (початок набубнявіння бруньок), який погано витримувало багато південних сортів черешень і вишень. Навіть у роки з рясним цвітінням після відносно м'якої зими у таких сортів був високий відсоток мертвої зав'язі у квітках. Нині такі морози зачастили. Добре, що донецькі сорти черешень і вишень пройшли відбір і на це явище і добре плодоносять після таких морозів.

Л.І. Тараненко,
старший науковий співробітник
Артемівського дослідно-селекційного
розсадника ІС УААН,
заслужений агроном України

Горіх грецький

Рід Горіх (Juglans) об'єднує 15 видів. Штучним шляхом створено чимало міжвидових гібридів. Проте найбільше значення в плодівництві має горіх грецький, або, як його ще називають, волоський.

Здавна відомі фітонцидні властивості листків грецького горіха. Свіже подрібнене листя прикладають до ран і виразок. Препарати з листя і зелених оплоднів мають протизапальні, ранозагоювальні, в'яжучі, глистогінні, кровоочисні властивості, здатні знижувати рівень цукру в крові, збуджують апетит, поліпшують травлення і обмін речовин при хворобах шкіри, підвищують згортання крові. Ядро горіхів рекомендують вживати при авітамінозах, гіпертонії, хворобах печінки, туберкульозі легень, атеросклерозі, хворим, що мають підвищену кислотність шлункового соку, при дефіциті солей заліза і кобальту, після виснажливих захворювань. Протипоказано вживати в їжу ядра горіхів при хворобах кишківника.

Найбільша кількість вітаміну С міститься в недостиглих плодах грецького горіха. Для виготовлення варення, ароматизації вин їх збирають у період найінтенсивнішого росту дерева, коли ядро горіха драглисте, шкірка м'яка й соковита, легко ріжеться. Використовують такі горіхи при хворобах шлунка й кишківника. Зелені оплодні збирають одночасно з заготівлею горіхів, у вересні.

Ареал природного поширення грецького горіха – гори Малої та Середньої Азії, гірські райони Китаю, Гімалаї, Закавказзя, Балкани, де горіхові ліси зростають у вологих місцях (за рік випадає до 1000 мм опадів і більше). Батьківщиною горіха грецького вважається Персія (сучасний Іран), звідки він потрапив до Греції, Валахії (південь Румунії), південно-західних районів України. Найбільшу кількість промислових насаджень горіха грецького в Україні створено в Придністров'ї, на Буковині. На присадибних ділянках горіх поширений по всій території України. Північна межа культури горіха проходить по лінії Стокгольм – Рига – Вітебськ – Орел – Волгоград.

Горіх грецький росте деревом висотою до 25–35 м і з діаметром стовбура до 1–1,5 м. Крона густа, кулеподібна, розлога, у діаметрі до 20 м. У північно-східних районах України дерева горіха частіше багатостовбурні. В оптимальних умовах вирощування окремі дерева мають вік більше 200 років і досягають своїх максимальних розмірів.

Грецький горіх – рослина однодомна, з роздільностатевими квітками, вітрозапильна. Тичинкові квітки містяться в сережках, розміщених по 1–3 на приростах минулого року. Маточні квітки зібрані по 1–5, а іноді до 15–20 (у гроноподібних форм) на одній квітконіжці на пагонах поточного року. На одному й тому ж дереві горіха тичинкові й маточкові квітки квітують не од-

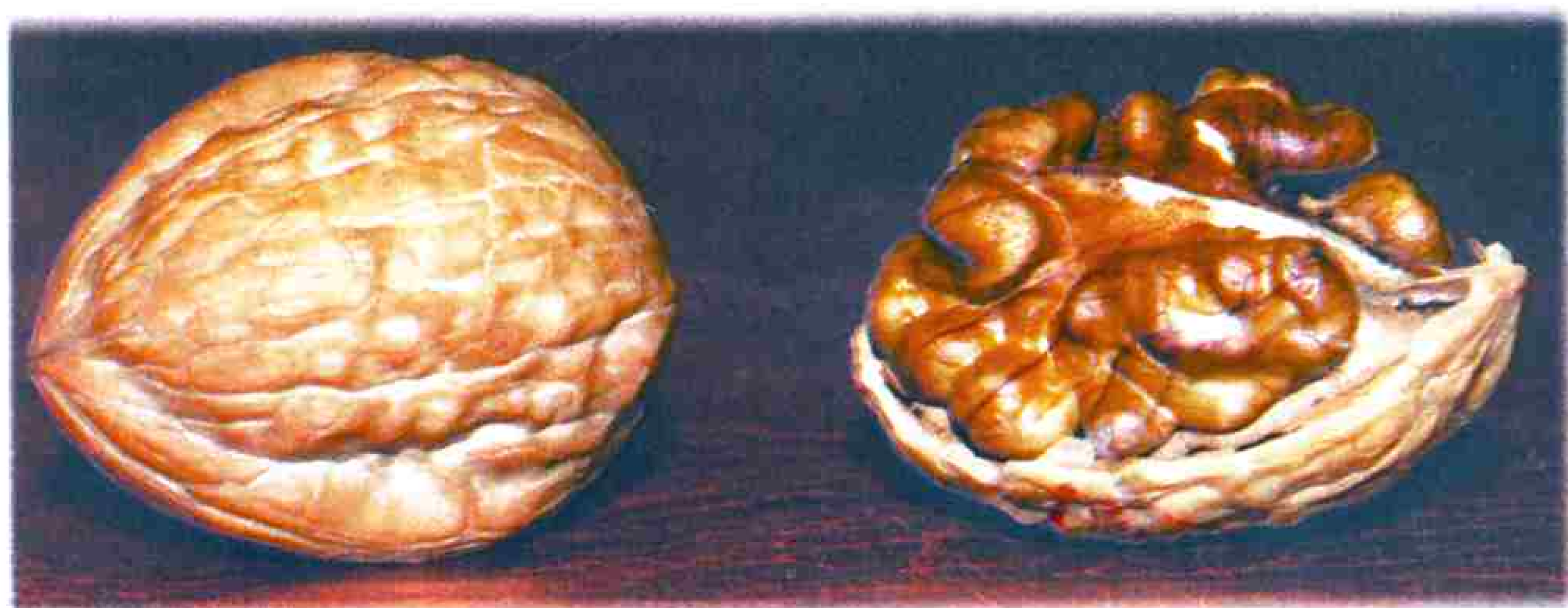
ночасно, з проміжком приблизно в тиждень. Дерева, в яких цвітуть спочатку тичинкові квітки, називають протоандричними, а якщо навпаки – протогенічними. Завдяки дихогамії відбувається перехресне запилення. Тип дихогамії за розмноження вегетативним шляхом успадковується, але сіянці однієї рослини розподіляються приблизно порівну на протоандричні та протогенічні. Запилення квіток пилком дерев того ж самого типу дихогамії дає дуже слабке зав'язування плодів. Для горіха характерне таке явище, як апоміксис, тобто зав'язування плодів без будь-якого запилення. Проте для отримання високих урожаїв горіхів потрібно, аби дерева-запилювачі росли не далі 100 м. Цвіте горіх у середині травня, після розпускання листків. У цей період ще існує незначна загроза пошкоджень квіток пізніми весняними заморозками, як це було навесні 1990 року. Тоді, при випереджанні вегетації на 3–4 тижні порівняно з середніми багаторічними значеннями, 21 травня спостерігалося короткочасне зниження температури повітря до -2°С (на дослідній ділянці). У нашому розсаднику це призвело до пошкодження 75% молодих листків (верхня частина приросту) 2–3-річних сіянців зимостійких форм горіха та генеративних органів і кінчиків однорічних приростів (25–50% листкової поверхні) плодоносних дерев горіха грецького. Завдяки великій регенеративній здатності рослин із сплячих бруньок утворилися нові пагони, які до кінця вегетаційного періоду повністю визріли і перенесли наступну зиму без пошкоджень.

Плодоносити молоді дерева починають з 6–10-річного віку, а окремі форми – з 2–4 років. Найврожайніші 50–100-річні дерева. Маса плодів грецького горіха від 5 до 25 г, частіше 8–15 г. Ядро становить від 30 до 70%, вміст жиру в ядрі дуже великий – до 72%, білка 12–21%. Це справді "хліб майбутнього", як писав відомий учений, селекціонер І.В.Мічурін. За багато років відібрано цілий ряд зимостійких високоврожайних форм з плодами високої якості. Для зручності ці форми поділено на групи: великоплідні, тонкошкаралупні, пізньоквітуючі, твердошкаралупні, десертні, гронові, мигдалеподібні, капові.

Коренева система горіха змішаного типу з добре розвинутим стрижневим коренем, який дуже швидко росте у молодих сіянців, і з великою кількістю горизонтальних коренів. У дорослих дерев горіха діаметр поширення горизонтальних коренів у 3–4 рази перевищує діаметр крони. Хоча грецький горіх і займає проміжне положення між світлолюбними і тіневитривалими рослинами, врожайність його дерев прямо залежить від освітленості крони.

Грецький горіх найбільш посухостійкий із горіхів роду Juglans. Незважаючи на це для успішного росту та плодоношення горіхових дерев необхідна велика вологість ґрунту, що має нейтральну або слаболужну реакцію. Сухі засолені ґрунти, а також ділянки з високим рівнем підґрунтових вод непридатні для вирощування горіха.

Дуже велика мінливість різних форм грецького горіха за морозостійкістю. На початку зими, в грудні–січні, коли дерева перебувають у фазі глибокого, або фізіологічного спокою, більшість місцевих форм грецького горіха витримує зниження температури повітря до мінус 26–28°С, а деякі форми до мінус 34°С. Причому найбільше пошкоджуються молоді рослини. У зимостійких форм пошкоджуються лише кінчики однорічних пагонів, у менш зимостійких – 2–3-річні гілки. В другій половині зими, в березні дерева горіха вже перебувають у стані вимушеного спокою і ростові процеси в рослин залежать від зовнішніх умов. У цей період, особливо після тривалих відлиг, навіть морозостійкі форми грецького горіха пошкоджуються при зниженні температури повітря до мінус 20–25°С.

Автори цієї статті вже багато років займаються відбором зимостійких форм горіха в умовах північної та північно-східної частини України, великоплідних, з високим вмістом ядра (більше 50 %). Ще в студентські роки з усіх обстежених насаджень зібрано насіння. Сіянці відібрані за показниками морозостійкості, вмістом ядра, великоплідності тощо. Кращі з них використовуються як маточні дерева. Вже вирощено третє покоління кращих форм горіха. Холодна зима 1986/87 років, коли температура повітря в січні знижувалася до мінус 34–37°С, а після лютневого потепління – до -27–33°С, у березні допомогла відібрати найзимостійкіші форми горіха, які без пошкоджень витримали низькі температури доволі холодних зим 1993/94 та 2005/06 років.

Отож і садівникам-аматорам бажано виділяти найморозостійкіші в місцевих умовах форми для наступного розмноження. Завдяки постійному відбору в наступних поколіннях бажаних ознак – відбору більш зимостійких форм з відносно тонкошкаралупними плодами (товщина 0,8–1,0 мм), форм з великим виходом ядра – культура грецького горіха поширилась так далеко на північ. І в цьому є велика заслуга садівників-аматорів.

Про агротехнічні заходи, що сприяють підвищенню морозостійкості дерев, зокрема й горіха, ми постараємось розповісти в наступних публікаціях, а також у брошурі, яку плануємо незабаром підготувати та випустити за підтримки редакції журналу.

Велике значення для успішного вирощування горіха мають особливості мікрорельєфу. Найменше пошкоджуються низькими зимовими температурами дерева горіха, які зростають на верхній частині схилів. Поширене зимове пошкодження – морозобоїни, що є наслідком низької еластичності кори, найхарактерніше для дерев, які ростуть на схилах південної експозиції, особливо в нижній частині схилів, де бувають значні добові коливання температури повітря, частіше в лютому–березні, в сонячні дні. Простий і надійний засіб захисту від морозобоїн – побілка штамбів і нижньої частини скелетних гілок.

І останнє, чисто екологічне зауваження. Горіх грецький стійкий до забруднення повітря пилом та газами. Слід враховувати також, що шкідливі речовини накопичуються, здебільшого, в зеленому оплодні, а не в ядрі. Листя горіха має прекрасні фітонцидні властивості, тому його дерева слід висаджувати на території промислових підприємств, уздовж доріг, у лісопарках, при озелененні наших міст і сіл.

О.В. Яхимович,
кандидат сільськогосподарських наук,
Л.Б. Яхимович,
пр. Красноярський, 6, смт Краснокутськ,
Харківська обл.

Мурайя

Моє знайомство з мурайєю відбулося п'ять років тому на агровиставці в Києві. Я побачив на столику маленьку рослину заввишки не більше 20 см, але вже рясно всипану запашними білими квітками і яскраво-червоними ягодами і не зміг пройти повз неї. Продавець запевнив мене, що рослина з химерною назвою мурайя – дуже невибаглива і вдячна, особливо для кімнатного вирощування, і я негайно її придбав. Ось так і оселилася красуня мурайя у нашому будинку і вже через п'ять років вона стала загальною улюбленицею і повноправним членом сім'ї. І я скажу вам, що любити її справді є за що. У мурайї просто безліч достоїнств: вона невибаглива, дуже декоративна (кущ мурайї прикрашений одночасно бутонами, квітками, зеленими ягодами і стиглими червоними плодами), квітує і плодоносить увесь рік, росте дуже швидко, легко розмножується щойно зібраним насінням, має лікувальні властивості.

З власного досвіду можу сказати, що мурайя полюбляє сонечко, але від прямого сонячного проміння її все-таки потрібно притіняти або ставити на підвіконні, якщо вікно дуже сонячне. У нас південні вікна і я свою мурайю поставив на столику за півметра від вікна. Тут вона й росте увесь час. Взимку сонячного світла, звичайно, менше, але як не дивно це зовсім не заважає мурайї інтенсивно квітувати і достигати її плодам. Що вона і робить доволі успішно взимку, неначе за вікном весна. Ще 8 листопада наша красуня була вкрита запашними квітками. Аромат просто неперевершений, стійкий як французькі парфуми і ненав'язливий. Від нього не болить голова, а навпаки – поліпшується самопочуття. Читав у спеціальній літературі, що складний аромат мурайї має дивну властивість: він примушує серце битися рівно, ритмічно, бадьоро, активізує дихання, поліпшує сон. Наша мурайя вже п'ять років квітне і пахне в нас у спальні, і ми не уявляємо нашу кімнату без її чарівного й цілющого аромату (минулого року ми придбали ще й зволожувач повітря, щоб рослина менше потерпала від сухого повітря в зимовий період).

Квітки мурайї дуже схожі на квітки лимона, з тією лише різницею, що у лимона вони поодинокі, а у мурайї зібрані в суцвіття по кілька штук і дуже нагадують букет нареченої. Цитрусові і мурайя – близькі родичі і тому у них багато спільного, але на відміну від лимонів, мурайя менш примхлива і її легше вирощувати в квартирі. Знаю це з власного досвіду, оскільки вирощую у себе в квартирі не тільки мурайю, а й лимони, апельсини, цитрони та грейпфрути. І якщо цитрусові потребують догляду і належної уваги, то мурайя цього не вимагає, вона просто росте сама по собі незалежно ні від чого.

Плоди мурайї розміром і кольором дуже схожі на плоди глоду, всередині плоду є кісточка, що складається з двох половинок, кожна з якої дає життя новій рослині. Всередині плоду небагато оранжево-червоного м'якуша, а зверху плід вкриває яскраво-червона шкірка. Плоди мають складний, злегка солодкуватий, пікантний смак та лікарські властивості, з них роблять спиртові настойки.

Так що в мурайї цілюще усе: квітки, листки і плоди. Відваром листя (чайна ложка на склянку окропу) полощуть горло тричі на день за різних захворювань носоглотки. Допомагають вони і при головних болях та людям, що страждають недугами серця, такими як ішемічна хвороба, серцева недостатність тощо.

Ось рецепт від головного болю, яким зі мною поділилися мої знайомі: 2 столові ложки листків мурайї залити міцною горілкою (250 мл) і настояти 10 днів. Приймати по 20–30 крапель на ложку води. А настойку з плодів вживають для профілактики інфаркту міокарда: 2 столові ложки плодів (можна брати і квітки) залити міцною горілкою (250 мл) і настояти 10 днів. Вживати по 10 крапель за 20 хвилин перед їдою тричі на день.

Ще одна особливість мурайї – це її мармурово-білий стовбур, який помітно вирізняється на фоні зеленого листя, здається, що його тільки-но побілили вапном. І це їй дуже пасує.

А тепер трохи про насіннєве розмноження: виростити мурайю з насіння, що дуже схоже на кісточку лимона, лише трохи менше, зовсім не складно. Для цього я беру ягідку мурайї, виймаю кісточку і відразу ж, не просушуючи, висаджую її в маленький одноразовий стаканчик, наповнений ґрунтом (дві частини дернової землі й одна частина піску). Ґрунт я спочатку поливаю, а вже потім встромляю в нього кісточку мурайї на глибину 1 см. Потім стаканчик цей накриваю поліетиленовим пакетиком (знизу не зав'язую, аби був доступ повітря) і ставлю в напівзатінене місце. Через місяць насіннячко наклюовується і починає швидко рости. Як тільки з'являються сходи, пакетик знімаю – він більше не потрібний. Подальший догляд за рослиною дуже простий: поливати у міру підсихання ґрунту так, щоб вода витекла на піддон. Запам'ятайте: вода повинна бути теплою, для цього я розбавляю її кип'яченою водою з чайника. Давно помітив, що кімнатні рослини не люблять холодної води і полив теплою водою (трохи теплішою за кімнатну температуру) пришвидшує розвиток рослини й оберігає від хвороб. Ще час від часу я розпушую поверхню ґрунту в горщику, це теж важливий момент для доброго розвитку кореневої системи рослини.

Тільки-но коріння мурайї добре прониже ґрунт у горщику, її можна пересадити в трохи більший, не руйнуючи грудки землі, в якій вона росла. Для цього обережно витрушую рослину зі старого горщика і переставляю в новий разом з грудкою землі, а пустоти засипаю свіжою землею. Гарненько поливаю. Потім накриваю поліетиленовим пакетом на тиждень. Роблю це для того, аби створити рослині тепличні умови й рослина безболісно приживлюється. Ніколи не беріть відразу великий горщик! Цим ви тільки нашкодите рослині. Збільшуйте ємкості у міру розростання кореневої системи, завжди давайте рослині добре освоїти той ґрунт, в якому вона росте, і лише потім пересаджуйте.

Мурайю, що плодоносить, я удобрюю органікою раз на місяць (сухий курячий послід, попіл, Байкал ЕМ-1), норму, що рекомендується, зменшую вдвічі, адже рослина росте в обмеженому горщику.

Шкідники: на мурайї можуть оселятися павутинний кліщ і щитівка. У мене є власний позитивний досвід боротьби з щитівкою і павутинним кліщем. Щитівку знищую одним обприскуванням препаратом конфідор-максі, а павутиновий кліщ не витримує обприскування фітовермом (2–3 рази з інтервалом в один тиждень). Але якщо фітовермом можна обробляти рослини в квартирі, то конфідором лише на балконі, до того ж оброблені рослини треба залишати на балконі на 3–4 дні, а потім тільки можна заносити до кімнати. Робити це потрібно для того, аби не отруїтися парами отрути в закритому приміщенні, такому як житлова кімната. Останнім часом я став обприскувати свої рослини фітовермом для профілактики навесні і восени. Це краще, ніж потім боротися з шкідником, особливо взимку, коли немає можливості винести рослину на балкон. Тому всім раджу займатися профілактичним обприскуванням, адже шкідника не завжди вдається знайти вчасно.

С.Ю. Рябов,
колекціонер кімнатних екзотичних рослин,
а/с 50, м. Українка, Київська обл., 08720

БЕЗКОШТОВНИЙ ДОДАТОК ДО ЖУРНАЛУ "ДІМ, САД, ГОРОД"

ГОСПОДАР

ЖУРНАЛ У ЖУРНАЛІ

ГАРЯЧА ВОДА "ЗАДАРМА"

Розпочався холодний сезон, ви "розкочегарили" котел, через певний час система опалення прогрілася й у будинку стало затишніше... Але підійдіть до котла й хлюпніть трошки води на димар, що виходить із котла. Напевно, температура газів, котрі виходять з котла, набагато вища від температури кипіння води! І ось такі гарячі гази зовсім даремно летять в атмосферу. А якщо змусити їх на своєму шляху гріти воду? Це можливо. Пропонуємо нескладний пристрій, який дає змогу утилізувати тепло димових газів, які виходять із котла.

Схема теплообмінника дуже проста: сталевий димар котла, а навколо нього водяна "сорочка", як у самовара або у водонагрівальної колонки на твердому паливі, тільки надійніша й простіша. Гарячі гази, залишаючи котел, віддають свою теплоту через сталеву трубу. Відбір гарячої води здійснюється через верхній отвір у "сорочці" шляхом витиснення її знизу холодною водою з водопроводу. Тому одна з необхідних умов створення пропонованого пристрою – наявність у будинку водопроводу. Якщо ж його немає, то легко встановити на горищі невеликий резервуар, наприклад, бочку місткістю 200 л, або обладнати, так би мовити, окремий водопровід, використовуючи електричний насос і наявний у дворі колодязь.

У результаті спорудження подібного водонагрівача в будинку буде "дармова" гаряча вода цілодобово, а також знизиться температура стінок димохідного стояка, що істотно знизить пожежонебезпеку котла.

Але чи не буде спостерігатися зниження тяги в димоході внаслідок того, що на шляху димових газів виявиться доволі тривала холодна ділянка? І чи не стане утворюватися всередині димоходу конденсат на тій же холодній ділянці?" Зниження тяги не буде, бо труба доволі швидко прогрівається, а практична герметичність усього димохідного каналу виключає підсмоктування повітря збоку. Тому в димоході, як кажуть, "гуде". А якщо й утвориться деяка кількість конденсату в момент розпалювання котла, то він стече по стінках труби вниз в "уловлювач", а після прогрівання труби конденсат швидко випаровується.

Конструкція системи доволі проста й зрозуміла з рисунка, тому докладного опису установки не наведено.

Водонагрівальна ємкість зварена із двох 50-літрових газових балонів і сталевої труби діаметром 160 мм. Недешево, але доволі практично й надійно. В одного балона (верхнього) зрізано звичайною ножівкою по металу дно, а в другого – верхню частину. Отвори під трубу діаметром 160 мм обсвердлені по контуру електродрилем і вирубані зубилом. У верхній частині ємкості приварений невеликий згін з різьбою 1/2" для відбирання гарячої води, внизу – такий же згін для подавання холодної води. До димохідної труби знизу водонагрівника приварений під прямим кутом патрубок з такої ж труби діаметром 160 мм (для приєднання до котла). Довжина його має бути якнайменша й визначається на місці. Нижній кінець труби необхідний для видалення сажі під час чищення димоходу. Потужна центральна труба не швидко прогорить або проржавіє й цілком може тримати на собі димохід – азбестоцементну трубу діаметром 150 мм (умовний прохід), завдовжки 4 м.

Якщо в когось є можливість виготовити круглу обичайку зі сталі товщиною 2–3 мм і вирізати два денця з отворами під трубу діаметром 160 мм із такої ж сталі, то балони не знадобляться:

Монтуючи димохід і водонагрівачі необхідно забезпечити максимальну герметичність з'єднань, щоб уникнути підсмоктування повітря в димохідний канал. Для цього слід ретельно законопатити всі стики й щілини розмоченим у воді листовим азбестом. І гарна тяга забезпечена! Всі місця димоходу, які дуже сильно нагріваються, краще покрити жаростійким лаком, "сорочку" – зафарбувати білою емаллю.

Тепер запитання: як закрити знизу центральну димохідну трубу? Можна взяти будь-яку металеву ємкість (банку, каструлю), внутрішній діаметр якої більший за зовнішній діаметр труби на 20–40 мм, заповнити її розчином глини з піском у співвідношенні 1:2 або 1:3 (не дуже рідкої консистенції) і "надягти" знизу на трубу, щоб вона увійшла в розчин на 3/4 його товщини. У такому положенні ємкість доведеться зафіксувати, підперши її будь-чим знизу. Через кілька днів розчин міцно засохне й утворить надійну герметизацію. Під час чищення димоходу від сажі ємкість доведеться зняти, трохи розхитати її, а також вибити із труби сухий розчин. При цьому шматки розчину не викидають, а збирають назад у ємкість, заливаючи водою. Поки ви будете чистити димохід, розчин розмокне й знову буде готовий (після перемішування) для герметизації труби.

До речі, про чищення димоходу від сажі. Зручно під час чищення надягти на нижню трубу два старих мішки (один в один) і обв'язати їх навколо труби дротом, тоді вся сажа, яку змітають зверху йоржем з тягарем на мотузці опиниться в мішку, а в приміщенні, де встановлені котел і водонагрівач, збережеться відносна чистота.

Щоб одержати гарячу воду й влітку, можна під нижньою частиною димаря влаштувати "літнє" опалення.

Коли вся система буде змонтована, а ємкість заповнена водою й нагріта, вода потече з неї трохи "іржава". Але як тільки водонагрівач промиється, іржа зникне. Надалі відбирання навіть ненагрітої води бажано здійснювати через ємкість, яка буде систематично чиститися, а вода в ній нагріватиметься до "кімнатної" температури.

Увага! Під час експлуатації водонагрівача пам'ятайте, що кран гарячої води на змішувачі має бути постійно повністю відкритий, щоб надлишки нагрітої води могли витекти з ємкості. З огляду безпеки бажано відкрити кран гарячої води до краю й маховичок зняти, щоб помилково не закрити.

Якщо застосувати спеціальний змішувач від водонагрівальної колонки на твердому паливі, то ця проблема знімається. Там є й кран для нагнітання води в титан, і спеціальна переливна трубка.

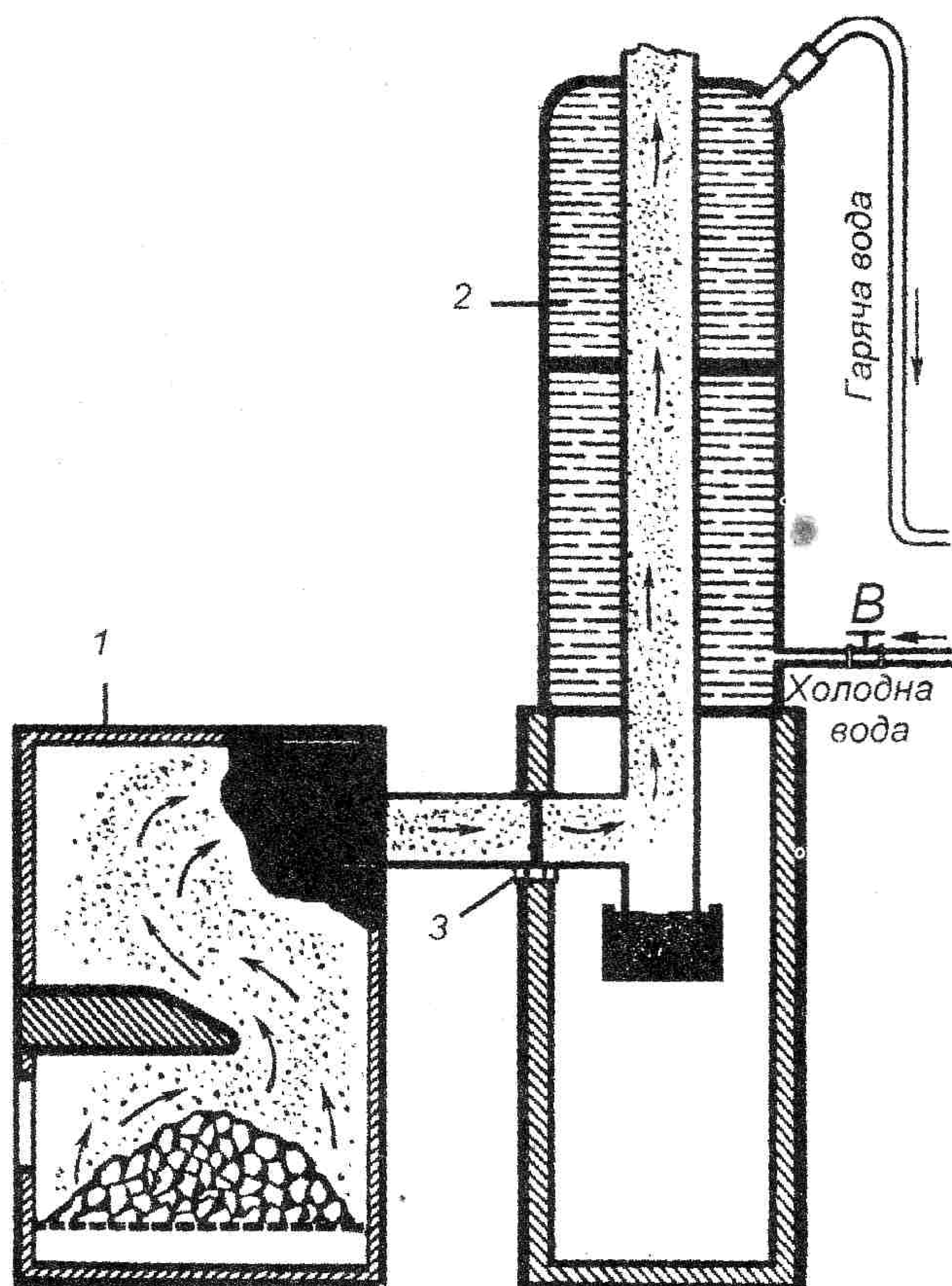

Схема водонагрівача:
1 – котел; 2 – водяна "сорочка"; 3 – хомут з жесті; В – вентиль

Розміри на схемі не проставлені спеціально, тому що реальні умови в кожному конкретному випадку різні (конструкція котлів, пристрої димоходів, розміри приміщення, висота стель тощо). Кого зацікавить цей водонагрівач, той сам обміркує, як і що зробити, включаючи такий показник, як об'єм води, яку нагрівають. Тільки дві умови необхідно обов'язково виконати: площа перетину димохідного каналу має бути приблизно однаковою на всій його довжині, без звуження й розширення; слід усунути підсмоктування повітря збоку.

Г. Ткаченко

АВТОМАТИКА

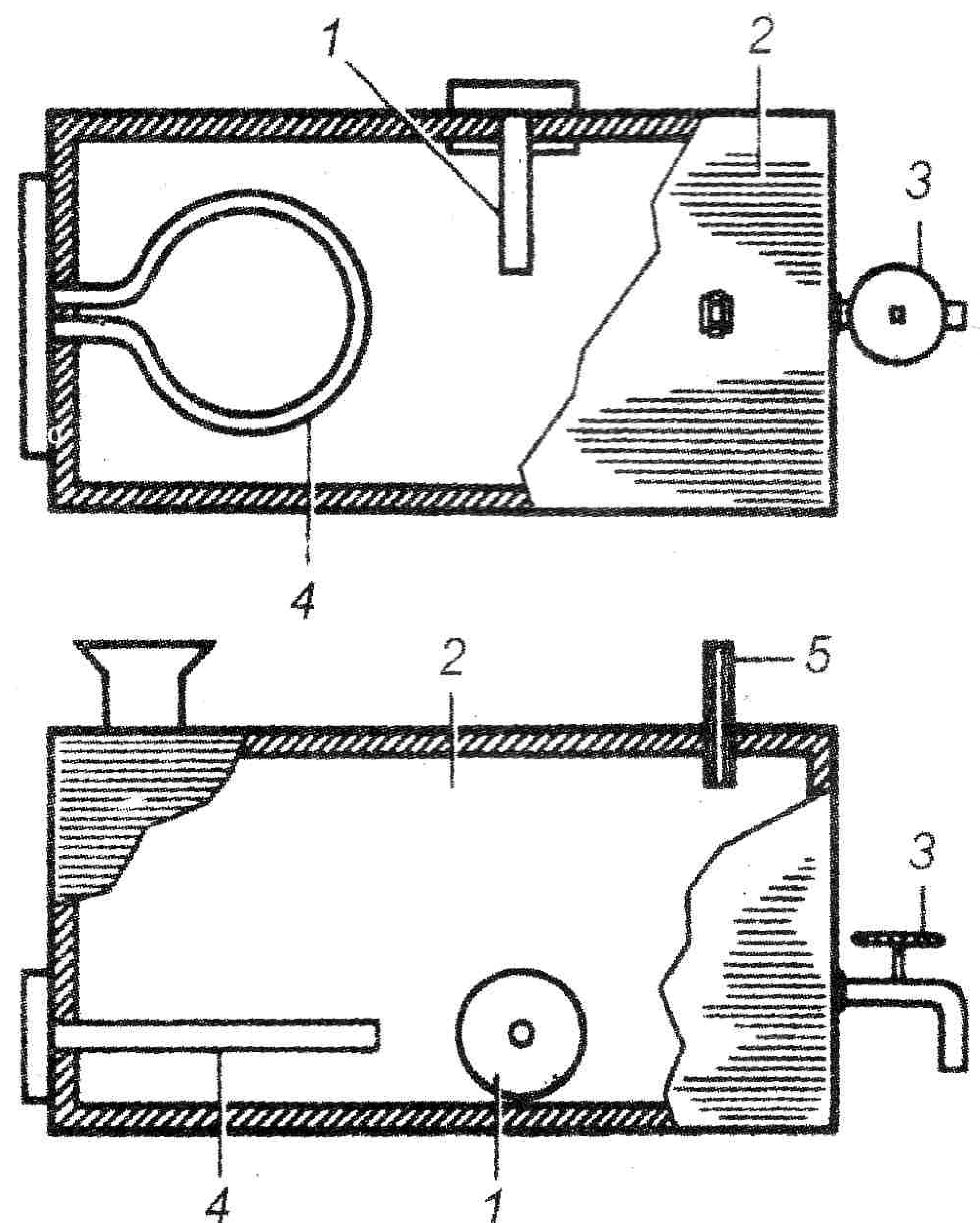
Далеко не на всіх дачах і не в усіх індивідуальних будинках є гаряча вода. Тим часом для одержання гарячої води не знадобиться багато праці, якщо використати водопідігрівник, пристрій якого наведено на рисунку. До речі, подібний водонагрівальний процес можна використати й на невеликому промисловому підприємстві або в господарствах, віддалених від мереж теплопостачання.

У будь-яку ємкість необхідно встановити водонагрівальні елементи (елемент) від електрочайника, електросамовару, кип'ятильника тощо. Все залежить від розмірів ємкості й часу, за який потрібно нагріти воду. Для керування процесом нагрівання необхідна певна апаратура, підбір якої залежить від того, яке завдання поставлене перед пристроєм водопідігрівання.

До речі, процес нагрівання легко автоматизувати повністю й це створює певні зручності в побуті.

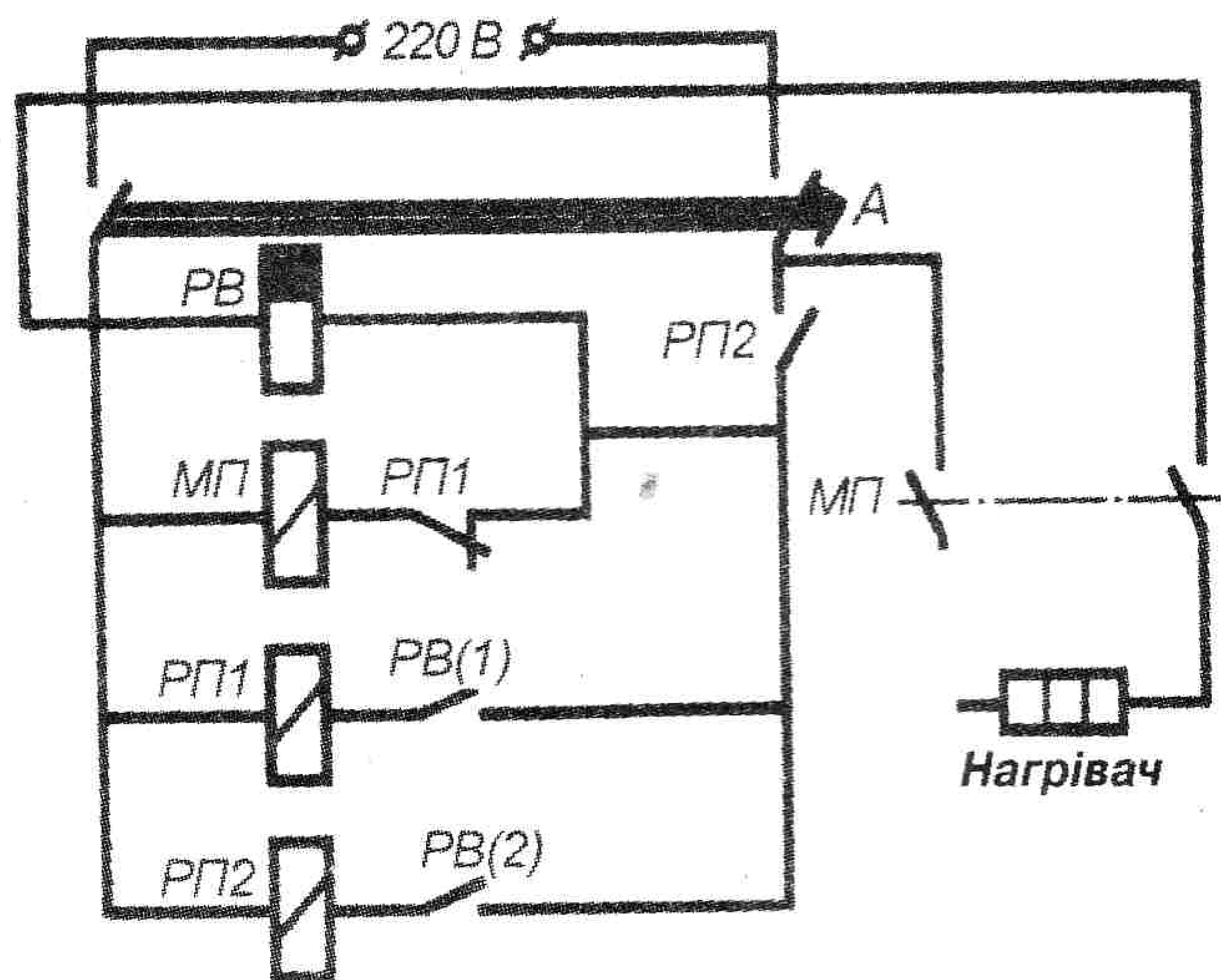
Пропонуємо дві схеми автоматичного керування процесом підігрівання, а точніше – постачання гарячою водою: або за допомогою програмного реле часу або спеціального контактного термометра.

У першому випадку програму задає реле часу. При увімкненні автомата А одержують живлення котушки реле часу й магнітного пускача. Реле часу веде відлік установленого на ньому часу, магнітний пускач (термометр) підключає до мережі живлення нагрівальні елементи – вода починає нагріватися. Через установ-

Пристрій водонагрівальної установки:
1 – термодатчик (контактний термометр); 2 – бак; 3 – вентиль; 4 – ТЕН; 5 – повітрозабірник.

ДЛЯ ГАРЯЧОЇ ВОДИ

Електрична схема керування нагрівачем води з реле часу:
РВ – реле часу; А – автоматичний вимикач; РП1, РП2 – проміжні реле; МП – магнітний пускач.

лений час реле часу замкне свої нормально відкриті контакти в ланцюзі котушки реле РП1, яке відключить своїм нормально закритим контактом котушку магнітного пускача. Нагрівальні елементи відключаються від мережі й вода перестає нагріватися. Через установлений час реле часу замкне другий свій нормально закритий контакт у ланцюзі реле РП2, що розімкне свій нормально закритий контакт у ланцюзі схеми керування. Схема знеструмиться на мить і повернеться до первісного вихідного стану, нагрівальні елементи знову почнуть гріти воду, вся операція почне повторюватися.

У другому випадку програму задає контактний термометр залежно від установленої температури на термометрі. При вмиканні автомата А котушка магнітного пускача одержує живлення й останній підключить нагрівальні елементи до мережі. Вода почне нагріватися. Коли температура води досягне значення нижньої межі, установленої на термометрі (min), замкне нормально відкритий контакт термометра (min) і зашунтує нормально закритий контакт проміжного реле РП.

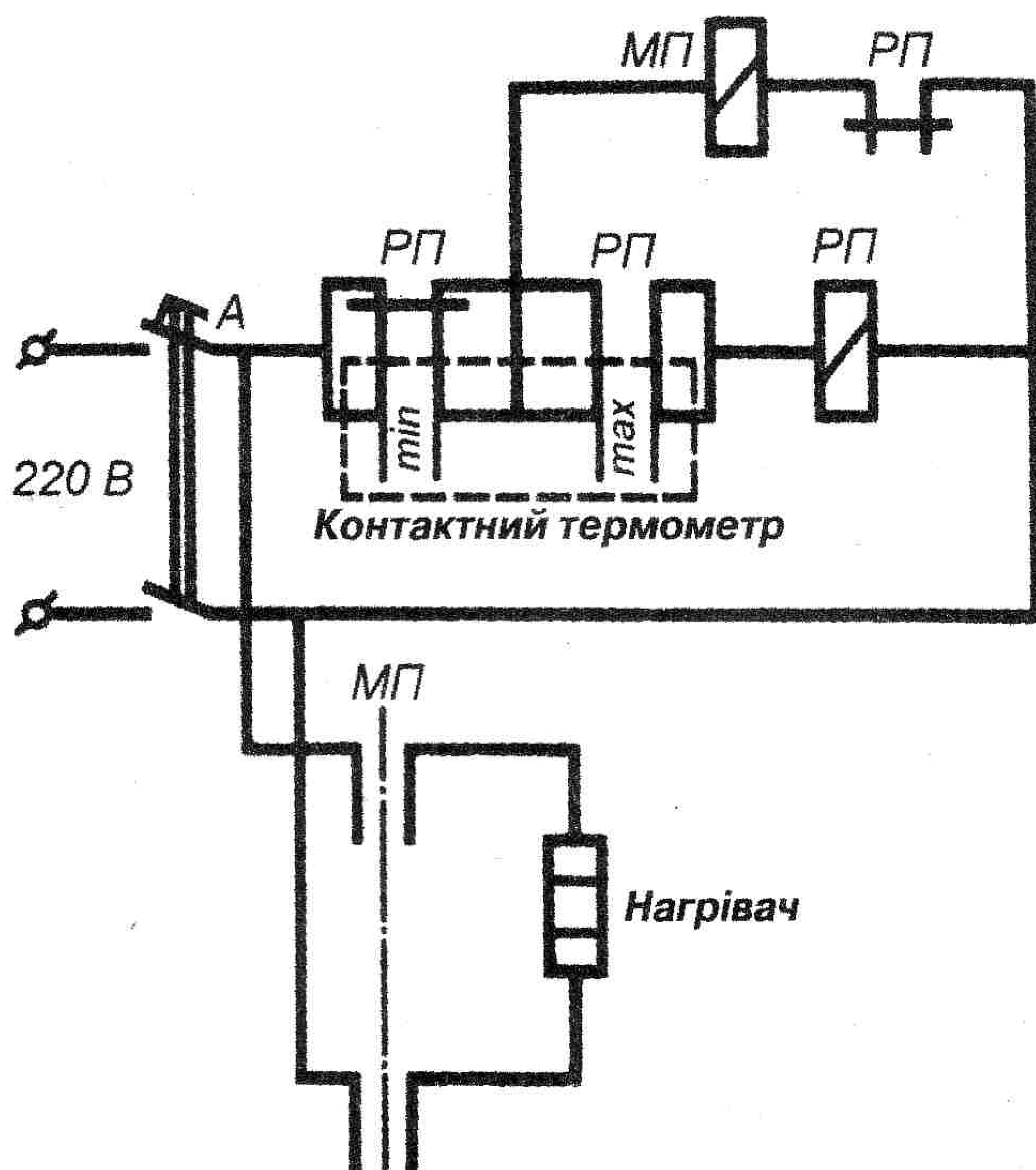
Коли температура води підніметься до верхнього значення встановленої температури (max), замкнеться нормально відкритий контакт термометра (max) і підключить до живлення котушку проміжного реле РП. Останнє своїм нормально закритим контактом у ланцюзі котушки магнітного пускача знеструмить пускач і процес нагрівання води припиниться. При досягненні температури води нижньої встановленої межі (min), контакт термометра (min) розімкнеться й знеструмить реле РП, замкнуться нормально замкнуті контакти його й підключать до мережі пускач МП – процес нагрівання води знову почне повторюватися.

В обох схемах час нагрівання води й підтримки заданих режимів процесу роботи водонагрівач залежить від настройки реле часу або установки термометра, потужності нагрівального елемента і ємкості для води.

Схема з контактним термометром практично здійснена в нагрівачі місткістю 300 л води й при потужності ТЕНа 3 кВт. Вода за 30 хв нагрівається до температури 80°С й підтримується гарячою в межах 75–80°С.

Заповнення ємкості водою також легко автоматизувати, це вже додаткове завдання.

Увага! Кран на ємкості слід установлювати вище розташування нагрівального елемента, тобто останній не повинен оголюватися під час роботи, а ємкість обов'язково треба занулити.

Електрична схема керування нагрівачем з контактним термометром:
А – автоматичний вимикач; МП – магнітний пускач; РП – проміжне реле.

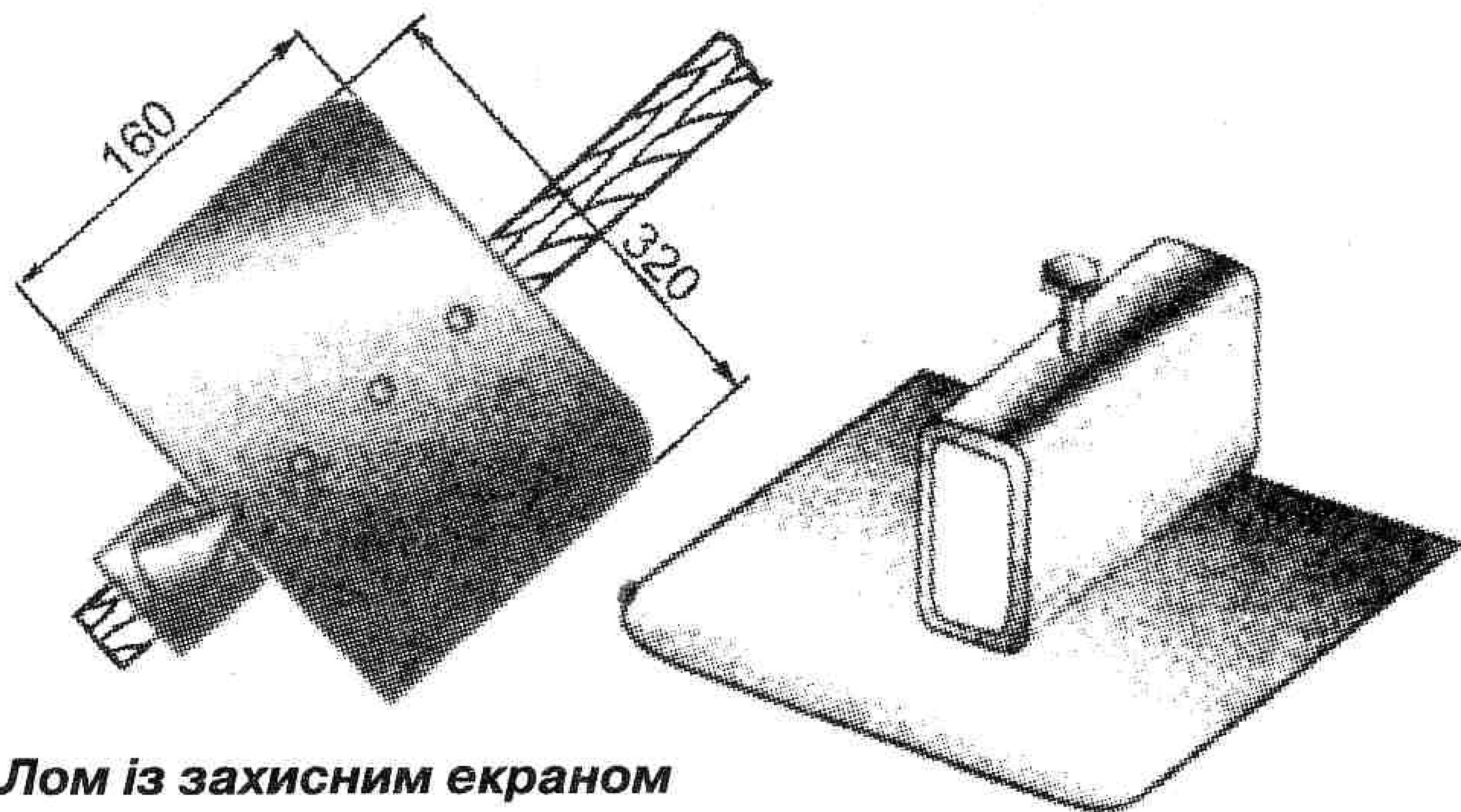
Для схеми з реле часу потрібна така апаратура:
реле часу типу ВС-10-34 з установкою часу не менше 60 хв.; проміжне реле типу МКУ-48 на 220 В – 2 штуки;
магнітний пускач типу ПМЕ-222;
автоматичний вимикач типу АК-502МГ на 25 А;
водонагрівальний елемент типу ТЕН на 0,75-3,15 кВт.

Для схеми з контактним термометром необхідна така апаратура:
контактний термометр типу ТСМ-100;
проміжне реле типу МКУ-48 на 220 В;
магнітний пускач типу ПМЕ-222;
автоматичний вимикач типу АК-502 МГ на 25 А;
водонагрівальний елемент типу ТЕН на 0,75–3,15 кВт.

Не забороняється застосовувати й апаратуру інших типів залежно від можливостей споживача.

А. Галкін

КОЛЕШ ЛІД – ОСКОЛКИ НЕ ЛЕТЯТЬ!

Лом із захисним екраном

Взимку часто доводиться сколювати перед гаражем шар льоду товщиною приблизно 8–14 см. Для цього застосовують сокиру із привареною до обуха металевою трубою (такий інструмент часто використовують двірники), а також лом. І тим і іншим працювати важко. Крім того, на одяг і взуття потрапляє багато шматочків дрібного льоду, через що одяг швидко сиріє. Колоти лід кайлом набагато легше. Однак, як і під час видобутку вапняку, багато дрібних шматочків льоду потрапляє на обличчя й за комір. Відбувається це тому, що при входженні вістря кайла в лід створюється зусилля, яке зсуває лід у бік працюючого.

Щоб захиститися від крижинок, цвяхами прибивають екран до ручки кирки (поруч із її дзьобом) з листового заліза, для чого в потрібному місці ручку трохи стісують сокирою. Екран надійно захищає від крижинок, але тільки під час сколювання льоду з горизонтальної площадки. Сколюючи ж лід з похилих поверхонь, такий екран не завжди захищає.

Тоді роблять екран, який переміщується по довжині ручки. Для цього відрізок сталевої труби (оправку) із внутрішнім діаметром 44 мм і довжиною 100 мм сплющують молотком до еліпсоподібної форми (за формою ручки), але так, щоб труба легко надівалася на ручку. З одного боку до оправки прикріплюють попередній екран, з іншого боку – роблять отвір і нарізують у ньому різьбу М6 для болта, що фіксує оправку на ручці. Тепер можна так установити екран, щоб він найефективніше виконував свої захисні функції.

Пересувний екран також корисний людям різного росту при роботі кайлом, оскільки дає змогу підібрати відповідне положення екрана. Пристрій кріплення екрана до ручки може бути й іншим, головне – дотриматися викладеного принципу.

Щоправда, шар льоду товщиною менше 5 см продуктивніше колоти ломом, який утворює під час удару багато тріщин і руйнує великий об'єм льоду. Для лома вирізують із боковини покришки від зношеної автомобільної шини екран діаметром приблизно 17 см. По центру трубчастим пробійником роблять у ньому отвір діаметром, меншим за діаметр лома на 0,7–1 см. Екран надівають на лом внатяг на відстані близько 15 см від вістря. Щоб екран не сповзав по лому під час ударів, на ломі нижче екрана роблять зрізини напилком, обв'язують це місце кількома витками дроту й скручують його кінці плоскогубцями. Але надійніше просвердлити в ломі отвір нижче екрана, надіти на лом металеву шайбу, а під неї в отвір вставити шплінт.

*Підготував **Г. Давиденко***

Багато дачників змушені вручну перевозити різні вантажі (будівельні матеріали, добрива, врожай) на доволі значні відстані. А полегшити цю роботу допоможуть візки. Крім того, переклавши вантаж із плечей на візок, людина розвантажує хребет, що дає змогу значно підвищити "вантажопідйомність" літніх або слабких людей. А досить поставити на колеса шарикопідшипники – рухати візок вам буде ще легше!

Історики стверджують, що батьківщина тачок і візків – Китай. І з'явилися вони там у першому столітті до нашої ери. Винахідливість китайців у використанні подібних "екіпажів" була безмежна. Так, візками, обладнаними сидіннями, перевозили людей. На візках навіть ставили вітрила, за допомогою яких швидкість пересування цих транспортних засобів досягала 60 км/год. Іноді спереду візка ще кріпили додаткові колеса, щоб полегшити переїзд через канави або вибоїни.

За конструкцією тачки й візки дуже різноманітні: з 2, 4 і 6 колесами, на гумовому ходу, з ресорами, підвищеної прохідності, складні із сумкою, які можна ставити вертикально або навіть сидіти на них. Однак при конструюванні візків і тачок і в процесі експлуатації звичайно дотримуються деяких загальних правил. Так, у найпоширеніших двоколісних тачок центр ваги намагаються розташувати нижче, тоді садівникові не доведеться докладати зайвих зусиль, щоб убезпечити навантажений візок від перекидання. При цьому перевагу віддають вузьким колесам великого діаметра.

Пересуваючись, візок слід штовхати від себе, а не тягти на себе, тому що в останньому випадку навантаження на міжхребетні диски зростає приблизно удвічі.

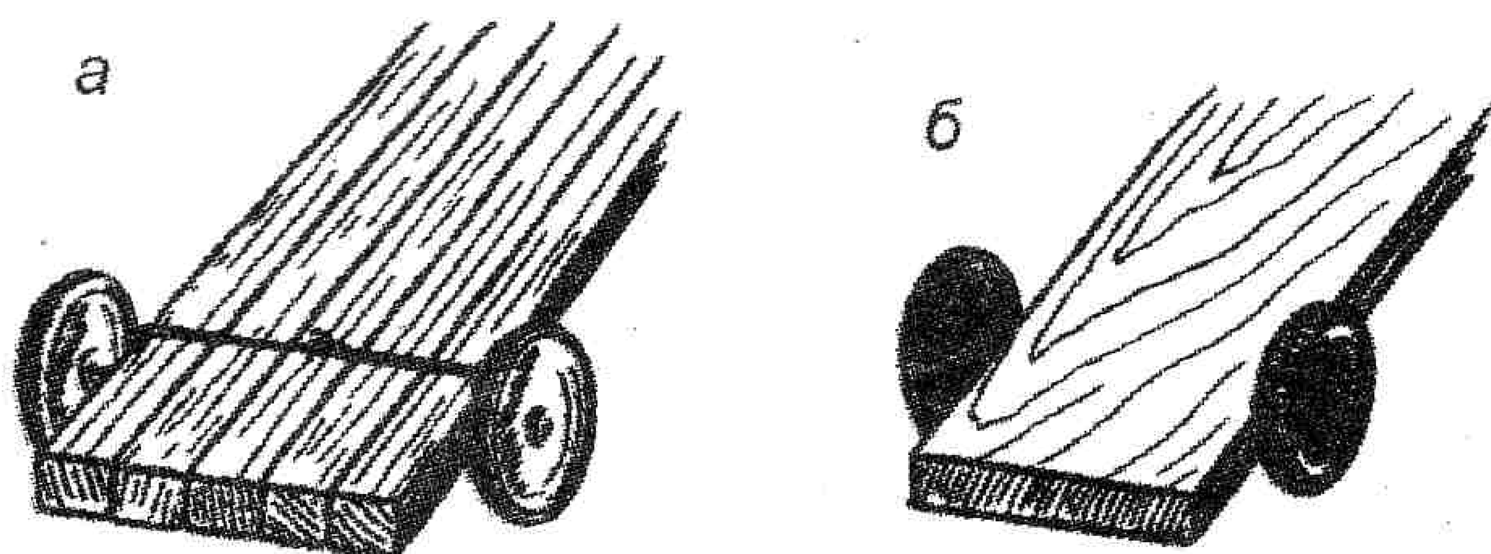
Загальноприйнята оптимальна висота розташування рукояток тачок і візків 910–1150 мм.

Якщо колеса візка обладнані пневматичними гумовими шинами, то під час пересування по твердому й рівному покриттю тиск повітря в шинах не має значного впливу на витрати енергії під час руху, зате на поганих дорогах слабо накачані шини збільшують ці витрати в кілька разів.

Тепер розглянемо деякі конструкції візків.

НАЙПРОСТІШІ

Ручні візки для перевезення пиломатеріалів не дуже придатні. Але можна підібрати вісь, надягти на її кінці по коліщатку й прилаштувати до пласької дошки. Потрібні колеса нині купити нескладно, у крайньому разі підійдуть колеса навіть від дитячих іграшок. Можна обійтися й без сталевої осі, а колеса закріпити на дошці цвяхами. Попереду прив'яжіть мотузковий темляк. І – вперед! Такі дошки на колесах добре проходять і по сходових маршах. Тільки пам'ятайте, що у вертикальному положенні в трамваї або тролейбусі дозволяється провозити дошки довжиною не більше 1975 мм, а розмістити на підлозі в трамваї й електричці можна дошки довжиною до 3200 мм.

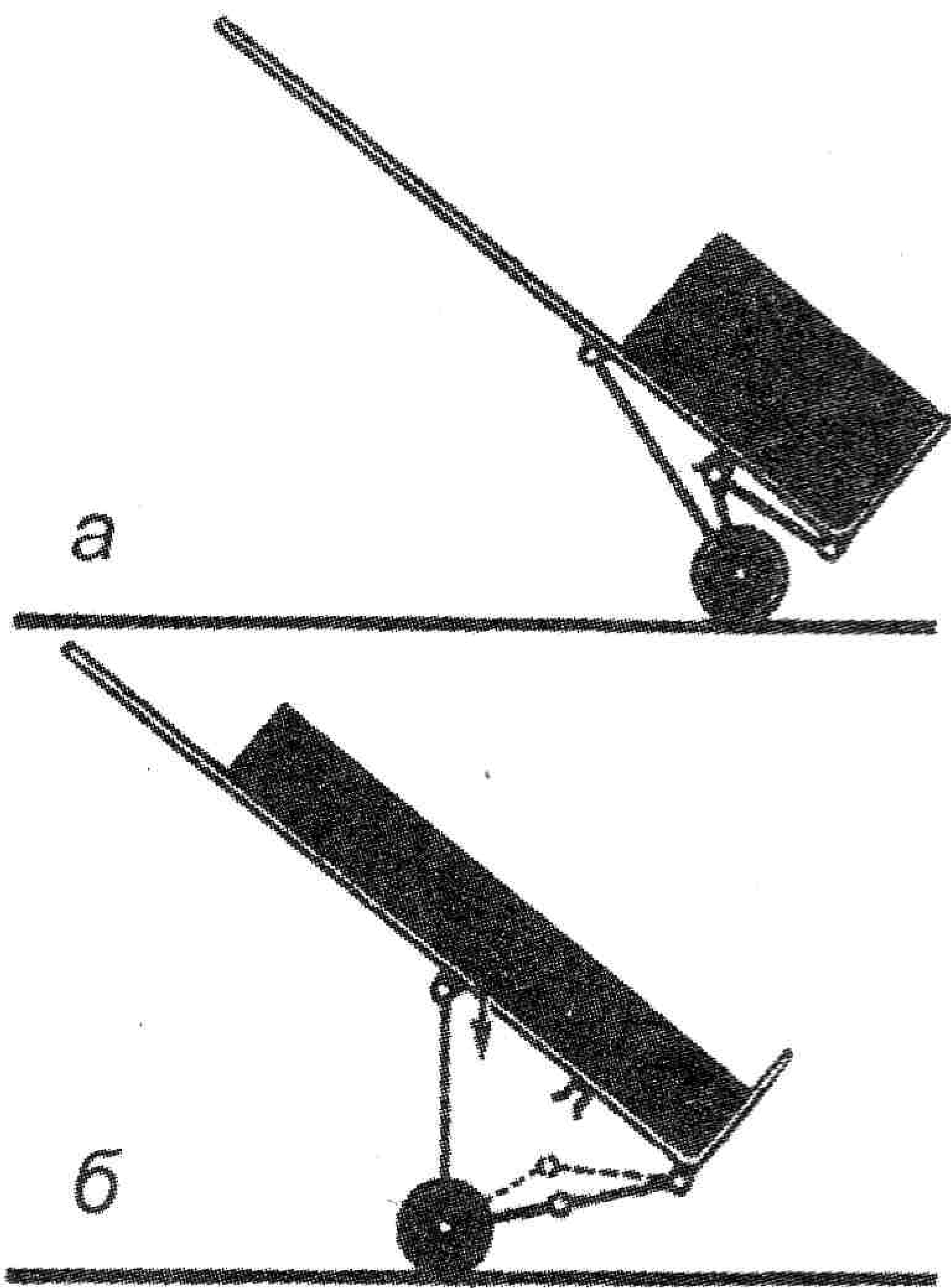

Візок для довгомірних матеріалів (а) і дошка із прибитими колесами (б) готові для транспортування вантажів.

ВІЗКИ – ТЯГНУТИ ЧИ ШТОВХАТИ

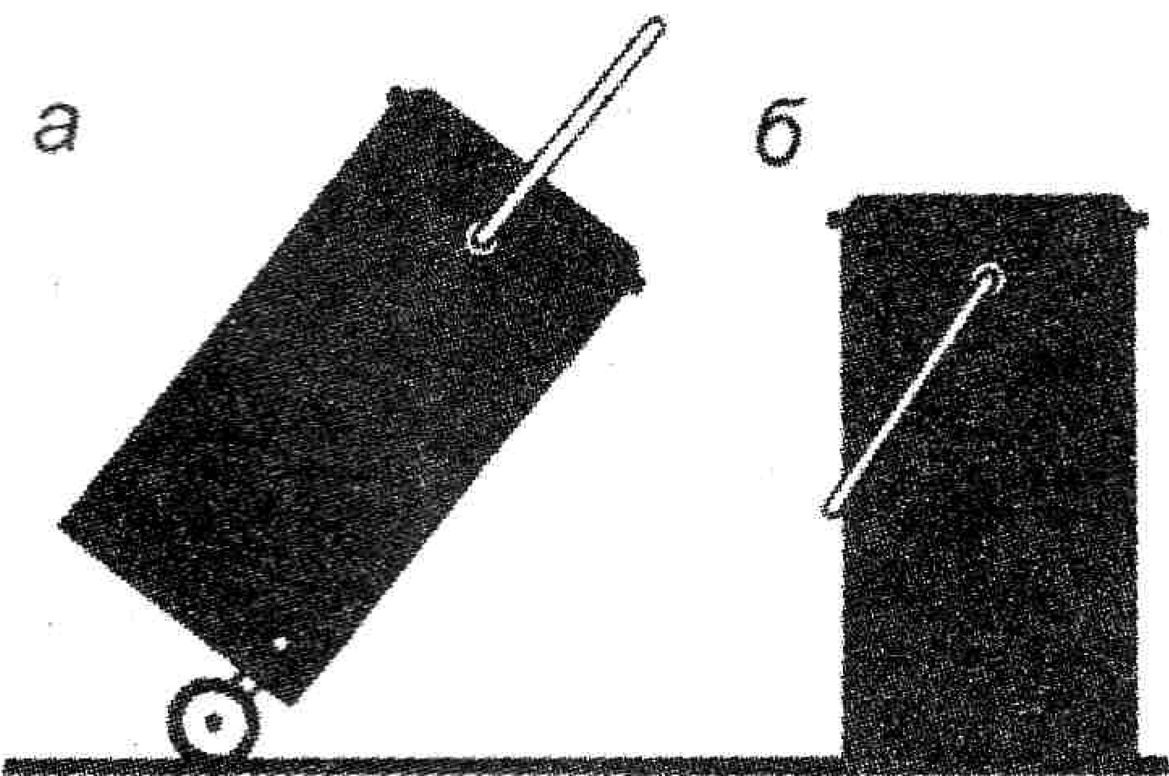
ПІДБИРАЄМО ЦЕНТР ВАГИ

Вантаж буває різний – іноді короткий, іноді довгий. Однак бажано, щоб центр ваги вантажу завжди був над колесами візка. У цьому разі "водій" візка краще її відчуває, та й керувати "відбалансованим" візком зручно. Тому для різного за розмірами вантажу краще зробити візок з механізмом регулювання положення вантажу. Один з варіантів такого рішення представлений на рисунку. Тут вантажна площадка й колеса візка з'єднані між собою за допомогою шарнірів, що дає змогу змінювати їхнє положення один відносно одного.

Візок з механізмом регулювання положення вантажу: а – компактний вантаж; б – "довгий" вантаж.

РУЧНИЙ ВІЗОК–ТАБУРЕТКА

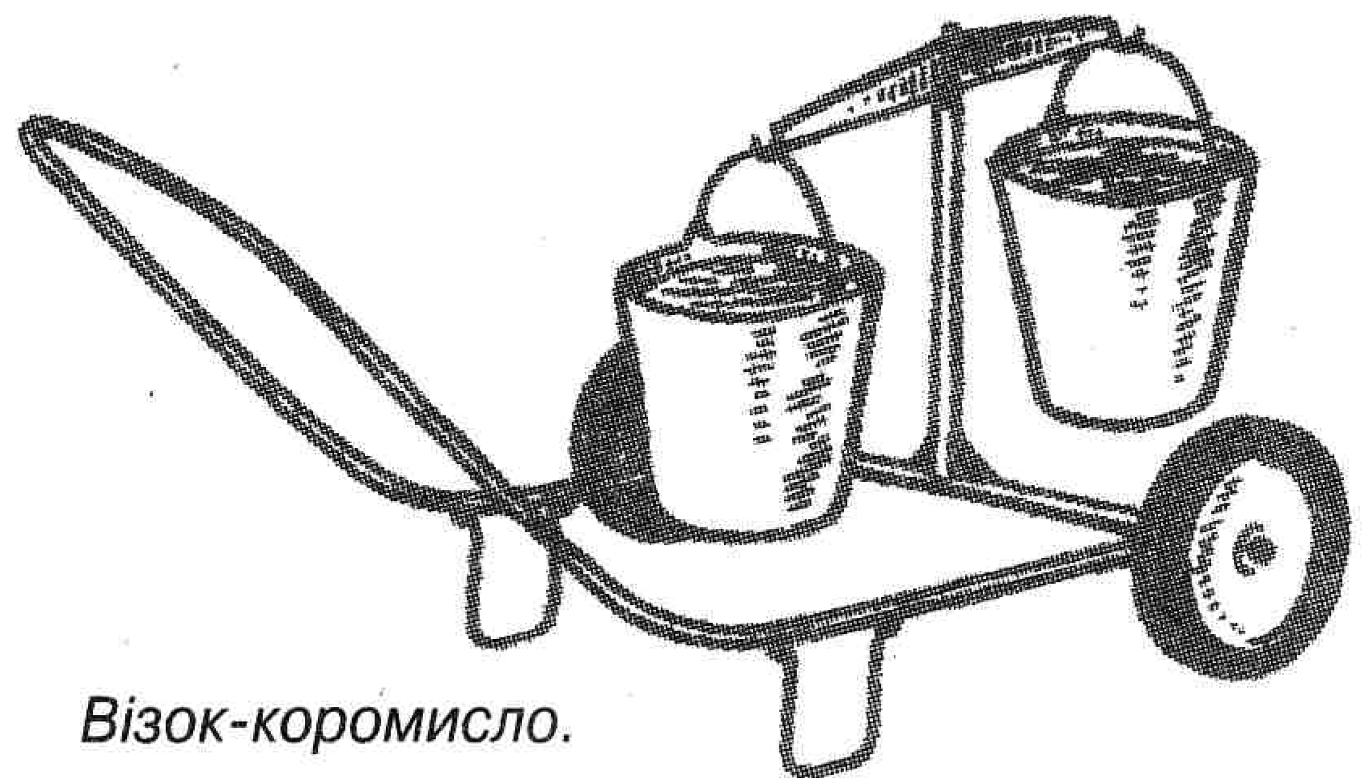

Візок-контейнер-табуретка в похідному (а) і стаціонарному (б) положенні.

Візок-контейнер зроблений з 0,8-міліметрового дюралевого листа, обладнаний двома колесами, здатними, як шасі літака, "ховатися" у порожнину в нижній частині контейнера. Контейнер надійно стоїть на підлозі, його колесами нікого не зачепиш і не забрудниш.

Візок-контейнер можна використати як табуретку, а взимку навіть зберігати в ньому картоплю. Подивишся збоку – доволі компактна річ, причому корисний об'єм контейнера 22 л при масі всього 3 кг.

КОРОМИСЛО НА КОЛЕСАХ

Візок-коромисло.

У спекотну пору року для поливу садово-городніх культур необхідна вода. Багато води. Відрами тягати – дуже важко. З коромислом легше. А якщо під коромисло із відрами підвести колеса? Вийде коромисло на колесах. По вузькій доріжці легше везти два відра гуськом. Якщо доріжка ширша – чіпляйте чотири відра. Тільки тоді коромисло доведеться зробити у вигляді хрестовини.

А завантажують коромисло так. Спочатку ставлять візок на упор, потім чіпляють на гак заднє відро, потім переднє. Розвантажують відра у зворотному порядку.

УНІВЕРСАЛЬНЕ ШАСІ-ВІЗОК

Давно відомо, що в сільському господарстві добре виправдовує себе так зване самохідне "шасі" – транспортний засіб, на яке господар залежно від поставленого перед ним завдання чіпляє плуг, граблі або інше сільськогосподарське знаряддя. За таким принципом можна зробити універсальне шасі-візок, на якому зручно перевозити великі й малі бідони, довгомірні вантажі, цеглу (на піддоні), глину, пісок або торф (у відкритих бочках).

А якщо причепити його ручку за стійку сідла велосипеда, то в результаті такий візок перетворюється на велосипедний причіп, на якому можна перевозити навіть 20-літрові бідони.

Підготував ***Г. Ткаченко***

Високопродуктивна кукурудзолущилка

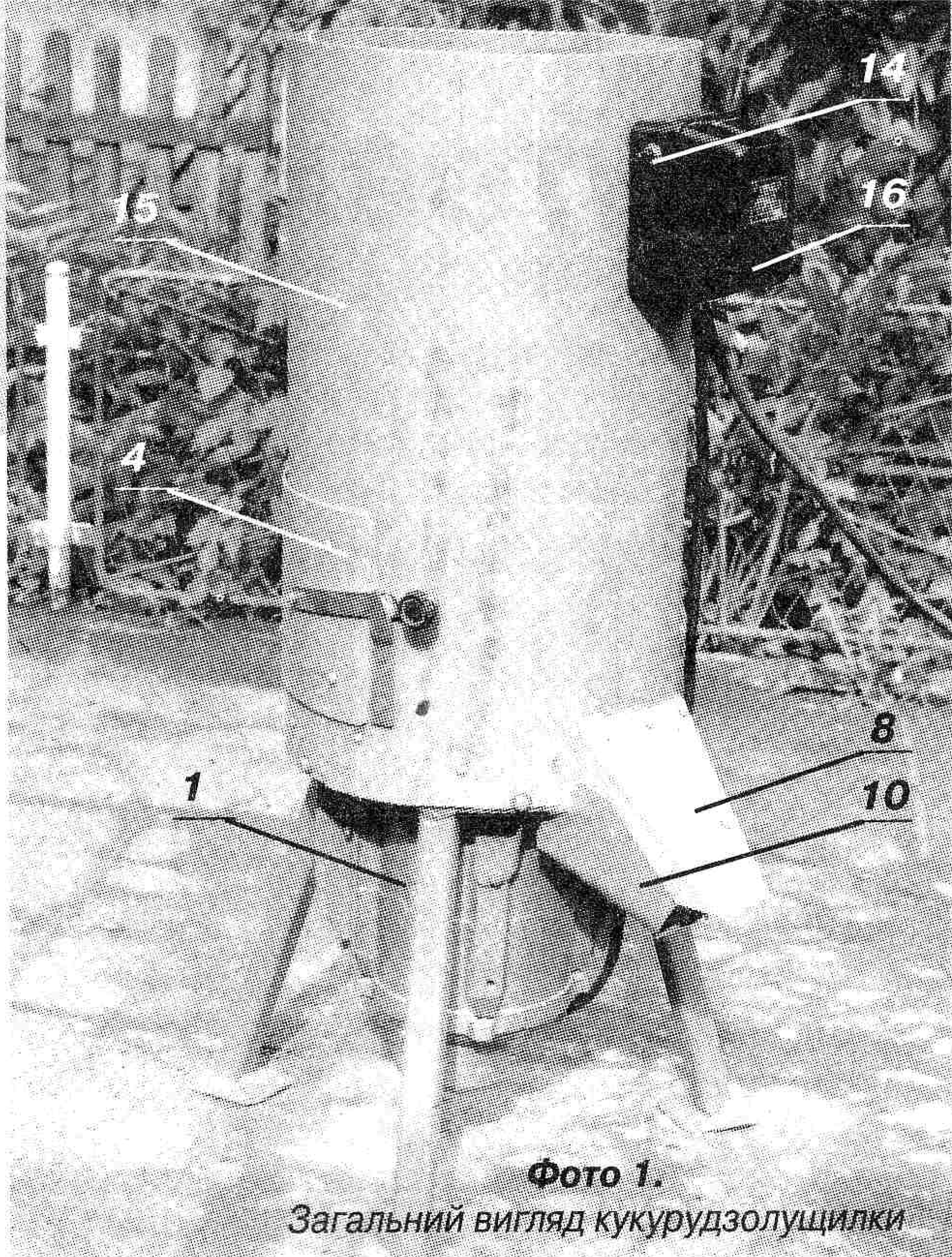

Фото 1.
Загальний вигляд кукурудзолущилки

З конструкцією лущилки кукурудзи з електроприводом я вже знайомив читачів в одному з попередніх номерів журналу. За доволі високої продуктивності відокремлення качанів від зернят кукурудзи вона має істотний недолік. Кожен качан необхідно тримати рукою і повертати його для облущування. А коли качани дрібні, продуктивність лущилки дуже знижується.

Нещодавно в одного фермера бачив кукурудзолущилку, виготовлену примітивно, але з доволі високою відокремлюваністю зернят від качанів без тримання качанів рукою, як це спостерігається під час роботи на куплених у магазині дискових (з зубцями) кукурудзолущилок з ручним приводом, або ж моєї з електроприводом.

Зубчастий диск 5 (див. принципову схему) обертається в горизонтальній площині на дні циліндричного бункера з дверцятами, що слугують для вивантаження качанів наприкінці лущення. У фермера диск без отворів, а замість зубів приварені шість шинок 6 х 20 мм за діагоналлю (працюють як бичі у барабанних агрегатах). Під час роботи агрегата качани в лущилці вирують, як вода в ополонці на бистрій річці. Очищені качани легші й тому видавлюються важчими (з кукурудзою) догори, а ті, що з зерном, – опускаються донизу й опиняються під ударами бичів диска. Зерно від ударів вилущується і відцентровою силою відкидається до стінок бункера, де й осипається через щілину 10 мм (зазор між диском і стінкою циліндра) на дно бункера. Скребками 7 воно подається в лоток 10 для зернят.

За 5–7 хвилин цей агрегат у моїй присутності перелущив мішок кукурудзи – така ємкість бункера. Зерно кукурудзи шкребками викидається з дна бункера в лоток з великою швидкістю і воно, вдаряючись у різні боки лотка, вилітає з нього, не завжди потрапляючи в підставлене відро. Через відсутність у диску отворів зерно, довго перебуваючи на ньому, кілька разів потрапляє під удари бичів частково подрібнюється; збільшується навантаження на електродвигун; качани переламуються, а з зерном осипається лузга.

Мені вдалося створити агрегат, в роботі якого відсутні ці недоліки, а продуктивність (при тих же габаритах бункера і меншій на 0,5 кВт потужності двигуна) підвищилася вдвічі.

Збільшення швидкості випадання відлущеного зерна на дно бункера досягнуто створенням зубчастого диска 5 (див. фото 2 і 3) з отворами діаметром 14 мм – своєрідне решето з навареними зубцями висотою 8–9 мм; або ж диск ручної кукурудзолущилки з просвердленими отворами. Відокремлене зерно кукурудзи зразу ж осипається на дно бункера і шкребками викидається в лоток, де встановлений зерновідбійник 9 (фото 1). Він, пригальмовуючи зерно, зменшує швидкість його виходу у відро і не розкидається навкруги – плавно осипа-

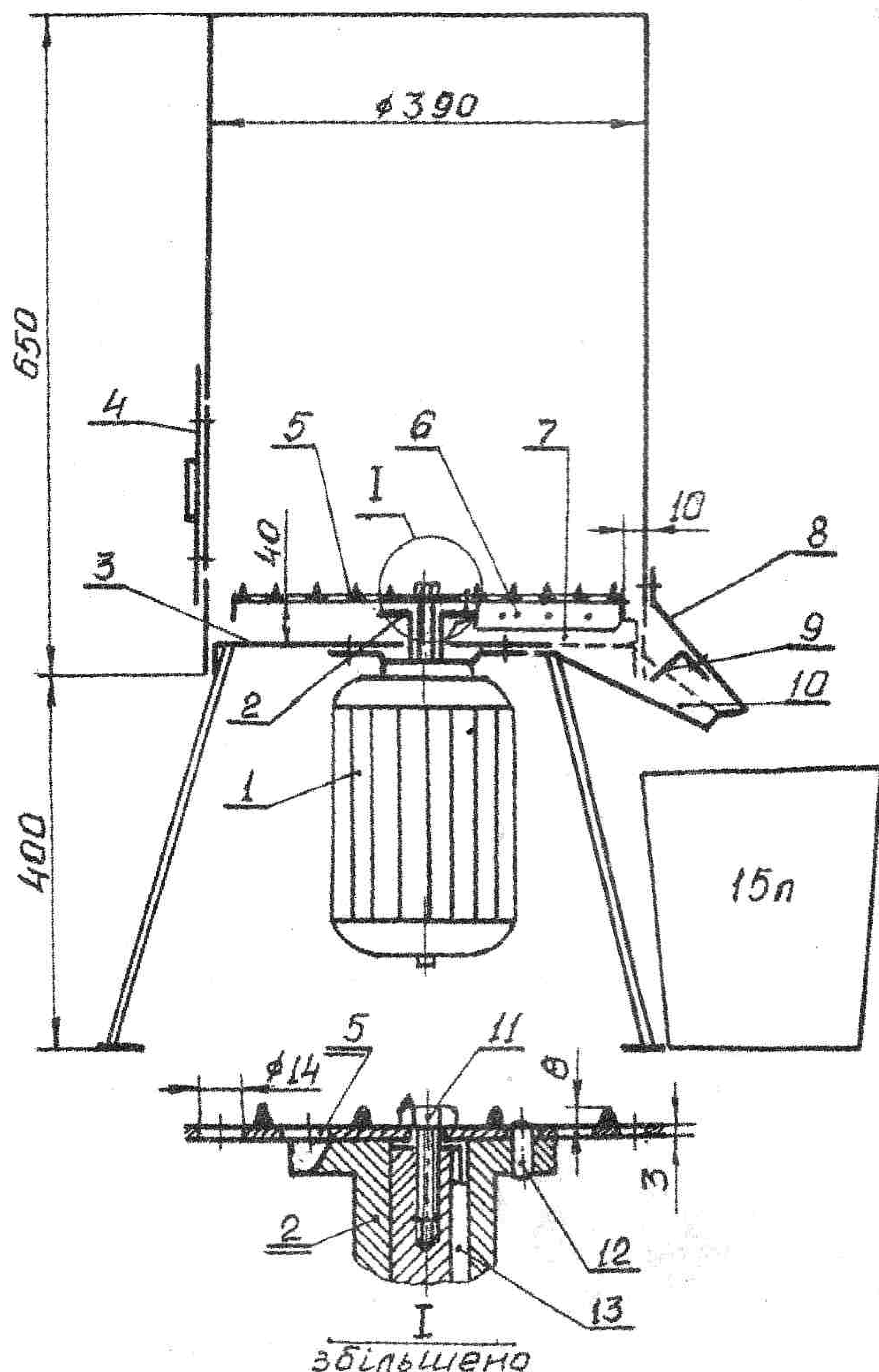

Рис. 1 Принципова схема лущилки кукурудзи:

1 – електродвигун n = 980 об/хв., N = 1,5 квт; 2 – маточина-фланець; 3 – дно бункера, t = 6 мм; 4 – дверцята; 5 – зубчастий диск-решето; 6 – пластина; 7 – шкребок; 8 – щиток лотка; 9 – зерновідбійник; 10 – лоток; 11 – болт М12; 12 – штифт діаметром 8 мм; 13 – шпонка 7 х 8 х 50 мм.

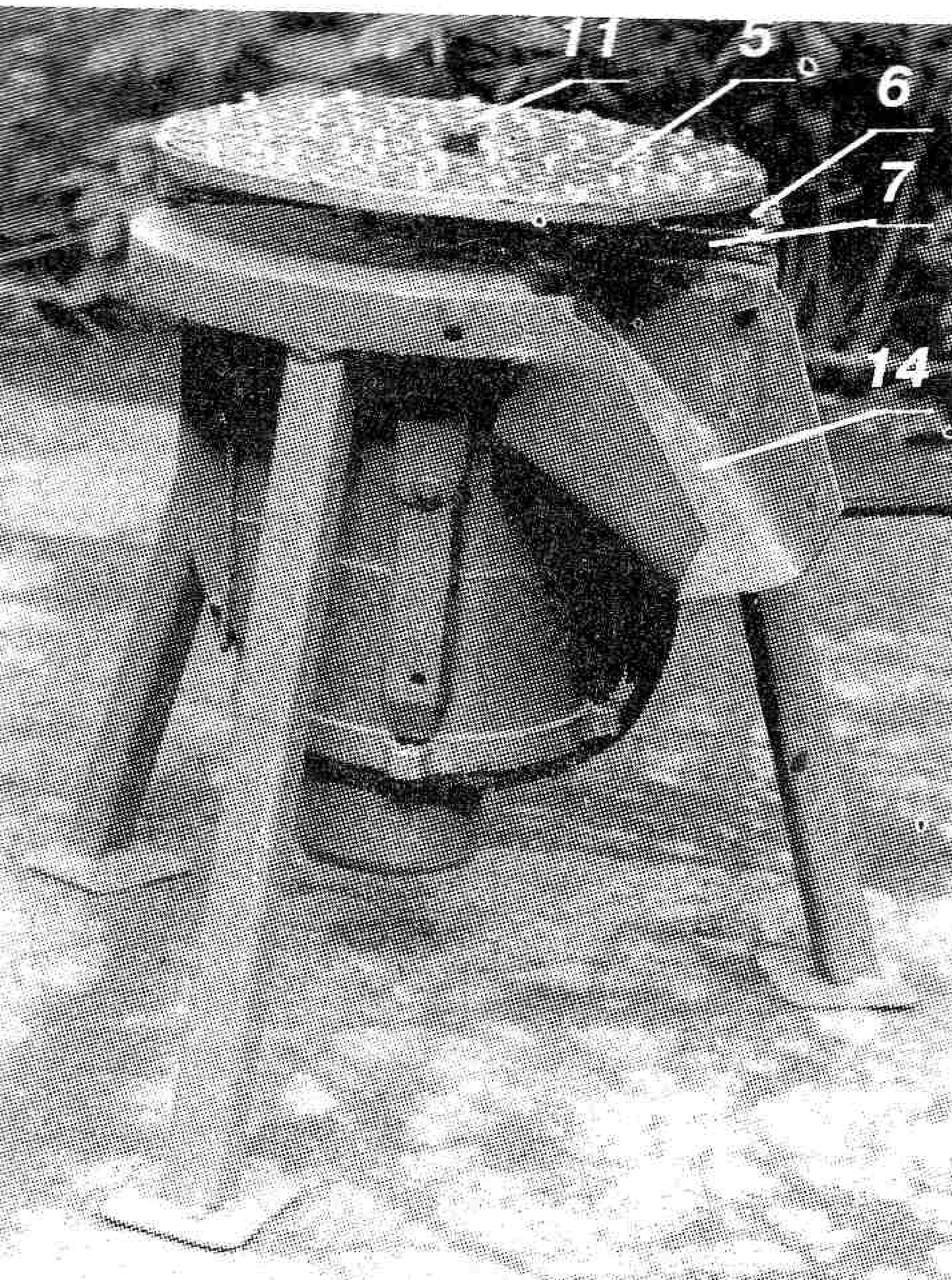

Фото 2.
Основа лущилки (без циліндра).

ється. За 2,5–3 хвилини на цьому агрегаті лущиться мішок кукурудзи (встигай міняти відра з зерном на порожні!) без будь-яких пошкоджень зерна і качанів.

Циліндр бункера 15 (фото 1) виготовлений із двох частин розрізаної вподовж алюмінієвої труби водополивної системи, з'єднаних заклепками. Кріпиться він до основи агрегата п'ятьма болтами М8. Щиток 8 лотка із зерновідбійником з'єднані з циліндром бункера теж заклепками. На боковій стінці циліндра закріплений магнітний пускач 16 ПМЕ-121 з тумблером 14 вмикання (вимикання) електродвигуна.

Збільшення жорсткості зубчастого диска-решета досягнуто привареною шиною 6х20 мм по його периметру (див. фото 3). Шиною 6 х 35 мм, до якої кріпиться циліндр, обварене і дно бункера. На вал електродвигуна через шпонку напресована маточина-фланець, до якої кріпиться одним болтом М12 зубчастий диск. У торці фланця впресовані три ведучі штифти 12 (їх видно на фото 3). Знизу диска перпендикулярно до нього по діагоналі приварені дві пластини 6 висотою 25 мм, до яких болтами М5 закріплюється прогумована смужка-шкребок 7.

Якщо глянути зверху на зубчастий диск, він повинен крутитися проти годинникової стрілки. Це сприяє самовиходу качанів наприкінці процесу через отвір дверцят, які відчиненими створюють напрямну площину для качанів, що запобігає їх розкиданню.

І так... Засипаємо повен бункер качанів кукурудзи (це один мішок – приблизно 25–29 кг, вмикаємо тумблером пускач електродвигуна. Зубчастий диск обертається із швидкістю 980 об/хв. Зубці вдаряють (б'ють) по кукурудзі, що притиснута масою качанів до диска, зернята відлущуються від качанів – через отвори в диску і зазор 10 мм між ним і циліндром висипаються на дно бункера; а потім шкребками вигортаються і через лоток потрапляють у підставлене відро (фото 4). Качани від ударів зубців перекручуються, підставляючи не відлущене зерно під удари, стають легшими і витискуються важчими (з зерном) на поверхню – так створюється турбулентний рух качанів із зерном і без нього у бункері агрегата.

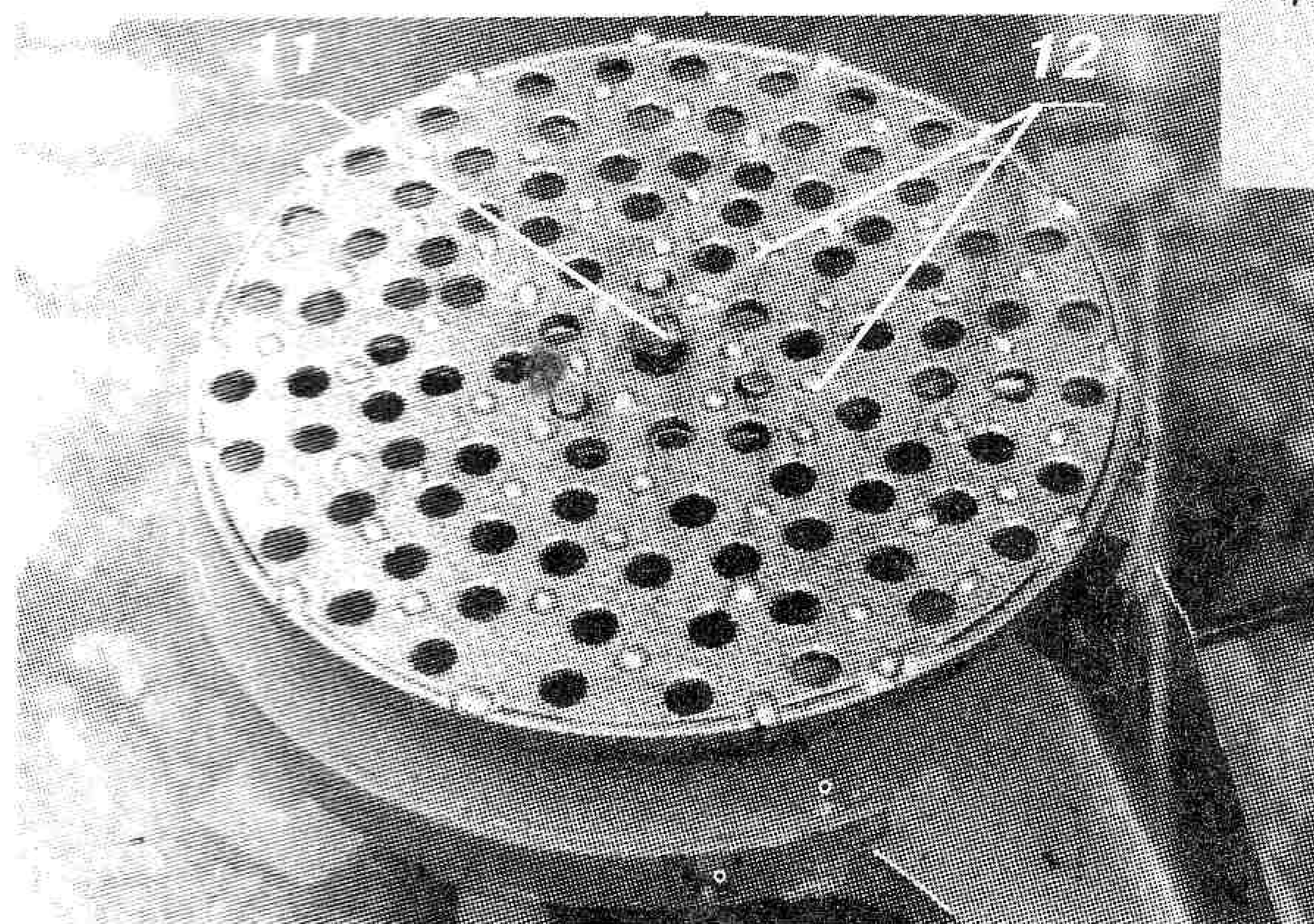

Фото 3.
Зубчастий диск-решето. Зубці наварено електрозваркою, h = 8–9 мм.

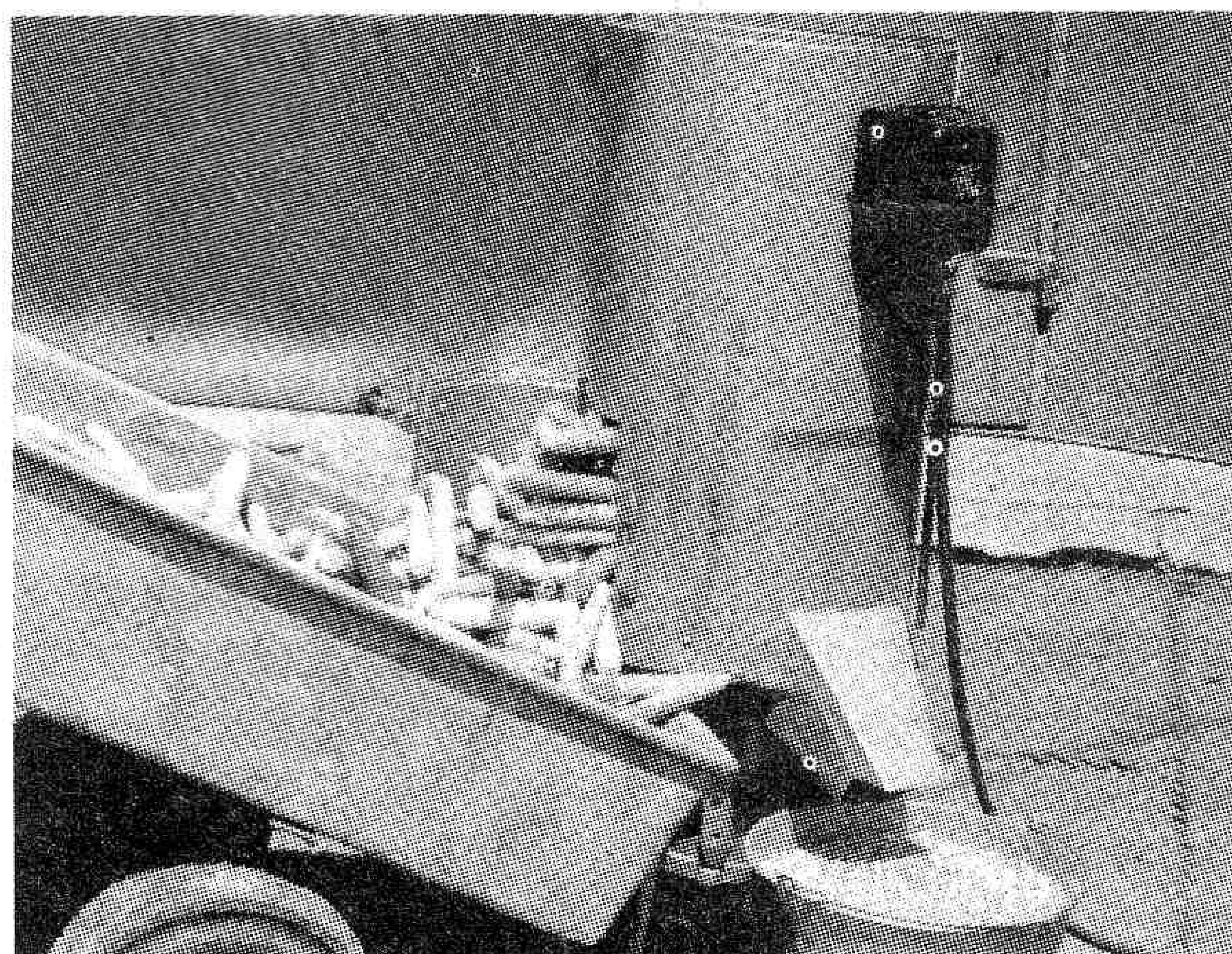

Фото 5.
Вивантаження качанів у транспортний засіб. Дверцята циліндричного бункера відчинені і створюють напрямну для виходу качанів.

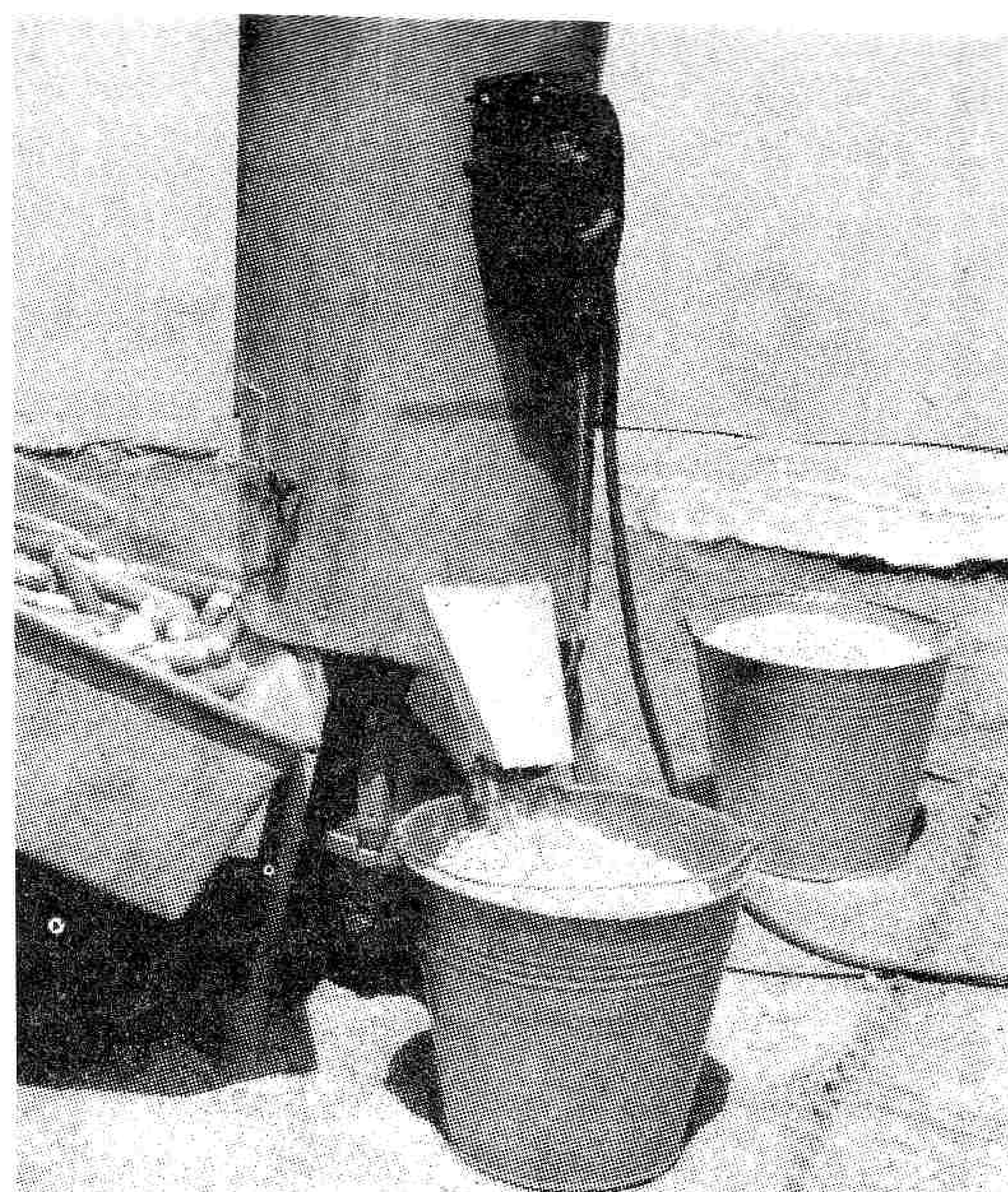

Фото 4.
Кукурудзолущилка працює – відбувається процес відокремлення зернят від качанів кукурудзи. Встигай підставляти відра!

Коли вируючі на поверхні качани (через 2,5–3 хвилини) залишаються без жодного зернятии, а з лотка вже не сиплеться зерно – відчиняємо бокові дверцята циліндра і качанчики відцентровою силою зубчастого диска викидаються через отвір у транспортний засіб (фото 5). Наприкінці процесу двигун вимикаємо, зачинаємо дверцята циліндра і агрегат готовий до наступного циклу. Якщо агрегат обслуговують два робітники, то двигун можна не зупиняти; зачинити дверцята і зразу ж завантажувати бункер качанами кукурудзи. Це значно підвищить продуктивність роботи.

За час безперервної роботи можна виконати як мінімум 120 циклів – або ж облущити не менше 500 кг кукурудзи.

Із фотографій і принципової схеми видно, наскільки проста конструкція кукурудзолущилки, хіба що ледачий не захоче мати її в своїй господі або ж зробити з сусідом ускладщину. Особливо там, де господар має десять і більше поросят, а сапетка повна кукурудзи. Користь від неї велика – важко і переоцінити.

Микола Набок,
відмінник винахідництва і раціоналізації

БЕРЕЗЕНЬ

Козеріг 1 (20.32)–4 (6.24)

Можна висіяти кореневу селеру. Перед сівбою насіння у марлевій торбинці промийте у гарячій воді (40–45°С). Висівайте селеру таким чином: на вологий ґрунт (з добавкою піску) покладіть шар снігу завтовшки 1 см і на нього (рідко) висівайте насіння, не засипаючи землею. Сніг розстане і втягне насіння у ґрунт. Закрийте ємкості плівкою і поставте на світле вікно ближче до батареї. Насіння проросте на 7–10-й день (сухе – на 18–20-й). Під час появи проростків плівку можна зняти і обережно полити.

Розсаду з 1–2 справжніми листочками розпікіруйте в маленькі стаканчики або розсадіть у ящики через 10 см. Під час пікірування прищипніть корінець і заглибте стебло на 1/3.

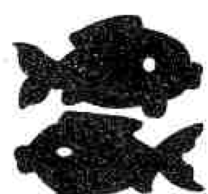
Висаджуючи (навесні) плодові дерева, не слід забувати про правильне формування й обрізування крони рослини. За допомогою цих важливих агрозаходів регулюють ріст і плодоношення гілок у кроні.

Упродовж весни дерева в саду перещеплюють живцями. Якщо протягом зими не заготовили живців, то це можна здійснити і навесні до набубнявіння бруньок.

Водолій 4 (6. 24)–6 (12.52)

Під цим знаком астрологи не рекомендують висівати насіння городини. Однак робіт достатньо і без висаджування та висівання. Подбайте про добрива для підживлення рослин, стимулятори, торф'яні горщечки, інструмент і, звичайно ж, як слід продумайте своєрідну сівозміну рослин, які ви плануєте висіяти.

Риби – 6 (12.52)–8 (16.22)

○ **Новий Місяць 7 (19.14)**

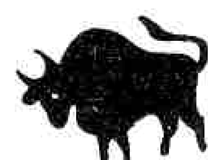
Надзвичайно простий і безпечний бактерицидний засіб для знезараження насіння – сік алое. Він ще й відмінний біостимулятор росту. Попередньо листя алое слід витримати протягом 5–6 днів у холодильнику за двоградусної температури. Знезаражують насіння огірків у соку алое протягом доби, після чого їх не слід промивати.

Для стимуляції проростання насіння можна скористатися деревним попелом. В 1 літрі теплої води розчиняють 2 столові ложки попелу, добу настоюють, періодично помішуючи. Насіння у марлевій торбинці занурюють у приготовлений настій на три години. Після цього промивають у воді і підсушують.

Овен 8 (16.22)–10 (18.13)

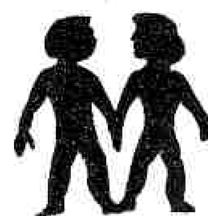
Якщо ви хочете мати для салатів вже на початку літа капусту, слід на своїй ділянці висіяти ранньостиглі сорти. Насіння перед сівбою краще продезінфікувати в гарячій воді 15–20 хвилин (можна у термосі або в трилітровій банці за температури 48–50°С, а потім – охолодити). Для сівби доцільніше використати великі насінини – розсада буде дужа, а це позначиться і на розмірі головки. Ґрунт перед сівбою слід прошпарити, що захистить капусту від захворювання на чорну ніжку. Склад ґрунту: 1 частина перегною (біогумусу), 3 частини торфу. На відро суміші слід додати одну столову ложку комплексного добрива. Сіють насіння в ящики через 2 см. Ширина борозенки – 4 см. Посіви слід накрити плівкою. Ящики поставте в приміщенні з температурою 18–20°С. Сходи з'являться через 3–4 дні, за нижчої температури – через тиждень. Після появи сходів протягом тижня температуру слід підтримувати не вище 8–10°С, інакше розсада витягнеться. Навколо рослинок підсипте попіл. Через 8–15 днів розсаду пікіруйте, заглиблюючи до сім'ядольних листочків. У період росту двічі підживіть комплексним добривом.

Телець 10 (18.13)–12 (19.54)

Можна висіяти насіння середньостиглих помідорів для відкритого ґрунту. Під час висівання не забудьте в стаканчики покласти декілька гранул суперфосфату, щоб краще росли корені. Під час пікірування корінець не прищипуйте, щоб не занести інфекцію.

Розсаду, яку висадили в лютому – на початку березня слід підживити рідким добривом. Надмірно витягнуту розсаду обприскайте витяжкою суперфосфату (1 столова ложка на 3 літри гарячої води, настояти добу і процідити).

Близнята 12 (19.54)–14 (22.37)

☽ **Перша чверть Місяця 14 (12.46)**

У березні зростає небезпека опіків дерев сонцем. Якщо ви не змогли побілити штамби і скелетні гілки плодових дерев восени, обов'язково це здійсніть тепер або обмотайте їх білим папером тощо. У випадку ж, коли сонячні опіки на деревах з'явилися, місце розтріскування кори необхідно зачистити ножем до здорової деревини, обробити розчином мідного купоросу і замастити садовим варом.

Саме о цій порі талі води виганяють мишей з їхніх нірок, і вони масово переселяються в погреби, інші приміщення. Поставте різні мишоловки і принади для боротьби з цими гризунами.

Рак 14 (22.37)–17 (3.03)

У період під зодіакальним знаком Рака астрологи рекомендують висівати й висаджувати рослини, з яких люди споживають листя: салати, шпинат, ендивідій, петрушку, базилік, капусту, а також помідори, перець. Для прискорення появи сходів насіння можна намочити й проростити, обробити стимуляторами росту. Якщо для вирощування розсади ви самі готуєте ґрунт, ошпарте його окропом або обробіть розчином марганцівки.

Саме зараз висійте скоростиглі сорти і гібриди перцю, середньорослі сорти і гібриди помідорів.

Лев 17 (3.03)–19 (9. 24)

Дні, що припадають на період під знаком Лева астрологи вважають сприятливими для висівання та висаджування плодових рослин, особливо тих, що не потребують багато води. Якщо ви мрієте про розкішний газон, то краще його засівати під знаком Лева. Оптимальний варіант, якщо ці дні збігаються з ростом Місяця. Під знаком Лева можете висаджувати найвибагливіші овочі, дерева, кущі, а також лікарські рослини.

Діва 19 (9.24)–21 (17.44)

За місячним календарем дні під зодіакальним знаком Діви збігаються з часом сівби і висаджування дерев, а також пересаджування всіх садових і кімнатних рослин. Живці швидко й активно розвиватимуться, якщо ви їх висадите під знаком Діви, особливо під час росту Місяця. Інколи господарі бажають пересадити на нове місце старе дерево. Агрономи-садівники не рекомендують цього робити, але, якщо все ж таки дуже бажає господар пересадити улюблене дерево, то цим слід зайнятися під знаком Діви.

У березні вже відбувається інтенсивний ріст кімнатних рослин. Надійшла пора пересаджування, обрізування, живцювання. Поливають рослини частіше. Всі рослини можна підживити повним добривом, розчином коров'яку. Сівбу кімнатних рослин проводять у горщики. Сіянці пікірують у горщечки 8 х 8 см через 30–40 днів після появи сходів.

Терези 21 (17.44)–24 (4.06)

● Повний Місяць 21 (20.40)

Коли Місяць заходить у сузір'я Терезів, астрологи вважають, що ви можете займатися у своєму саду будь-чим, але не чекайте від рослин дива. Ці дні ідеально підходять для планування та оформлення саду. Обладнайте в саду куточок, у якому ростимуть екзотичні рослини, такі як інжир, виноград, інші плодові рослини півдня.

Квіти та лікарські трави, пелюстки яких ви збираєтеся використати, необхідно висівати у дні під знаком Терезів.

Квітам, які давно перестали цвісти, будуть корисними підживлення, удобрення, проведені у ці дні.

Скорпіон 24 (4.06) – 26 (16.10)

Коли Місяць заходить у сузір'я Скорпіона, то рекомендується висівати салат, шпинат, ендивідій та інші зеленолисті рослини, а також лікарські трави. У дні Скорпіона садові і кімнатні рослини відмінно відгукуються на полив і вологу обробку. З гусінню, цією вічною напастю саду, дієво можна боротися також під знаком Скорпіона. Особливо добре це відбувається, якщо боротьба з шкідниками збігається з періодом убування Місяця.

Стрілець 26 (16.10) – 29 (4. 42)

Стрілець є покровителем фруктів. У дні під знаком Стрільця Місяць знаходиться на піднесенні.

Дні під знаком Стрільця особливо сприятливі для сівби та висаджування плодових культур. Виткі рослини також відмінно розвиваються, якщо їх висаджувати під знаком Стрільця. Цей період найкращий для видалення засохлих гілок фруктових дерев і кущів.

Козеріг 29 (4. 42)–31 (16.33)

☾ Третя чверть Місяця 29 (23.47)

У дні Козерога внесіть добрива під дерево з слабкою кореневою системою, а також можна зайнятися компостом. Тільки слід простежити, аби Місяць в цей час був щербатим (січень – липень). Якщо ваш сад загущений, саме під знаком Козерога його треба прорідити.

Дуже сприятливим буде висівання або висаджування коренеплідних рослин.

Закладають на яровизацію картоплю. Термін яровизації – 6 тижнів. Картоплю вкладають в один шар в дрібні ящички так, щоб частина бульби, на якій більше вічок, була зверху.

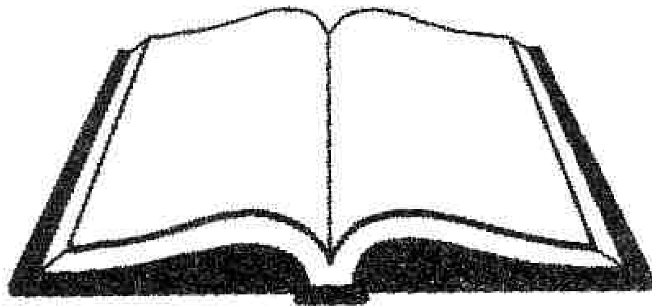
ЧИТАЙТЕ С ПОЛЬЗОЙ !

4 УНИКАЛЬНЫХ СБОРНИКА ИЗДАНИЙ ТЕПЕРЬ ДОСТУПНЫ КАЖДОМУ!

ДОРОГИЕ ЧИТАТЕЛИ!

Компания «Гарантийное агентство» предлагает Вашему вниманию уникальный почтовый каталог. Перечисленные в нём издания помогут Вам решить огромное количество повседневных забот и проблем, стать ещё красивее и сильнее, поправить здоровье и материальное положение - а это значит сделать свою жизнь и жизнь близких Вам людей максимально полной, интересной и комфортной!

Практическими знаниями из нашего каталога уже пользуются десятки тысяч человек по всей стране Его универсальное содержание разработано на основе потребностей большинства читателей - все технологии, методики и рецепты многократно

*испытаны, просты, эффективны, не требуют серьёзных затрат и доступны любому желающему. Благодаря расширенному ассортименту при максимально низких ценах наши издания приобрели широкую популярность, а **льготный вариант заказа** сделали уникальную библиотеку доступной каждому.*

Наше главное правило делать всё для того, чтобы любой человек, проживающий даже в самом отдаленном уголке нашей страны, мог быстро и доступно получить необходимую ему информацию. Заказанные Вами издания доставятся наложенным платежом на Ваш адрес, как бы далеко Вы ни находились.

ОПЛАТА - ПРИ ПОЛУЧЕНИИ ЗАКАЗА НА ПОЧТЕ.

ПОСМОТРИТЕ НА АССОРТИМЕНТ И ЦЕНЫ ИЗДАНИЙ И СПЕШИТЕ СДЕЛАТЬ ЗАКАЗ!

I. КРАСОТА И ЗДОРОВЬЕ (сборник изданий)

01. ***«Супертело!»*** Уникальное методическое пособие для всех, кто хочет развить сильное, крепкое и мощное тело - занятия без тренажёров и «химии»! Ваша сила - это уверенность в любой ситуации! **Цена -2,50 грн.**

02. ***«Напитки чемпионов»*** Рецепты приготовления протеиновых коктейлей для наращивания объёма Ваших мышц. Отличное дополнение к пособию «Супертело!». **Цена - 1,50 грн.**

03. ***«Высокий рост-это красиво!»*** Уникальное практическое пособие по ускоренному увеличению роста на 6-8 см в любом возрасте. Представляет собой комплекс простых и понятных каждому упражнений, диет и рекомендации,в результате которых Вы осуществите свою заветную мечту - Вы увеличите свой рост!**Цена - 2 грн.**

04. ***«Похудеть - не проблема!»*** Очень эффективная методика похудения без голодной диеты и специальных упражнений. Прощай, лишний вес! **Цена - 1,50 грн.**

05. ***«Проститесь с животиком!»*** Это пособие поможет Вам «убрать» растолстевший живот. И просто,и без усилий! **Цена - 2 грн.**

06. ***«Хотите поправиться?»*** Уникальное пособие и сборник практических рекомендаций для всех, кто хочет излечить худобу и за короткий срок прибавить в весе. Эти эффективные рецепты и упражнения помогли уже сотням людей! **Цена - 1,50 грн.**

07. ***«Здоровые зубы»*** Уникальная методика естественного наращивания и лечения зубов без пломбирования. Приведенные рекомендации и рецепты простых средств позволят Вам не думать о зубных врачах и всегда быть со здоровыми зубами. Попробуйте, и забудьте о зубной боли! **Цена - 2 грн.**

08. ***«Восхитительные волосы!»*** Рецепты приготовления простых и эффективных средств, которые предотвратят выпадение волос, укрепят их корни, вылечат перхоть и зуд. Ничем не хуже фирменных шампуней! **Цена - 1,50 грн.**

09. ***«Идеальный бюст!»*** Этот уникальный сборник несложных упражнений стал настоящим открытием для многих девушек и женщин. Вы узнаете о том, как сохранить грудь красивой, придать ей упругость но главное - всего за пару месяцев увеличить объем бюста на 4-6 см! **Цена - 2,50 грн.**

10. ***«Осиная талия»*** Комплекс невероятно эффективных упражнений для повышения тонуса мышц живота и бёдер, для боковых и косых мышц - и, конечно,для уменьшения окружности талии! Ваши бедра станут упругими, талия-узкой, а живот станет совсем плоским. **Цена - 2 грн.**

11. ***«Вы неотразимы!»*** Комплексная методика и рецепты мазей для бесследного и безболезненного удаления волос с тела.Отличный способ сделать свою кожу идеально гладкой! **Цена - 2 грн.**

12. ***«Стройная и красивая!»*** Длинные ноги и округлые ягодицы - символ привлекательности современной женщины! Эти упражнения помогут Вам достичь желанного результата! **Цена - 1,50 грн.**

13. ***«Как быть всегда любимой»*** Практические советы - как нравиться всем, как сохранить свою молодость и красоту в любом возрасте. Вечные секреты обольщения! **Цена - 2 грн.**

14. ***«Рецепты красоты»*** Сборник простых рецептов приготовления лака, геля, бальзама, шампуня для волос, красок для окрашивания волос, кремов для лица, от веснушек и угревой сыпи. Отличная замена импортной косметике! **Цена - 1,50 грн.**

15. ***«Алкоголизм-беда»*** Простые методы лечения алкоголизма средствами народной медицины. Рецепты снятия похмелья, выведения из запоя, настои для отрезвления "мертвецки" пьяного, как пить и не пьянеть. **Цена - 2 грн.**

16. ***«Курение-вред»*** Рецепт простой и надежной методики для тех, кио решил покончить с курением раз и навсегда. Самый оптимальный вариант! **Цена - 2 грн.**

II. ПОЗНАЙ СЕБЯ (сборник изданий)

01. ***«Суперпамять»*** Это самая эффективная методика развития памяти.Она повысит Ваш интеллект, разовьет природные способности, улучшит все виды памяти. Вы сможете быстро запоминать информацию любых объёмов, обходиться без записной книжки, легко выучить иностранный язык. **Цена - 2,50 грн.**

02. ***«Полиглот»*** Хотите владеть иностранным языком также легко, как и русским? Новейшая методика изучения поможет Вам в этом. Она рассчитана на любой язык - возможно даже изучать несколько языков одновременно! **Цена - 2,50 грн.**

03. ***«Быстрое чтение»*** С помощью этой методики Вы в несколько раз увеличите скорость чтения газет и журналов, литературы по специальности и деловой информации, художественной литературы - и при этом будете запоминать до 90% быстро прочитанного текста! **Цена - 2,50 грн.**

04. ***«Для Ваших глаз»*** *Оригинальная* и эффективная методика исправления дефектов зрения, составленная врачами Бейтсом и Утехиным. Вы сможете самостоятельно и навсегда избавиться от очков за короткое время! **Цена - 2,50 грн.**

05. **«Потрясающие секреты»** Каждый человек по своей природе экстрасенс. Стоит только создать условия для проявления этих возможностей-и они проявятся! Как развить в с ебе экстрасенсорные способности, как получать энергию из космоса, диагностика заболеваний и лечение по фотографии, безконтактный массаж - всё это и многое другое Вы найдете в этом издании. **Цена - 2 грн.**

06. ***«Гармония разума»*** Это практическое пособие поможет Вам развить телепатические способности, расскажет об упражнениях для их тренировки, что такое психическое и энергетическое нападение и как от них защититься, как научиться ясновидению. **Цена - 1,50 грн.**

07. ***«Сила духа»*** Как развить смелость и уверенность в себе - такие необходимые качества характера. **Цена - 1,50 грн.**

08. ***«Народная мудрость»*** Как защитить себя и близких от «дурного» глаза, как лечить порчу, сглаз, испуг. **Цена - 2 грн.**

09. ***«Секс-магия»*** Искусство очарования и привораживания-отличная возможность околдовать кого угодно! Безо всяких усилий Вы добьётесь того, что недоступно остальным. **Цена - 2 грн.**

10. ***«Удивительное рядом!»*** Расшифрованный ключ и таблицы великого Нострадамуса для познания своей судьбы. Вам приоткроются страницы настоящего и будущего, скрытые желания друзей и дурные помыслы врагов. Тайны любви раскроются перед Вами. Узнав вою судьбу, можно попытаться с предотвратить грозящие неприятности или порадоваться предстоящим событиям. Конец сомнениям! **Цена -2,50 грн.**

11. ***«Фараон»*** Рецепт эликсира для усиления половой функции организма. Прочувствуйте его благотворное воздействие на Ваш организм - напиток просто волшебный! **Цена - 1,50 грн.**

12. ***«Мужская сила»*** Проверенный метод восстановления потенции с увеличением времени полового акта до желаемого предела. И Вы опять в отличной форме! **Цена - 2 грн.**

13. ***«Спокойный сон»*** Упражнения, реально помогающие избавиться от храпа. Результат скажется уже через две недели! **Цена - 1,50 грн.**

14. ***«Самолечение»*** Сборник рецептов лечения бронхита, бронхиальной астмы, остеохандроза, энуреза, экземы, варикозного расширения вен, гастрита, геморроя, диатеза, зубной боли и других болезней и заболеваний. Составлен на основе опыта народной медицины и тибетских долгожителей. **Цена - 1,50 грн.**

15. ***«Это уникально!»*** Рецептура приготовления простого народного средства, которое излечит многие Ваши болезни, снимет усталость, нормализует сон, усилит половую функцию организма, даст хорошее настроение и бодрость. Очень полезно и эффективно! **Цена-2 грн.**

III. НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ (сборник изданий)

01. ***«Суперурожай!»*** Уникальные методические пособия для дачников и садоводов по получению 3 тонн помидор с сотки, 1,5 тонны картофеля с сотки, высокого урожая огурцов (до120 штук с кв.метра!), тройного урожая малины. Составлены и проверены на практике опытными садоводами-селекционерами. Абсолютно реально на любом огороде! **Цена - 2,50 грн.**

02. ***«Всё о картошке»*** Сборник рекомендаций по увеличению урожая картофеля и получения его на 1,5 месяца раньше обычного срока, как вырастить мешок картошки на 1 кв. м., как получить урожай уже в мае, как вырастить сорт картофеля, который не ест колорадский жук, рецепт сильнейшего экологически чистого средства-колорадский жук уничтожит сам себя! **Цена - 2,50 грн.**

03. ***«Электроника на рыбалке!»*** Описание и схема сборки очень простой и эффективной звуковой приманки для рыб. Она собирает большую стаю рыб в месте ловли, не имея ничего общего с варварскими методами «убоя» рыбы и водных организмов. Электронные комплектующие для её сборки дешевы и доступны.Без улова не уйдете! **Цена - 2 грн.**

04. ***«Удачливый рыболов»*** Десятки рецептов эффективных прикормок и привад для любого вида рыбы - хищной, «мирной», верховодной, глубоководной! Составлены известными рыболовами - спортсменами и проверены многолетней практикой уженья. Будет клевать постоянно - и азартная рыбалка Вам обеспечена!

Цена - 2,50 грн.
05. ***«Сети делайте сами!»*** Чертежи и описание изготовления ручной машинки для вязания сетей любого размера, и способы их вязания. Без проблем свяжете садок, подсачек, малявочницу и сеть большего размера. **Цена - 2,50 грн.**
06. ***«Тонирование»*** Технология тонирования автостекол, светофильтров и стёкол для очков. Любой тон: светло-коричневый, желтый, молочно-белый, зелёный, изумрудный, рубиновый и др. **Цена - 1,50 грн.**
07. ***«Бесплатный бензин делайте сами!»*** Подробное руководство по самостоятельной сборке простого миниаппарата для домашнего изготовления 100% заменителя бензина любой марки (А-76, АИ-93 и др.) из воды и бытового газа. Материалы для сборки доступны всем, а получаемое топливо к тому же повышает ресурс двигателя в 1,5-2 раза. Приводятся рекомендации конструктора установки, советы и опыт практиков-любителей, их варианты. Потрясающая экономия средств для каждого автовладельца! **Цена - 2,50 грн.**
08. ***«Вместо бензина - кухонный газ!»*** Руководство по изготовлению полного комплекта газобаллонной аппаратуры для любого автомобиля из доступных комплектующих, советы по переводу машины с бензина на обычный природный газ, а также - чертежи и описание сборки уникальной миниустановки для заправки переоборудованного автомобиля природным газом от к вартирной газосети! Материальные затраты небольшие, а выгода от установки - максимальная! **Цена - 2 грн.**
09. ***«Экономия»*** Народные способы экономии автотоплива на 20-30% при эксплуатации автомобилей и мотоциклов. **Цена - 1,50 грн.**
10. ***«Маленькие хитрости, необходимые в дороге»*** Как запустить двигатель в сильный мороз, приспособление для быстрой разбортовки колёс, как вытащить застрявший автомобиль в одиночку, и другие советы. **Цена - 1,50 грн.**
11. ***«Если Вы выпили за рулем»*** Советы опытного водителя тем, кто слегка выпил, но по каким-то причинам вынужден сесть за руль - как не попасть в аварию, скрыть от инспектора свое состояние, разговор с ним, и другие полезные советы. **Цена - 1,50 грн.**
12. ***«Меха, шкурки и шапки»*** Подробное руководство и рекомендации опытных сибирских скорняков по выделке и окрашиванию шкурок, а также шитью меховых шапок. Отличный бизнес на всю зиму! **Цена - 1,50 грн.**
13. ***«Коллекционер»*** Вы хотите продать монеты СССР, но не знаете их реальной стоимости? Каталог, в котором даны цены на монеты СССР и России с 1700 по 1992 г. **Цена - 1 грн.**
14. ***«Телеантенна - своими руками!»*** Практическое руководство по сборке уникального антенного устройства, с помощью которого любой телевизор станет принимать множество новых интересных коммерческих и др. телеканалов не только России и СНГ, но и дальнего зарубежья! Конструкцию может собрать даже начинающий радиолюбитель из самых распространенных деталей. **Цена -2,50 грн.**
15. ***«Антенный усилитель»*** Описание и схема сборки простого антенного усилителя, который обеспечит отличное качество изображения в зоне неуверенного приема и позволит нормально принимать даже удаленные телесигналы. Незаменимое устройство для настоящих телезрителей! **Цена - 2,50 грн.**

IV. ПРИГОДИТСЯ ВСЕМ (сборник изданий)

01. ***«Кирпичи-почти бесплатно!»*** Руководство по изготовлению красного термостойкого кирпича из практически бесплатных, доступных всем материалов. По качеству и внешнему виду ничем не отличается от промышленного! **Цена - 1,50 грн.**
02. ***«Строительные блоки»*** Простая технология изготовления строительных блоков повышенной прочности и без цемента! Возможны любые размеры, формы, расцветки. **Цена - 1,50 грн.**
03. ***«Прочно и практично!»*** Руководство по сборке своими руками простого механического устройства для плетения сетки - рабицы - универсального материала, из которого можно сделать и забор для защиты огорода или пасеки, и клетку для кроликов или цыплят, а также арматуру для блочных конструкций. **Цена - 1,50 грн.**
04. ***«Электроды для сварки»*** Простые рецепты изготовления электродов из самых доступных материалов, а также рецепт знаменитого среди умельцев «термитного карандаша», который заменяет электросварку. **Цена - 1,50 грн.**
05. ***«Помощник мастера»*** Подробная инструкция и схема сборки сварочного аппарата, который собирается всего за пару дней, варит металл толщиной до 20 мм электродами диаметром до 4 мм и при этом работает от сети 220 В. Наверняка пригодится в гараже при ремонте автомобиля, на даче, в быту. **Цена - 2 грн.**
06. ***«Ремонт сантехники»*** Подробное описание технологии восстановления эмалированного покрытия на ваннах, раковинах, посуде в домашних условиях. **Цена - 1,50 грн.**
07. ***«Волшебная жидкость!»*** Сборник рецептов простых средств для удаления с бумаги любого типа различных печатей, штампов, записей и т. п. Необходимые химикаты продаются в каждой аптеке! **Цена - 1,50грн.**
08. ***«Печати и штампы»*** Способы изготовления в домашних условиях печатей, штампов, штемпелей и экслибрисов любой сложности. Самая доступная технология. **Цена - 1,50 грн.**
09. ***«Мини-ксерокс из увеличителя!»*** Руководство по переделке обычного фотоувеличителя в домашний миниксерокс, способный ежедневно делать нужное количество копий. **Цена - 1 грн.**
10. ***«Вечная лампочка!»*** Простой секрет переделки обыкновенной лампочки, после которой она станет «вечной» и никогда не перегорит. **Цена - 1 грн.**
11. ***«Враг ржавчины»*** Рецептура специальной мази для 100% удаления ржавчины и защиты от неё кузова, днища, других частей автомобиля и любых металлических изделий (замки, петли и т. п.). Надежная защита от коррозии теперь Вам обеспечена! **Цена-1,50 грн.**
12. ***«Кинескоп»*** Простой способ восстановления «севшего» кинескопа у телевизора. **Цена - 1 грн.**
13. ***«Защитник»*** Описание и схема изготовления мощного карманного электрошокера - максимально эффективного прибора для самообороны. «Защитник» парализует нападающего током и ослепляет его яркой вспышкой. Вечерние прогулки будут спокойнее! **Цена - 1,50 грн.**
14. ***«Шпион»*** Простая схема «жучка» для прослушивания помещений и автомобилей в радиусе 100 м по бытовому УКВ-приёмнику. **Цена - 2 грн.**
15. ***«Сторож»*** Руководство по изготовлению универсального радиоохранного устройства для автомобиля, гаража, квартиры и т. п. Простое в сборке, но ничем не уступает дорогим импортным конструкциям! **Цена - 1,50 грн.**
16. ***«Кулинарные рецепты»*** Как приготовить в домашних условиях маргарин высшего сорта, уксус, искусственный мёд, мармелад, конфеты, дрожжи, кетчуп, шампанское, «черную икру», мороженое, хрустящий картофель - и другие продукты. **Цена - 1,50 грн.**
17. ***«Спирт и пиво!»*** Сборник рецептов простого приготовления в домашних условиях питьевого спирта без сахара из доступных компонентов и продуктов, а также секреты приготовления вкуснейшего домашнего пива 10 сортов на любой вкус. Всегда будет что поставить на стол и приятно удивить гостей! **Цена - 2,50 грн.**
18. ***«Избавьтесь от вредителей!»*** Сборник рецептов приготовления очень эффективных составов для борьбы с беспокойными насекомыми - тараканами, мухами, клопами, комарами, блохами, вшами, а также рецепты средств против мышей и крыс. **Цена-1,50 грн.**
19. ***«Займитесь делом!»*** В этом пособии предлагается более 30 способов честного и легального зарабатывания денег на дому. Все способы не требуют вложения больших средств, высокой квалификации, а доходность зависит от Вашего желания работать и зарабатывать. **Цена - 2,50 грн.**

СПЕЦИАЛЬНОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ

...недавних пор мы имеем возможность предложить Вам **льготный ...риант заказа**, который существенно сэкономит Ваши средства. ...еперь Вы можете приобрести у «Гарантийного агентства» полный ...омплект из четырех сборников которые включают в себя 65 изданий **четыре раза дешевле** их общей стоимости **- за 30 грн.** Согласи...сь, по сегодняшним временам это не очень большая сумма за уни...ерсальные издания, которые будут полезны в каждом доме и не раз ...кажут Вам и Вашим близким столь необходимую и долгожданную ...омощь во многих жизненных ситуациях. Решайте!

...имание **!НОВИНКА!** Только для наших читателей! Заказывая у нас хотя-бы один сборник изданий, Вы получаете право приобрести уникальную энциклопедию игрока **"Как выиграть в Украинскую Национальную Лотерею"** по льготной цене - всего за 10 грн.

КАК ОФОРМИТЬ СВОЙ ЗАКАЗ:

...ккуратно и разборчиво заполните БЛАНК ЗАКАЗА. Отметьте выбранный ...орник изданий галочкой. Если одного БЛАНКА ЗАКАЗА недостаточно, ...каз можно оформить на простом листе бумаги. **Минимальный заказ - сборник изданий в два раза дешевле их общей стоимости.** ...ложите заполненный БЛАНК ЗАКАЗА в конверт и отправьте по адресу:

г. Днепропетровск, 49000, а/я 107
"Гарантийное агентство"

...осле получения от Вас заявки Ваш **заказ будет** сформирован, упакован **...отправлен** по Вашему адресу **наложенным платежом.** Свой заказ Вы ...латите при получении на почте. **Почтовые расходы по Украине - 5 грн.**

БЛАГОДАРИМ ВАС ЗА ОКАЗАННОЕ ВНИМАНИЕ И ЖДЕМ ВАШЕГО ЗАКАЗА!

ДСО

Я ЗАКАЗЫВАЮ: СБОРНИК ИЗДАНИЙ

☐ **I. Красота и здоровье** - комплект из 16 изданий всего за 15 грн.
☐ **II. Познай себя** - комплект из 15 изданий всего за 15 грн.
☐ **III. Новые возможности** - комплект из 15 изданий всего за 15 грн.
☐ **IV. Пригодится всем** - комплект из 19 изданий всего за 15 грн.

СПЕЦИАЛЬНОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ!

☐ **Полный комплект** из четырех сборников которые включают в себя 65 изданий в **ЧЕТЫРЕ РАЗА ДЕШЕВЛЕ** их общей стоимости **- за 30 гривен.**

☐ **+ НОВИНКА!** Уникальная энциклопедия игрока **"Как выиграть в Украинскую Национальную Лотерею"** - всего за 10 грн.

ЗАКАЗА

МОЙ АДРЕС: ____________________
(почтовый индекс и подробный адрес)

____
(фамилия, инициалы)

г. Днепропетровск, 49000, а/я 107
"Гарантийное агентство"

Оплата заказа - при получении.

Відчиніть двері вашого села!

Створення мережі волонтерської підтримки сталого розвитку українського села

Відомо, що більшість сіл в Україні стикається з проблемою відтоку населення та несформованості громади. Модернізація сільськогосподарського виробництва у нових економічних умовах призводить до катастрофічного зменшення робочих місць. Руйнується сільська інфраструктура, збільшується віковий дисбаланс, росте прірва між заможною і бідною частинами населення. Значна кількість селян не має роботи і не бере участі у громадському житті, зростає соціальна апатія і алкоголізм серед молоді, занепадають садиби та комунальні об'єкти.

Водночас серед міських жителів в Україні і за кордоном зростає зацікавленість до відпочинку в українському селі. Освічені та фінансово забезпечені мешканці великих міст, що втратили родинні зв'язки з селом, воліли б проводити час у сільській місцевості, насолоджуючись природою, тишею і традиційним укладом сільського життя. Їм цікаве також спілкування з місцевими жителями і часто вони готові в якості волонтерів надати допомогу у вирішенні деяких місцевих проблем.

Ми підготували проект, що забезпечить зв'язок між сільськими громадами, готовими прийняти волонтерську допомогу, та волонтерами, котрі воліють пожити деякий час у сільській місцевості та допомогти селянам у розбудові нового "постмодерністського" села. Чимало організацій, як в Україні, так і за кордоном, організовують волонтерський рух для підтримки суспільно корисних проектів. Вони висловили свої наміри та готовність направляти волонтерів до тих господарів, які запропонують найкращі ідеї щодо суспільно корисної діяльності в їхніх селах. Для отримання волонтерської допомоги громаді або окремому господарю необхідно сформулювати чітку пропозицію для волонтерів. У цій пропозиції має бути вказано, які умови проживання пропонуються волонтерам, яка діяльність потребує їхньої допомоги, чому саме і яким чином вона буде сприяти зміцненню сільської громади та вирішенню екологічних, соціальних або культурологічних проблем.

Ось деякі зразки робіт, які можуть виконувати волонтери:

– Вирішення соціальних проблем (боротьба з бідністю, створення нових робочих місць): маркетингові дослідження для просування на туристичному ринку (українському і закордонному), допомога у створенні туристичного продукту, обмін технологіями традиційного землеробства, запровадження методів органічного землеробства і маркетингу.

– Сприяння інтеграції в європейську спільноту: вивчення української мови іноземцями та навчання сільської молоді іноземним мовам, навчання комп'ютерним та Інтернет-технологіям, обмін досвідом у галузі європейського та українського сільського туризму.

– Діяльність, спрямована на захист довкілля: маркування та обладнання екологічних стежок і місць відпочинку, допомога в організації природоохоронних акцій, каталогізація (зокрема фото) рідкісних видів місцевих тварин і рослин, що потребують охорони.

– Оновлення житлової бази: обмін технологіями традиційних, екологічно чистих методів будівництва, запровадження нових технологій – індивідуальні каналізаційні системи, компостування побутових відходів, використання сонячної енергії.

– Підтримка культурних заходів (допомога в організації фестивалів та мистецьких акцій, виставок народних майстрів та ін.), організація заходів для сільських дітей та молоді.

– Допомога інвалідам та людям похилого віку, пристосування агротуристичних садиб для їх потреб.

Волонтери будуть жити в селі від трьох тижнів до трьох місяців, групами по 5–10 осіб, сплачуючи за своє проживання та харчування від 10 евро за одну особу за день. На кожних п'ять іноземних волонтерів має припадати щонайменше один українець, що володіє іноземною мовою. Вони будуть працювати 5 днів на тиждень по 6 годин на день.

Проект складатиметься з наступних етапів:

1. Інформування сільських громад та організація конкурсу серед господарів агросадиб на найкращі пропозиції для волонтерів.
2. Організація нарад та тренінгів щонайменше в п'яти селах для обговорення умов прийому, розміщення й зайнятості волонтерів.
3. Відбір та підготовка щонайменше 30 волонтерів, зустрічі для обговорення їхньої діяльності.
4. Перевірка місць розміщення, підготовка умов волонтерської діяльності.
5. Безпосередня робота волонтерів на місцях.
6. У майбутньому: створення постійної мережі волонтерської допомоги селу на базі вибраних садиб і сільських громад.

За допомогою такої мережі підтримки сотні українських сільських громад зможуть зробити успішні кроки у напрямку сталого розвитку в нових економічних умовах, а також навчитися використовувати свої культурні та природничі ресурси для економічного процвітання в новому соціальному контексті. Родинні зв'язки жителів села доповняться дружніми зв'язками в рамках міжнародної волонтерської мережі, їхні послуги з розміщення та організації відпочинку будуть винесені на міжнародний ринок.

Ми запрошуємо сільські громади та окремих господарів приєднуватися до цього інноваційного проекту.

Нижче подаємо анкету-заявку, яку необхідно надсилати на адресу Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні: 04209, м.Київ, а/с 4, тел./факс (044) 541-04-08, e-mail: vgt@i.com.ua

Анкета-заявка на отримання волонтерської допомоги

1. П.І.Б.
2. Адреса садиби.
3. Контактний телефон, електронна адреса.
4. Вік та професія господарів.
5. Коротко опишіть умови проживання для волонтерів (рівень комфорту, вартість проживання та харчування).
6. Скільки волонтерів та на який період ви готові прийняти?
7. Якими іноземними мовами володієте?
8. Хто з вашого села може надати допомогу у спілкуванні з іноземними волонтерами та якими мовами?
9. Коротко опишіть своє село, його природні та культурно-історичні особливості.
10. Яку суспільно корисну роботу "ви пропонуєте виконати волонтерам? Які корисні наслідки вона буде мати для вашого села?
11. Які громадські та державні структури підтримають волонтерську діяльність у вашому селі'? Яким чином?

Поради для заповнення анкети-заявки

Зверніть увагу на те, що читатимуть вашу анкету іноземці, для яких Україна здебільшого є екзотичною, маловідомою країною. Ймовірно, що ваша анкета потрапить на очі не лише волонтерам, а й звичайним туристам.

Описуючи вашу садибу та село, додайте до заявки кілька фотографій з краєвидами села та інтер'єрами кімнат для волонтерів.

Волонтери оплачують своє проживання і харчування, як звичайні туристи. Але дуже позитивно буде, якщо ви запропонуєте їм певні знижки і напишете про це в заявці. Адже вони їдуть працювати на вас, до того ж чималою групою і на тривалий період.

Як правило, на кожних п'ять іноземних волонтерів припадатиме один українець, який володіє їхньою мовою. Але знання мови господарями, а також наявність місцевого перекладача значно підвищить привабливість вашої пропозиції для волонтерів.

Пропозицію щодо діяльності волонтерів формулюйте якомога чіткіше та конкретніше. Волонтери – це люди, які бажають отримати задоволення не стільки від відпочинку, скільки від успішно виконаної корисної роботи. Подумайте про те, яким чином вони зможуть переконатись у наявності корисних наслідків своєї діяльності.

Не обіцяйте більше, ніж зможете зробити. Невиконані обіцянки та невиправдані очікування призведуть до формування негативної репутації для вас і вашого села на міжнародному рівні.

Подбайте про те, щоб волонтери відчули користь від своєї роботи не лише для вас особисто, а й для вашого села. Домовтесь, щоб у прийомі волонтерів брали участь також інші представники громади та місцевої влади і напишіть про це в анкеті-заявці.

Пропоную...

...велику надранню ромашку, цибулини та дітки голландських сортів лілій, цибулини на вигонку. Конверт – каталог.

О.В. Притиковський,
вул. Проектна, 14, м. Чернігів, 14034

...голландські сорти лілії – цибулини та дітки, нові сорти гладіолусів. Конверт – каталог.

С.П. Крищенко,
бульв. Верховної Ради, 10, кв. 18, м. Київ, 02100

...насіння з Голландії, Франції, Італії. Овочі, квіти (кімнатні, однорічники, багаторічники), екзотика, зелені, пряні, бобові. Сітка огіркова (шпалерна), від птахів, укривний матеріал (спанбонд). Книги з овочівництва, садівництва, тваринництва. Ціни помірні. Оплата післяплатою.

О.Б. Солом'яна,
вул. Франка, 8/10, кв. 1, м. Київ, 01030

...для сучасного озеленення декоративноквітуючі дерева та кущі, хвойні, багаторічники, плодові та ін. Конверт з маркою на 85 коп. – безкоштовний кольоровий каталог.

М.Р. Бережнюк,
вул. Дорошенка, 7, с. Гніздичів,
Жидачівський р-н, Львівська обл., 81740,
тел. 8 (03239) 48-101; 8 (067) 918-74-74

...кращі великоплідні сорти суниці, малини, смородини, аґрусу. Роздріб, поштою. Великі оптові партії аґрусу, малини.

Володимир Федорович Нікіпєлов,
вул. Шевченка, 76, с. Тубільці, Черкаський р-н,
Черкаська обл., 19611

...канни (30) – опт, роздріб; тюльпани (90), нарциси, лілії, півоні, хости, гладіолуси. Картоплю Беллароза, суниці та ін.

М.Г. Солдунова,
с. Сагунівка, Черкаський р-н, Черкаська обл., 19644,
тел. 8 (0472) 34-23-21

...саджанці і насіння звичайних, нових, рідкісних культур та квітів з власної колекції, понад 900 найменувань. Конверт з марками на 1 грн. – об'ємний каталог.

О.І. Джус,
с. Малі Крушлинці, Вінницький р-н, Вінницька обл., 23242

...кращі сорти лілій, гладіолуси на зріз.

Євген Скобля,
вул. Милятинська, 3-а, кв. 1, м. Львів, 75024

...тюльпани 300 сортів (60 бахромчастих), нарциси, гіацинти, дрібноцибулинні, іриси, лілійники. Ціни низькі.

Анастасія Іванівна Базильчук,
а/с 100, м. Київ, 04074

...жоржини на зріз, конверт – каталог.

Світлана Валентинівна Матвійчук,
с. Стуфчинці, Хмельницький р-н, Хмельницька обл., 31323

...бульбоцибулини гладіолусів на зріз, вигонку, озеленення. Конверт – каталог.

Л.В. Петрусенко-Касьянова,
вул. Шевченка, 77, смт Голоби, Волинська обл., 45070

...нові й рідкісні овочі та квіти: гомбо-фрукт, трихозант, африканський огірок, індійський огірок, антильський огірок, огірок-диня, баклажан-помідор, момордика, томатне дерево, кавалерська зірка, уйсун, суниця-шпинат, драконів фрукт та багато іншого.

а/с 78, м. Київ, 02154

...цибулини гладіолусів. Чудовий фотокаталог у вашому конверті.

М.В. Левчук,
а/с 272, м. Южноукраїнськ, Миколаївська обл., 55001

...гладіолуси від колекціонера. Вишлю фотокаталог у вашому підписаному конверті.

а/с 17, м. Севастополь-05, 99005, "Фотокаталог"

...лілії, гладіолуси, тюльпани, нарциси, клематиси – сучасні сорти на зріз та для квітників. Низькі ціни, безкоштовні інструкції, консультації, каталог – у вашому конверті.

Галина Миколаївна Дейцева,
а/с 33, м. Кременчук, Полтавська обл., 39608,
тел. 8 (05366) 68951

...шиншили дорослі і молодняк.
смт Голованівськ, тел. 8 (050) 98-205-90

...високоврожайну смачну картоплю. Супереліта.

Володимир Іванович Петренко,
с. Березова Лука, Гадяцький р-н, Полтавська обл., 37342,
тел. (067) 707-37-40

...троянди, тюльпани, нарциси. Великий кольоровий каталог у вашому конверті (16 х 23 см) + 2 марки по 70 коп.

Поліна Олександрівна Козлова,
вул. Свідерського, 45, м. Бахчисарай, Крим, 98403,
тел. 8 (06554) 4-22-77, 4-43-98

...картоплю: добірні, найстійкіші сорти – поштою. Найвищі репродукції. Консультації.

О.П. Юренко,
вул. Артема, 1, с. Диканька, Полтавська обл., 39500,
тел. 8 (05351) 9-16-97

...насіння суперурожайних іспанських та кращих колекційних сортів помідорів, перцю, стевії медової, лікарських рослин з рецептами та ін. Конверт – каталог.

П.М. Олексюк,
вул. Київська, 12/188, м. Тернопіль, 46023

...цибулини лілій: ОТ-гібриди, ЛА-гібриди, Азіати, Орієнтальні, ЛО-гібриди, ПО. Вперше – чорна лілія. Якість. Новинки. Конверт – каталог.

Л.В. Петрусенко-Касьянова,
вул. Шевченка, 77, смт Голоби, Волинська обл., 45070

...адамове яблуко, чайний, кефірний гриб, морський рис, глива, шампіньйони, боровик, шиї-таке, опеньки, маслюки, сухі лікарські трави, кімнатні та садові рослини: кавове дерево, апельсин, мандарин, лимон, лавр, мурайя, фейхоа, виноград. Плоскоріз Фокіна, СД-диск-відео, як він працює, вирощування гливи, каліфорнійського черв'яка. Картоплю садивну. Зніміть окуляри назавжди – як підвищити гостроту зору без медикаментів.

Борис Олександрович Карпич,
а/с 32,м. Харків, 61052

...насіння смачних, рідкісних любительських сортів помідорів, інших овочевих та лікарських рослин; сортову картоплю. Каталог (+ фотокаталог) у вашому конверті.

О.А. Горбач,
вул. Гагаріна, 18, м. Сарни, Рівненська обл., 34503,
тел. 8 (096) 467-63-00

...агроном-виноградар пропонує саджанці, чубуки 200 сортів. Каталог.

Е.М. Олефір,
вул. Авраменка, 18-84, м. Запоріжжя, 69120,
тел. 8(0612) 67-49-53, моб. 8(066) 772-58-89
Olefir@ukr.net

...широкий вибір овочевих: помідорів, перцю, баклажанів; картоплі високоврожайної (55); саджанці смородини (30), порічок (15), аґрусу (17), малини (11), цибулини лілій, кореневища канн. Конверт – каталог.

В.Б. Мосціпан,
пров. Чайковського, 8, м. Прилуки, 17502

...досвідчений агроном надішле поштою саджанці високопродуктивних сортів фундука, винограду. Конверт – каталог.
а/с 26, м. Кіровоград, 25019

...досвідчений агроном допоможе початківцям-фермерам з питань вирощування високопродуктивних культур, які приносять великий прибуток: горіха, винограду, персика, квітів. Маю власний досвід та досвід провідних зарубіжних господарств. Рекомендації платні.

а/с 26, м. Кіровоград-19, 25019,
тел. 8 (066) 249-06-35

...саджанці – поштою. Морозостійкі сорти винограду. Актинідію, жимолость, кизил, гумі, ожину та інші ягідні культури. Декоративні кущі та ліани. Підписаний конверт – каталог.

Олександр Федорович Дейцев,
вул. Жовтнева, 137, с. Садки, Кременчуцький р-н,
Полтавська обл., 39625,
тел. 8 (0536) 79-42-10, 8 (066) 222-01-77

...жоржини на зріз, багаторічники. Конверт з маркою.

Ярослава Михайлівна Тиркус,
вул. Бакинська, 25/1, м. Львів, 79022,
тел. 8 (032) 62-36-97

...саджанці і чубуки новітніх комплексностійких сортів винограду, смородини, аґрусу, малини.

Володимир Аполлінарійович Шпак,
вул. 60 років Жовтня, 55-а,
м. Карлівка, Полтавська обл., 39500

...колекційні сорти гладіолусів. Чемпіони та призери виставок.

Еліна Володимирівна Виноградська,
вул. Тупікова, 3/1, кв. 23, м. Київ, 03067

...саджанці троянд, понад 100 елітних сортів. Сіянці шипшини. Безкоштовний каталог у вашому конверті.

Віталій Каньовський,
вул. Трояндова, 29, с. Кугаївці,
Чемеровецький р-н, Хмельницька обл., 31632,
тел. 8 (03859) 9-86-19, 8 (066) 70-65-198

...велику колекцію новітніх сортів картоплі світової селекції. Найвищі репродукції, розмноження на півночі України. Посилки 6–10 кг. Конверт – каталог.

Костянтин Юрійович Давидовський,
просп. Корольова, 2-в, кв. 64, м. Київ, 03134,
тел. 8 (044) 402-58-00, 8 (066) 212-99-70

...саджанці: кущів (красивоквітуючих, вічнозелених, декоративнолистяних), хвойних, плодових (хурма, актинідія, ківі, гранат), оранжерейних (папайя, фейхоа, гуайява, кавове дерево, маракуйя, лимони, мандарини, апельсини, цитрони, бергамот). Канни, іриси, лілійники, водяні лілії та ін.

С. В. Тимофєєва,
вул. Вечірня, 11, м. Севастополь, 99018

...цибулини гофрованих гладіолусів, жоржини.

Л.В. Сушінець,
просп. Вольських, 7/40, с. Оброшине,
Пустомитівський р-н, Львівська обл.,
тел. 8 (097) 334-76-71

...сортові жоржини.

Л.І. Зінченко,
вул. Гагаріна, 25, с. Тарасівка, Зіньківський р-н,
Полтавська обл., 38113

...чистопородних поросят породи мангал.

м. Кіровоград,
тел. 8 (096) 930-44-26, 8 (0522) 37-47-77

...післяплатою набори дітки та цибулини (4 розбору) гофрованих гладіолусів. Конверт – каталог.

В. В. Трепачко,
вул. Нагірна, 29, смт Талалаївка, Чернігівська обл., 17200

...саджанці районованих та перспективних сортів смородини, порічок (50): Вернісаж, Пігмей, Муза, Ядрьона, Екзотика, Селеченська-2, Дарниця; самшиту; насіння помідорів (100), перцю, огірків, кавунів; гладіолуси; канни (11): Розенкранцен, Шедевр, Хамелеон, Ореол, Америка, Порітцер, Вендгаузен. Конверт – каталог + пакет насіння.

Г.С. Мамченко,
а/с 100, м. Прилуки, 17500

...тепличний ґрунтообігріваючий електропровід.
Тел. 8 (097) 658-07-07; 8 (096) 778-45-25

...молодняк кролів, комп'ютерні диски, DVD, креслення ферм, новітня італійська технологія на DVD, все про шиншил на DVD Відео, (розмноження, догляд...).

В.Г. Сорокін,
пров. Хіміків, 36–27, м. Сєвєродонецьк, 93401,
тел. 8 (06452) 6-21-57; 8 (050) 620-09-47

...навесні високі бородаті іриси, селекція США, Австралії, червонолистий фундук сіянець, міскантус "Зебра".

Сергій Тихонович Ткаченко,
вул. Щорса, 20, с. Кожанка, Фастівський р-н, Київська обл., 08550

...насіння кукурудзи – гіганта (висота стебла – до 4 м), бульби – горішки чуфи (земляний мигдаль).

Г.В. Ковбаско,
бульв. Кольцова, 19, кв. 28, м. Київ, 03194, тел. 8 (044) 276-31-02

...насіння овочів: томатів, динь, огірків, перцю, багато інших. Конверт – каталог.

С.В. Грицай,
а/с 15, м. Нововолинськ, 45403

...саджанців голландської селекції чайногібридних, плетистих і поліантових троянд. Кращі сорти, помірні ціни.

О.І. Коробань,
вул. Петровського, 47/24, м. Антрацит, Луганська обл., 94683, тел. 8 (068) 166-02-45

...насіння диво-томатів Сєверноє сіяніє, (головна перевага сорту – абсолютно стійкий до фітофторозу), цибулі-гіганта "Русский размер XXL" (вага цибулини – 3 кг). "Ельза Крейч" – 1,5 кг; "Глобо" – 1 кг.

Віталій Миколайович Вітковський,
вул. Шевченка, 8, м. Ківерці, Волинська обл., 45200

...укорінені живці хризантем городньо-горщикової групи з діаметром куща 30–80 см, корейської дрібноквіткової групи та гібридів. Конверт – каталог.

Н.М. Кутова,
вул. Леніна, 67, с. Колонщина, Макарівський р-н, Київська обл., 08032

...колекційні декоративні багаторічники. Конверт – каталог.

Ігор Баран,
вул. Круп'ярська, 20/7, м. Львів, 79014

...карликові ранньоквітуючі та високі бородаті іриси. Підписаний конверт – каталог.

О.Й. Свириденко,
вул. Урицького, 66, м. Хмельницький, 29025

...насіння фітофторостійких помідорів. Дорого.

Л.М. Сахарнова,
а/с 7482, м. Харків, 61153, тел. 8 (067) 993-56-07, 8 (057) 312-03-66

...кращі колекції Київщини: суниця (40), малина (28), виноград (28), смородина.

Тетяна Антонівна Форноляк,
вул. Малишка, 2, а/с 14, м. Обухів, 08700, Тел. 8 (099) 130-06-36

......живці, саджанці комплексностійких сортів винограду, врожайні сорти суниці. Конверт – каталог.

Ольга Вікторівна Пояреля,
пров.Дзержинського, 32, м. Донецьк, 83014, тел. 8 (0622) 97-18-57, 8 (095) 380-82-62

...високі бородаті іриси – 300 сортів, півонії – 40 сортів.

Микола Іванович Музичук,
с. Юльївка, Запорізький р-н, Запорізька обл., 70434

...картоплю сортів: Беллароза, Червона рута, Скарб та інші. Суниці: Ольвія, Машенька, Королева Єлизавета та інші. Смородину: Мрія, Сюїта Київська, Перун та інші. Конверт – каталог.

Станіслав Антонович Кусторовський,
вул. К. Маркса, 24, кв. 21, м. Шепетівка, Хмельницька обл., 30400, тел. 8 (03840) 54-55-9

...кухонна піч гріє весь будинок, дачу за 20 хв. КПД – перевищує всі сподівання.

Євгеній Ляховець,
вул. Мочаліна, 4, сел Мирне, Каланчацький р-н, Херсонська обл., 75822

...вибір жоржин, гладіолусів, ірисів, лілійників, хризантем. Конверт – каталог.

М.В. Колісниченко,
вул. Легейди, 35, с. В. Сорочинці, Миргородський р-н, Полтавська обл., 37645

...кімнатні та садові рослини, квітуючі багаторічники, лікарська сировина золотого вуса. Конверт – каталог.

Ірина Ярославівна Буряк,
вул. Шкільна, 21-а, м. Жидачів, Львівська обл., 81700

...нові великоплідні сорти малини літнього плодоношення та ремонтантні, суницю Ольвія, Єлизавета 2 та інші.

М.М. Макаренко,
с. Любомирка, Олександрівський р-н, Кіровоградська обл., 27316

...високоврожайні сорти картоплі (80). Можливий опт.

В.І. Воронін,
вул. Богуна, 19-а, м. Новоград-Волинський, Житомирська обл., тел. 8 (067) 337-56-38

...порічки (4), аґрус (2), малину (2), ожину, суницю (10), фундук (70), гумі, бузок (2), півонію деревоподібну, елеутерокок, ВСЛ-2, картоплю (33).

А.І. Користятинець,
с. Головниця, Корецький р-н, Рівненська обл., 34742, тел. (097) 381-23-09

...саджанці: яблуні, груші, айви, черешні, сливи, хурми, кизилу, шипшини та ягідників.

Віктор Миколайович Передерій,
вул. Стратосферна, 22, м. Запоріжжя, 69077, тел. 8 (097) 548-17-18

...ромашку надранню великоквіткову набивну, фізостегію, монарду, шипшину безколючкову...

Т.І. Коваленко,
вул. Конотопська, 55, м. Ромни, 42005

...новинки томатів – переможців 2007 року зі скороченим періодом вегетації, високоврожайні, червоні, жовті, рожеві, смугасті. Харчові гарбузи із високими генами лежкості. Перець, огірки та інші овочеві культури. Велика колекція цибулинних квітів. Гіпеаструми, птахомолочник. Каталог та одна упаковка насіння безкоштовно у вашому конверті.

Олександр Миколайович Колодько,
с. Хухра, Охтирський р-н, Сумська обл., 42750

...інжир фірмовий, зелений. Конверт – каталог.

Богдан Михайлович Гаморак,
вул. Шевченка, 12/13, м. Тлумач, Івано-Франківська обл., 78000

...безколючкові аґрус, ожину. Суниці: Ольвія, Вебеніл, Пандора, Проф'южен, Чаморо Тарусі та інші. Конверт – каталог.

Наталія Андріївна Буря,
а/с 144, м. Красноперекопськ, АР Крим, 96004, тел. 8 (096) 375-60-18

...жоржини на зріз.

Світлана Олександрівна Мусієнко,
вул. Тольятті, 80-в, м. Кіровоград, 25020

...конструкції саджалок (7 грн.) та сівалок (7 грн.) і каталог.
п/с 4, м. Тараща, Київська обл, 09500

...актинідію самоплідну, журавлину садову, чорницю деревоподібну (15 сортів), магнолії карликові (5), рододендрони (10), клен японський карликовий, новітні сорти хости (50), гейхер (15), тіарел (5) та багато іншого.
Конверт із з/а – каталог.

М.І. Теребич,
с. Хоросниця, Мостиський р-н, Львівська обл., 81331, тел. 8 (097) 586-77-95, 8 (050) 981-68-09

...кури кохінхіни, гуси холмогорські, фазани, кролі породи рекс.

Л.М. Зеленчук,
вул. Косинки, 9/1, м. Володимир-Волинський, Волинська обл., 44700

...піраміди для зарядження насіння енергією космосу. Овочі вирощені з цього насіння не хворіють на фітофтороз і виростають цілющими.

Н.С. Горбатюк,
с. Дерно, Ківерцівський р-н, Волинська обл., 45260

...кращі сорти суниці, груші: Ноябрська, яблуні: Гала Маст, Фуджі, Пінова, Елізе, інші. Конверт – каталог.

В.В. Колесник,
вул. Молодіжна, 19, м.Ульяновка, Кіровоградська обл., 26400,
тел. 8 (05259) 2-13-94,
8 (067) 911-92-16, 8 (097) 479-24-04

...саджанці та насіння рідкісних, екзотичних, лікарських рослин та квітів з власної колекції (380 найменувань). Конверт – каталог.

І.П. Шульц,
с. Вільховець, Звенигородський р-н, Черкаська обл., 20261

...картоплю найновіших та найкращих сортів української та зарубіжної селекції, еліта. Новинки 2006 та 2007 рр.

Надзвичайна врожайність, стійкість до хвороб, товарність, смак: Міранда, Верді, Пірол, Бонус, Фінка, Румпель, Тайфун, Марлен, Фазан, Шанс, Редледі, Тераголу та ін. Вирощені на півночі України. На місці та поштою. Надсилайте конверти з марками.

О.А. Іллющенко,
а/с 61, м. Прилуки, Чернігівська обл., 17500
тел. 8 (066) 712-06-90

...високоякісний садивний матеріал винограду з колекції понад 150 сортів, засоби захисту та стимулятори. Широкий вибір насіння практично всіх традиційних та багатьох рідкісних (мелано, лагенарія, люфа, ангурія, тощо) овочевих культур. Для каталогів надсилайте заадресований конверт.

Володимир Костянтинович Мерцалов,
а/с 1-Тандем, м. Оріхів-2, Запорізька обл., 70502,
тел. 8 (0614) 420-10

...сортову високоврожайну картоплю з півночі України. Конверт – каталог.

С.А. Пилипков,
с. Ковтунове, Шосткінський р-н, Сумська обл., 41122,
тел. 8 (05449) 33-4-39, 8 (095) 932-27-47

...гуртом та вроздріб широкий асортимент саджанців плодоягідних та декоративних культур у контейнерах – на місці з відкритою кореневою системою – поштою. Троянди, клематиси, каприфоль, вейгели та багато іншого. Ціни доступні, існують знижки. Висилаємо каталог у підписаному вами конверті.

Тетяна та Андрій Левицькі,
вул. Корольова, 56-в, м. Вінниця, 21008,
тел. 8 (0432) 43-70-11

...посухостійкі огірки (продам), гарбуз фіголистий, розмарин (куплю).

М.П. Курінний,
вул. Суворова, 49, смт Високопілля, Херсонська обл., 74000

...високоврожайну картоплю Сакура (Голландія), гладіолус Оскар, Юкка, анемону японську, мигдаль. Ціни помірні. Підписаний конверт – каталог.

А.Н. Новікова,
с. Воротнів, Луцький р-н, Волинська обл., 45639

...постійно найкращі сорти великоплідної суниці: Ольвія, Кент, Розана, Королева Єлизавета та інші (60). Малина, ожина, аґрус. Опт – роздріб. Конверт – каталог.

Юлія Володимирівна Коміренко,
вул. Леніна, 399, с. Мошни, Черкаський р-н,
Черкаська обл., 19615,
тел. 8 (0472) 30-29-28

...недорого насіння помідорів (200), солодкого перцю, огірків, гарбузів. Насіннєва картопля (30). Конверт – каталог.

Р.В. Бойчук,
с. Локітка, Тлумацький р-н, Івано-Франківська обл., 78000

...сортові гладіолуси, жоржини.

К.Т. Білан,
с. Луківці, Глибоцький р-н, Чернівецька обл., 60416

...насіння сортового артишоку, базиліку, спаржі. Конверт – безкоштовний кольоровий фотокаталог.

С.А. Рябова,
а/с 50, м. Українка, Київська обл., 08720

...сім книг, два диски з вирощування кроликів "еко-акселератів".
Тел. 8 (03848) 4-14-88, 8(096) 911-65-85

...поштою та самовивозом саджанці великоплідних ягідних культур: смородина чорна, червона, біла, зеленоплідна та золотиста (Краса Львова, Ядрьона, Селеченська-2...), аґрус, малина (Арбат, Ізобільна, Геракл...), ожина, йошта, суниці (королева Єлизавета, Ольвія...) жимолость, актинідія. Виноград (21), фундук.

А.Д. Драганов,
вул. К. Маркса, 34, смт Вільшанка,
Кіровоградська обл., 26600, тел. 8 (066) 354-01-54

...найкращі найсучасніші сорти для вигонки і зрізу лілій та гладіолусів, саджанці троянд, бульби бегоній, жоржини, канни. Хризантеми всіх груп, у т.ч. мультифлора від фірми "Брандкамп" (Німеччина). Гуртові знижки, доставка, садіння, консультації.

Петро Володимирович Маклюк,
ІІ пр. Калініна, 3, м. Городня, Чернігівська обл. 15100,
тел. 8 (04645) 2-40-78

...найбільша колекція найдешевшого насіння овочів в Україні: помідори (550), перець (200), баклажани (40), фізаліс (15), тютюн (15), огірки (45), кукурудза (15), квасоля (20), дині, кавуни; а також кімнатні: помідори (20), перець (20), огірки (7) та багато іншого.

Каталог і пакет насіння безкоштовно – у вашому конверті з марками на 90 коп.

М.В. Семикопний,
с. Нова Басань, Бобровицький р-н, Чернігівська обл., 17461

...саджанці для інтенсивних низькорослих садів. Яблуня, груша, укорінені вегетативні підщепи.

П.М. Медолиз,
вул. Урбайліса, 9, м. Умань, 20300
тел. (04744) 3-09-86, 8 (097) 261-36-23

...сорти-шедеври: картопля – Беллароза, Голдіка, Бернадет; суниці: Чомора Турусі, Гігант Джорней, Ольвія; лікарські рослини: аралія, левзея, лимонник, ехінацея.

Л.М. Попова,
вул. Святошинська, 40-в, кв. 8, м. Вишневе, Київська обл., 08132,
Popovaz@gala.net

...насіння гарбузів, овочів післяплатою. Конверт – каталог.

В.І. Чебаненко,
с. Бреусівка, Козельщинський р-н, Полтавська обл., 39150,
тел. 8 (05342) 98-1-19

...картоплю вітчизняної і зарубіжної селекції понад 90 сортів: Лаура, Ароза, Бонус, Міранда, Тайфун, Палітра, Билина, Слов'янка, Подоляночка, Курода, Рокко, Джеллі, Зелений гай, Марфона та інші.

Н.Д. Грисюк,
вул. Жданова, 4, кв. 6, м. Хмільник, Вінницька обл., 22000,
тел. 8 (04338) 2-47-47, 8 (097)765-02-99, 8 (098) 263-05-33

Куплю...

...козенят оберхазлі або зааненських чистопородних.
Тел. 8 (097) 400-88-80

Шановні читачі журналу "Дім, сад, город"! Оголошення на сторінках нашого журналу платні. Якщо ви бажаєте розмістити свої оголошення, вам потрібно переказати на розрахунковий рахунок № 26006026435831 у Печерському відділенні Київської міської філії АКБ "Укрсоцбанк", МФО 322012, код 25662848 по 3,00 грн. за кожне слово, враховуючи адресу, прізвище і телефони та рекомендованим листом надіслати текст оголошення і квитанцію про оплату на адресу редакції. Коли ви самостійно рахуєте свій текст, будь ласка, враховуйте всі слова і знаки більше двох; номер телефону – як три слова.

До чергового номера включаються ті оголошення, що надійшли за місяць до випуску журналу. Всі тексти оголошень здаються до друку до 1-го числа кожного місяця.

Адреса редакції: вул. Заболотного, 19, м. Київ-680, 03680, МСП-680.

Гінкго – дерево здоров'я

"Гінкго – прадіду-діду дай силу і благослови на добрі справи!"
Анатолій Терещук,
парк м. Заліщики Тернопільської обл.

Цьому дереву гінкго – 210 років

На сьогодні в садівництві набуває поширення новий напрямок – лікарське садівництво, метою якого є збагачення асортименту садових рослин і підбір культур, що мають у своєму складі біологічно активні речовини, які попереджають багато захворювань, продовжують активне довголіття.

Безперечно, такою рослиною є гінкго дволопатеве – найстаріше реліктове дерево на планеті Земля, яке дожило до наших днів. Воно було дуже поширене в мезозойську еру – 250 млн. років тому. Ці дерева тоді займали величезний, майже космополітний ареал. І скрізь на берегах озер та боліт, у яких водилися динозаври, росли дерева гінкго. Росли вони і на території нинішньої України. Нині в природних умовах гінкго збереглося лише на малій території у Східному Китаї, у горах Дянь Му-Шань, де воно утворює ліс разом із хвойними і широколистяними породами дерев. Ростуть ці дерева до тисячі років, сягаючи висоти до 40 м і до 3 м у діаметрі.

Дружина Анатолія Івановича Діна Григорівна біля 6-річного дерева гінкго

Тож не дивно, що цим деревом цікавляться лікарі, травознаї, природолюби в усьому світі і в Україні зокрема. Серед них і наш співрозмовник травознай Анатолій Іванович Терещук.

– Анатоліє Івановичу, як давно Ви вирощуєте гінкго і чому саме цій рослині віддаєте перевагу?

– А.І.: З 1995 року, відтоді як я вийшов на пенсію, почав вирощувати лікарські рослини. Спочатку це було ніби хобі. Пізніше хобі переросло в цілу справу. На 12 сотках мав справжній аптекарський город, де вирощував понад 40 видів лікарських рослин та поширював їхнє насіння. З роками здоров'я не додавалося. Одного разу прочитав у довіднику про гінкго дволопатеве – майже невідому і малопоширену в Україні рослину, яка має в своєму хімічному складі β-сітостерін, тобто хімічну сполуку, що дуже помічна за різних чоловічих хвороб (простатиту, аденоми та ін.). Ця рослина поліпшує життя багатьом людям похилого віку, тому її ще називають деревом життя.

Отак уже протягом семи років я вирощую і поширюю гінкго дволопатеве.

– Ви кажете, що гінкго дволопатеве – це малопоширена в Україні рослина, а де ж Ви взяли перше насіння і як взагалі розмножується гінкго?

– А.І.: Це гарне і корисне дерево росте в багатьох країнах світу, але лише поряд із людиною: у ботанічних садах, стародавніх парках, уздовж доріг, а також у багатьох аматорів-садівників, які вирощують рідкісні й корисні рослини з метою їхнього збереження, примноження і використання для власних потреб. Був якось у Національному ботанічному саду ім. М.М.Гришка (м. Київ). Впізнав знайоме дерево, яке посаджене ще в 1948 році. Назбирав під ним з десяток насінин. Затим почав вивчати особливості та властивості цієї рослини: а також зав'язав листування з аматорами-садівниками з інших областей України. А одного разу мені зателефонувала жінка з Абхазії і каже: "Ви пишете, що маєте проблему із насінням гінкго, а в мене його багато.

Ось так за допомогою добрих людей я розжився на якісне насіння цієї рослини. Гінкго – це справді для нас і

Вирощування саджанців гінкго у теплиці

дивна й цікава рослина: уявіть собі – вона дводомна, що це значить? Що одні дерева утворюють квітки лише з жіночим, а інші – лише з чоловічим типом цвітіння. І для запилення дерев з жіночими квітками потрібна наявність дерев з чоловічими квітками. Лише в такому випадку ми отримаємо насіння.

Можливий і такий варіант, коли у крону жіночого дерева прищеплюють гілочку чоловічого або навпаки. Тут, безумовно, потрібно мати не лише досвід садівника, а ще треба бути вельми уважним, адже з молодих рослин не так просто визначити, яка з них жіноча, а яка чоловіча. Тому краще не поспішати з таким визначенням, бо можемо припуститися помилки, – адже гінкго тільки у 15–20 років дозріває і починає давати насіння, а самі плоди подібні до дикої аличі.

І для гінкго є природою установлена тверда закономірність: якщо, наприклад, насіння на дереві вродило багато, то знайте, що наступного року його буде дуже мало. Ще раз зауважу, що ця рослина розмножується переважно насінням, а можна й стебловими та кореневими пагінцями, але, як підтверджує моя практика, – вирощувати цю рослину доцільніше із насіння.

– Пане Анатолію, скажіть, будь ласка, в яких регіонах України краще росте гінкго та які кліматичні умови потрібні для гарного росту і які ґрунти найкращі для цієї рослини?

– А.І.: Запитання слушне, бо той, хто захоче вирощувати, мусить знати повну його “біографію”. Тож зауважу, що гінкго дволопатеве може рости в будь-якій зоні нашої України і витримує будь-які умови: від спеки до холодів, тобто може зберегти своє життя за тридцяти градусів морозу. Надзвичайно любить сонце. А також стійке до фітопошкоджень. І, звичайно, гінкго – дерево листопадне. Листя обпадає, але пізно восени. І ще така особливість цієї рослини: у молодому віці росте повільно, особливо у перші два роки після пересаджування на нове місце. Про це мусить добре знати той, хто захоче цю рослину вирощувати. А вже на сьомий та восьмий рік приріст становить від 0,7 до 1,5 метра. Які ґрунти для гінко найкращі? В умовах України це дерево може рости і в містах, і в селах і на будь-якому ґрунті, навіть на пісках. І що важливо для цієї рослини: за своєю природою вона може пристосовуватися до будь-якого кліматичного середовища і, як уже казав, невибаглива до ґрунтів. Але, під час садіння в ямку обов'язково потрібно покласти добриво.

– Ви сказали, що гінкго не боїться навіть великих морозів, а сильних і холодних вітрів воно також не боїться?

– А.І.: За дбайливого догляду та правильної агротехніки, за сприятливих погодних умов дерева гінкго стійкі до великих і холодних вітрів, а також і до забрудненого промисловими газами повітря. Стійке і до грибних та вірусних захворювань, а тому дуже рідко уражується ними. І що особливо цікаво для нас з вами: цю рослину можна вирощувати навіть у помешканнях за типом бонсай.

– А гінкго цвіте?

– А.І.: Так, але, на жаль, не милує око. Ця рослина квітує лише на п'ятнадцятий-шістнадцятий рік і відтінків у кольорі майже не помітно. Проте за кольором і формою все-таки можна встановити, де жіноча рослина, а де чоловіча. І запилюються рослини на відстані до п'ятнадцяти кілометрів.

– Ви стверджуєте, що гінкго не боїться хвороб. Невже в цього дерева взагалі немає ніяких шкідників?

А.І.: Справді, це так. Жодна хвороба не уражує листя, хіба що кози із задоволенням з'їдають усе. Навіть індики та кури також їдять це листя. Отже, гінкгове листя може бути й для кіз та індиків і курей вельми гарною поживою. І господар на цій поживі може економити свої кошти. Тож це священне дерево потрібно старанно доглядати й берегти від кіз і птахів.

– Пане Анатолію, Ви, часом, не помилилися, коли назвали це дерево священним?

– А.І.: З давніх-давен дерева гінкго ростуть біля храмів та гробниць у Японії та Китаї.

Немає жодного буддійського храму, де б, не "жила" ця рослина. Тому її ще називають і храмовим деревом.

Скажімо, японці вірять, що гінкго має животворні сили землі. Для них, японців, це дерево є символом любові, життя, молодості та стійкості. Тож у Японії та Кореї є такий звичай: у день весілля молодята ділять листок гінкго дволопатевого на дві частини й зберігають усе життя як талісман непохитної подружньої вірності. А, якщо, часом виникають непорозуміння чи якісь незгоди в родині, тоді запитують одне в одного: а де ж твоя половина листка гінкго – нашого подружнього благословення? І після такої розмови між подружжям настає злагода й мир.

– Ви так докладно й цікаво розповідаєте про дерево гінкго, що багато хто із наших читачів захоче

Напівпромислова ділянка гінкго на Івано-Франківщині

Листя гінкго дволопатевого

придбати й собі це дерево та виростити на своїх ділянках чи просто в садах. Порадьте, будь ласка, як практично це можна зробити?

– А.І.: Це можна зробити дуже просто: замовити у мене і я вишлю. А адреса така: вулиця Марка Вовчка, 2, квартира 1, місто Рівне. Індекс – 33014.

– А скільки може витримувати гінкго в посилці?

– А.І.: До десяти днів, а то й більше.

– Пане Анатолію, якого віку ці дерева ви надсилаєте та які поради-рекомендації ви дали б своїм замовникам?

– А.І.: Гінко я вирощую з насіння, яке перед тим, як його висівати, витримую у холоді. Це я роблю навесні, бо аби воно проросло, для нього потрібні волога й тепло. І роблю це в теплиці. Сходи з'являються уже через місяць. Але бувають випадки, що проростає насіння і через три місяці, а то й більше. А ще рослинам потрібно багато світла й знову ж таки необхідна помірна вологість. На першому році росту рослина дає 15–25 сантиметрів приросту. Й ось, нарешті, настав час пересаджувати гінкго із теплиці на "волю", тобто в ґрунт просто неба. Однорічні рослини краще всього приживлюються. Тож тим, хто замовляє надсилаю тільки однорічні рослини.

У наступні роки та за дбайливого догляду гінкго росте, як я уже казав вище, значно швидше та ще й за сприятливих кліматичних умов приріст сягає від 50 см до півтора метра на рік. Яка ще культурна рослина так швидко росте?

– Як садити цю рослину?

– А.І.: Спочатку гінкго потрібно висаджувати влітку. Тобто обгородити рослину чотирма кілочками, аби, часом, коли будемо полоти, не зрубати. На зиму прикореневу систему слід прикрити мохом або сухим листям, а сам пагін утеплити. Маємо пам'ятати, що гінкго – дерево листопадне й на зиму листя опадає. Через два роки дерево необхідно висадити на постійне місце. Пам'ятаймо і про те, що це дерево погано росте під кронами інших дерев. На нього негативно впливає кореневе розгалуження інших дерев. На ці складові майбутнього росту гінкго необхідно особливо зважати, коли пересаджуємо його на постійне місце його росту.

– Анатоліє Івановичу, скільки саджанців ви самі вирощуєте та на якій площі?

– А.І.: Вирощую до тисячі саджанців. Маю дві теплиці – 50 м^2 та ще біля хати сотку землі та три сотки присадибної ділянки. А в Прикарпатті разом з фірмою "Галка-Карпати" маємо напівпромислову ділянку, на якій вирощуємо дві тисячі саджанців.

– То хто ж замовляє у Вас саджанці? А, можливо, вже є й оптові покупці?

– А.І.: Протягом останніх двох років різним організаціям та окремим аматорам ми реалізували близько 1400 саджанців. І які ж це організації? Ну наприклад: "Суми-ліс" – до ста штук, "Івано-Франківськ – ліс" – близько 150, "Рівне-ліс" – до 250, а найбільше – до 500 саджанців ми переслали до одного із господарств Криму. Безумовно, звертаються до нас й окремі господарі. На сьогодні вже продали шістсот штук саджанців приватним особам. Останнім часом наші люди зрозуміли й оцінили вартість та значення цієї рослини для кожного з нас, тобто для нашого здоров'я (про це ми розповімо в наступному номері) і ми вже знаємо, що тільки за останніх три роки в Україні гінкго вирощує понад 1150 українців.

– Пане Анатолію, і все ж таки, цікаво знати, хто Ви за фахом, що так глибоко обізнані з цією рослиною? Часом, не біолог?

– А.І.: Народився і виріс я на Рівненщині. Тридцять один рік викладав в Українському інституті водного господарства. У 1970 році познайомився з народним цілителем І.М. Носалем. Пізніше закінчив Міжнародну академію нетрадиційної медицини в Києві, захистив кандидатську дисертацію. А до всієї цієї науки я ще здобув одну, від своєї бабусі, – вона в нас була травником. А я ще з дитинства любив ходити до лісу збирати гриби та трави. Безумовно, що ходив з бабусею. І вона передавала мені все, що знала про трави та котрі з них які недуги лікують і, як з них приготувати народні ліки. А зараз почав розповідати людям про таку рослину, як мурайя.

– Дякуємо, пане Анатолію, за Вашу розповідь про таку цікаву й корисну рослину, якою є дерево гінкго. Саме гінкго – це дерево діда та внуків, посередник між минулим та сучасним, Сходом та Заходом, між Природою та Людиною, а ще це незвичайне дерево здоров'я, яке кожен може мати, якщо вирощуватиме це чудове дерево гінкго!

А в наступному номері нашого журналу, будь ласка, читайте про лікувальні властивості та застосування гінкго для поліпшення здоров'я.

З Анатолієм Івановичем Терещуком розмовляли
Тетяна Лазебник** та **Іван Куштенко

Птахи взимку біля годівниці.

Птахи
в садах і на городах

Велику користь у боротьбі з шкідниками садів і городів приносять комахоїдні птахи, які винищують шкідливих комах, їхні яйця і личинки. Особливо багато шкідників плодових, ягідних і овочевих культур вони знищують у період вигодовування пташенят.

До корисних птахів належать шпаки, синиці, трясогузки, мухоловки, повзики, пищухи, дятли, ластівки, горобці й інші. Особливо корисні на присадибній ділянці синиці і шпаки. На кожній індивідуальній ділянці варто мати не менше двох синичників і однієї шпаківні. Птахи, які поселяються в саду і на городі, як правило, живуть там постійно і багато з них залишаються зимувати, наприклад синиці, повзики, пищухи, дятли, горобці. Основна їжа для цих птахів у зимовий час – комахи, яких вони відшукують у місцях зимівлі. Так, синиці знешкоджують зимуючих гусениць плодожерки.

Синичники варто вивішувати восени, з настанням холодів, щоб птахи, ховаючись у них від негоди, звикли і залишалися в будиночках навесні і влітку для гніздування.

У синиць два періоди відкладання яєць – перший у квітні, другий у червні. Зазвичай, для другого відкладання яєць птахи переселяються в інше гніздо, котре потрібно облаштувати на відстані 15–20 м від першого. Ближчого розміщення гніздів'я синиці не витримують. Шпаківні ж вивішують у лютому – на початку березня.

Будиночки для птахів роблять із сухих неструганих дощок завтовшки 1,5–2 см. У них мають бути знімні кришки,

Синиця годує пташенят (влітку).

щоб зручно було їх чистити, оскільки з-поміж птахів чистять свої будиночки тільки шпаки. Розміри синичників для великої синиці і повзиків такі (по внутрішніх параметрах): дно 12 х 12 см, висота від дна до кришки 25, діаметр льотка 3–3,5, відстань від льотка до дна 18 см. Шпаківні роблять більшого розміру (см): дно 14 х 14, висота від дна до кришки 28, діаметр льотка 4–4,5, відстань від льотка до дна 20.

До задньої стінки будиночка перед його складанням прибивають планку, за рахунок якої будиночок кріплять до дерева. Цвяхи мають виступати збоку планки, де їх згинають. Краї кришки мають виходити за бокові стінки на 1 см, а над льотком – не менше ніж на 4 см. На передній стінці з внутрішнього боку роблять насічки для полегшення виходу пташенят. Будиночки мають бути міцними й щільними. Невеликі щілини замащують рідкою замазкою або глиною. Для фарбування застосовують сіру або коричневу фарбу. Всередині будиночка на дно варто насипати суху торф'яну крихту або деревну труху шаром не більше 1,5 см.

Снігур і горобець – суперники за корм.

Розміщують будиночки для птахів на деревах лісових порід безпосередньо на ділянці або близько біля неї, на будівлях, жердинах на висоті над землею 4–8 м для шпаків, 3–6 м для синиць та інших птахів. Кріплять з невеликим нахилом у бік льотка, що полегшує вихід пташенят. Влітку льоток має бути спрямований за вітром.

В особливо голодні періоди, коли природних кормів обмаль (напровесні, взимку), птахів підгодовують. Осідлих птахів потрібно підгодовувати взимку, аби вони не загинули від сильного снігопаду, ожеледиці, відлиги, голоду. Восени підгодовують, щоб заманити і приручити до даної ділянки. Для підгодівлі птахів облаштовують годівниці у вигляді площадок і ящичків з низькими бортами або автоматичні, у яких корм висипається в міру згодовування його птахами (наприклад, перевернута пляшка). Як годівниці можна використовувати пакети з-під молока, у стінках яких вирізують отвори діаметром 3 см. Підгодовують птахів насінням соняшнику, просом, з додаванням тваринного несоленого жиру, хлібними крихтами.

Борис Сеник,
смт Муровані Курилівці, Вінницька обл.

Упорядковуємо балкон і лоджію

Нерідко мешканці квартир з балконами або лоджіями використовують їх не зовсім за призначенням: складають там різні речі, нагромаджуючи непотріб, сушать білизну тощо. Насправді ж, якщо докласти трохи зусиль, балкон може стати затишним місцем для відпочинку або міні-квітником, який милуватиме око з ранньої весни і до пізньої осені.

Приміщення з усіма зручностями

Навіть невеликий балкон, на якому неможливо розмістити готові меблі, можна обладнати саморобними, зробивши його зручним і затишним. Пропонуємо кілька порад, які допоможуть зробити це швидко і якісно.

Декоративні ґрати. Ящики з квітами бажано винести на зовнішні бічні сторони балкону і навісити їх на поручні. Тоді квіти, особливо виткі, слугуватимуть не лише прикрасою приміщення. Вони добре захищатимуть квартиру від сонця, пилу та вітру, а також значно поліпшать мікроклімат житла. Зверху, над ящиками, можна встановити декоративні грати, які будуть опорою для витких рослин.

На рисунку 1 показано два варіанти таких ґрат – з прямокутними і ромбоподібними клітками. Виготовити їх самотужки нескладно. Для цього потрібні дерев'яні рейки перерізом 25х25 мм, які складають одна на одну. У місцях перетину їх скріплюють цвяхами або шурупами.

Рейки можна кріпити і так: у місцях перетину зробити в них пази завширшки 25 мм і завглибшки 12 мм. Ще один варіант – одну рейку виготовити вдвічі тоншою за іншу, а в другій – зробити пази.

Готову решітку міцно прикріплюють до огорожі балкона і до плити верхнього балкона. Якщо немає можливості встановити на балконі декоративні ґрати для квітів, замість них раджу натягнути дріт або міцну мотузку.

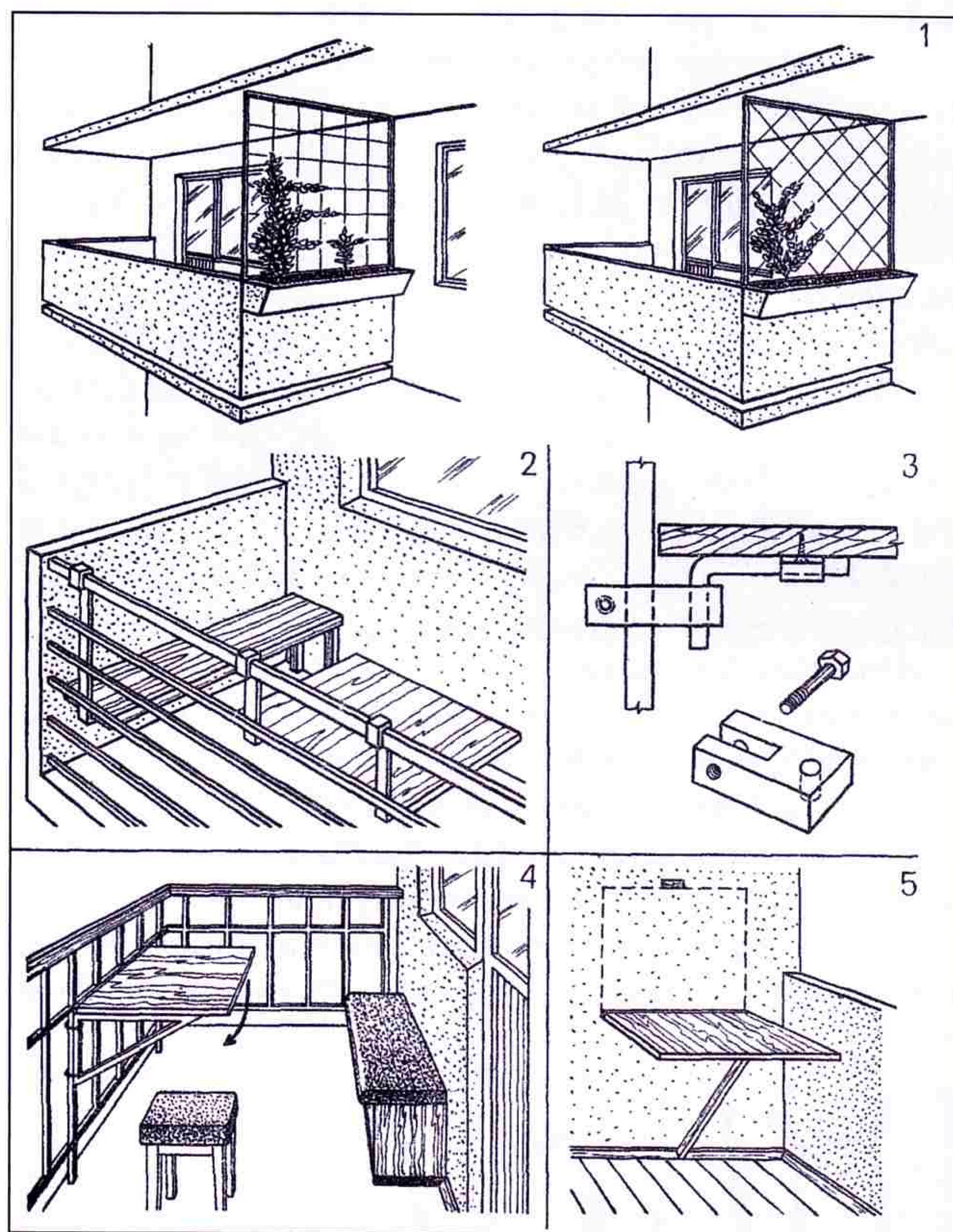
Розбірний столик. Невеликий столик можна закріпити на двох металевих кронштейнах (рис. 2), які навішують на огорожу балкона.

Щоб виготовити стільницю для нього, до двох поперечних планок завдовжки 340 мм і перерізом 50х25 мм цвяхами або шурупами закріплюють шість планок того ж перерізу завдовжки 540 мм. Зазор між ними становить 10 мм. Потім до поперечних планок довгими шурупами або болтами М5 пригвинчують два кронштейни, виготовлені зі штаби завтовшки 4–5 мм.

Лава. Аналогічним способом виготовляють і невелику лаву. У пригоді стануть планки того ж перерізу, що і для столика. До двох поперечних планок завдовжки 300 мм шурупами прикріплюють чотири поздовжні планки завдовжки 800 мм із зазором між ними 20 мм. З одного боку до сидіння шурупами прикріплюють поздовжній кронштейн, а з іншого – дві ніжки, як у кухонного табурета.

Слід зазначити, що всі частини саморобних меблів потребують ретельного захисту, тож усі дерев'яні деталі варто пофарбувати або покрити нітролаком для меблів, а металеві – нітроемаллю.

Якщо балкон невеликого розміру, на ньому можна встановити маленькй столик, який кріпитиметься до прутиків огорожі балкона (рис. 3). На прутики кріплять два тримачі, в отвори яких встромляють два Г-подібних кронштейни. Без стільниці кронштейни легко повертаються в обидва боки. За необхідності їх можна вийняти або притиснути до огорожі. Товщину столика роблять такою, щоб він не вигинався під час користування ним.

До нижньої площини столу прикріплюють дві скоби, відстань між якими дорівнює відстані між кронштейнами. Ширина паза в тримачі має відповідати перерізу прутика огорожі, отвір у тримачі – діаметрові кронштейна (приблизно 8 мм).

Столик надівають на кронштейни скобами і притискують до огорожі балкона. Він дуже стійкий. Його можна закріплювати на будь-якій висоті, легко знімати і встановлювати на місце.

Для роботи на балконі зручним також буде відкидний столик, який складається із стільниці та підпорки. Прикріплюють його до поручнів балкона (рис. 4), а коли столик заважатиме, підпорки видаляють і опускають його донизу.

Подібний столик можна зробити, прикріпивши його до стіни (рис. 5). За необхідності його піднімають уверх, притискаючи до стіни, і він не заважає ходити.

Б.Т. Резницький,
м. Київ

Яку козу вибрати?

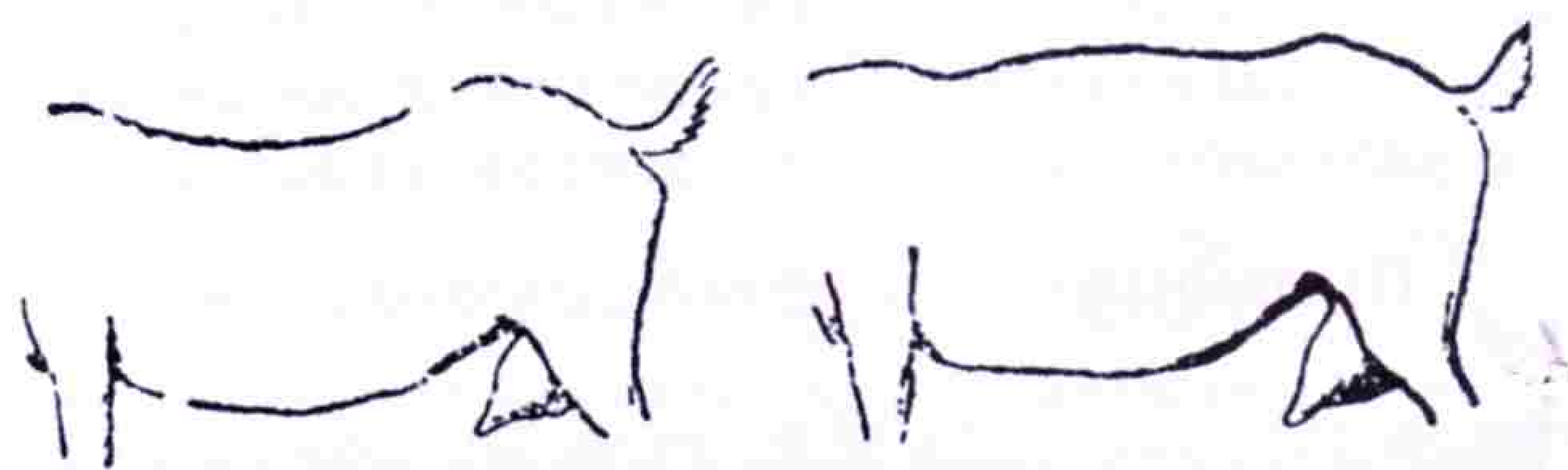

Насамперед вибирають козу удійну, але треба пильніше придивитися й до того, який вона має вигляд. У здорової молочної кози бадьорий вигляд, блискуча гладенька вовна, міцний кістяк та щільна тонка шкіра. Груди і спина в неї доволі широкі, ребра округлі, живіт об'ємистий, бочкоподібний. Ноги поставлені широко, рівно, вони з міцним копитним рогом. Вим'я в гарної кози не має бути жирним, м'ясистим. Після доїння шкіра на її вим'ї покривається дрібними зморщечками, бо дуже спадає. Отже, воно здатне виробляти багато молока. Оглядають і соски вимені. Бажано, щоб вони були не дуже довгі й не занадто короткі. У гарної молочної кози вони стримлять трохи вперед і в боки. Відвисле вим'я, яке перевисає під час ходіння з боку в бік, а також різко розділене на дві частки, вважається вадою.

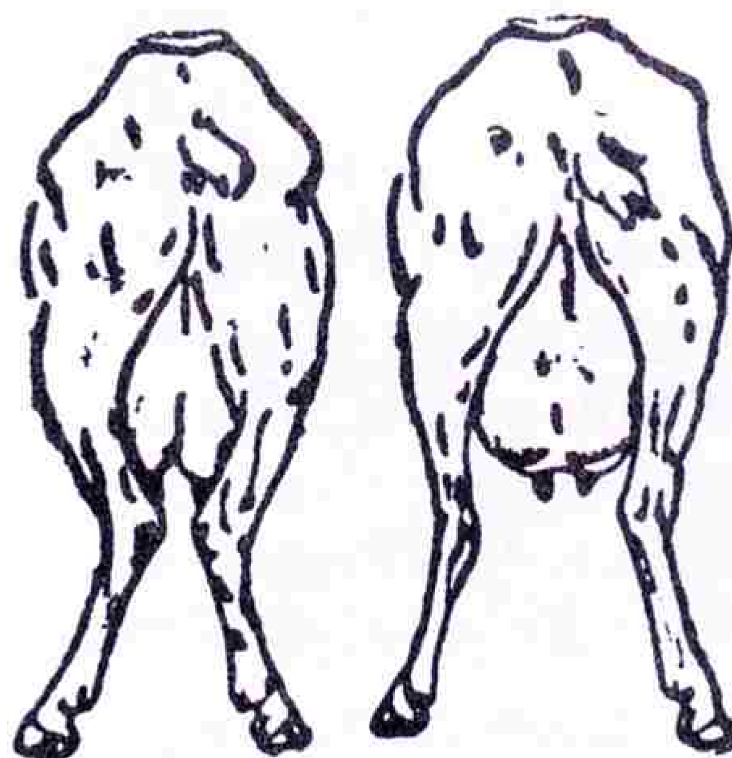
Важливий вік. Кози, зазвичай, найвищу продуктивність мають після другого або третього козління. З п'ятої-шостої лактації у більшості маток надої зменшуються. У високоудійної кози вовновий покрив не густий. Короткі й рідкі вовнинки нещільно прикривають її тонку шкіру. Ноги позаду й спереду прямі.

У середній смузі Росії, де бувають суворі зими, трапляється чимало кіз із густою вовною та щільною підвовною. Вони, звичайно, краще витримують морози, але надої в них не дуже високі. Якщо під час ходіння верхня частина плечей надто рухлива, то це свідчить про слабкість м'язів. Такі кози можуть давати багато молока, але через слабкість м'язів швидко втомлюються під час переходів з пасовища й назад і тому не додаватимуть молока.

Спина в гарної молочної кози пряма. Прогнута – свідчить про слабкість кістяка й слабке здоров'я. До того ж слабка спина погано тримає вим'я, і воно з часом відвисає. Коли оглядають вим'я, то дивляться на тварину не тільки збоку, а й ззаду, щоб переконатися

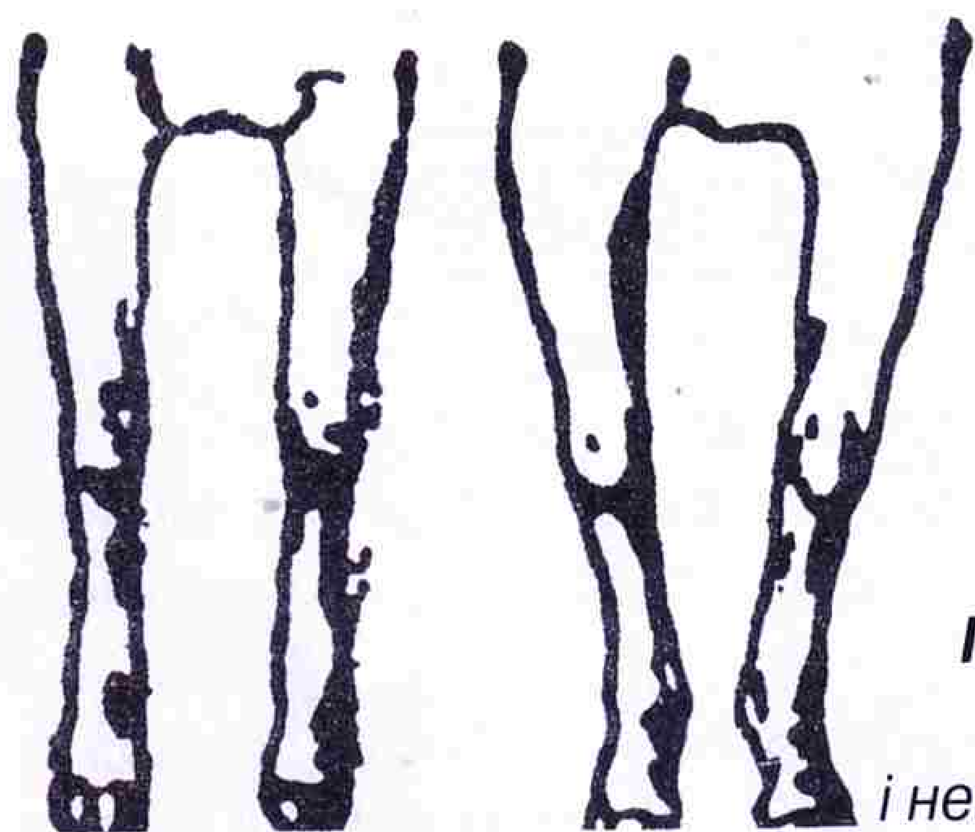

Недоліки в будові спини:
провисла (ліворуч) і карпоподібна (праворуч).

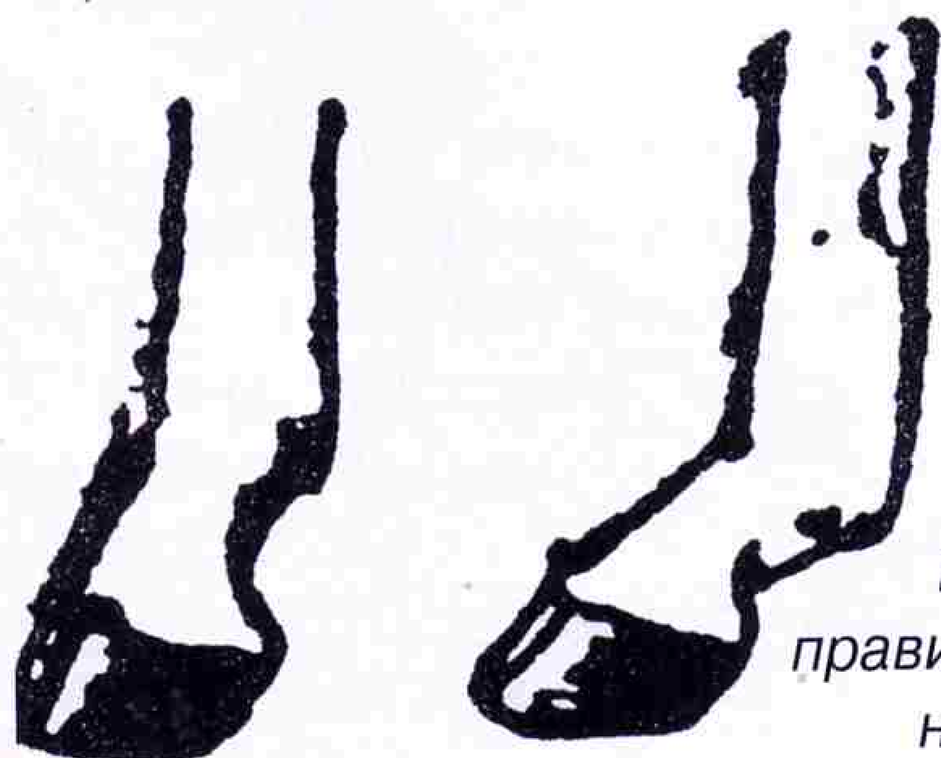

Постава задніх ніг:
ліворуч – зближена, стискує вим'я й спотворює його;
праворуч – правильна.

в тому, чи правильна форма вимені. Якщо ноги широко розставлені, то для вимені залишається багато місця для подальшого розвитку, воно не буде стиснуте. Звертають увагу на ширину задньої частини тулуба. У гарної кози таз широкий, розвинутий. Часто трапляються кози з дуже вузьким тазом. Це б нічого, але в таких кіз іноді бувають неблагополучні пологи. Для молочності кози роги або їхня відсутність значення не мають. Безрогі спокійніші, а це значить, що надої у такої кози можуть бути вищими. Втім, це не обов'язково.

Постава передніх ніг:
правильна (ліворуч) і неправильна (праворуч).

Бабки передньої ноги:
правильна постава (ліворуч) і неправильна (праворуч).

Які з пухових порід найпродуктивніші?

Безсумнівно, одне з перших місць треба віддати козам ангорської породи. Недарма високо цінуються жіночі сукні, кофти з "ангори". Речі теплі, шовковисті й гарні. Ангорські кози – найдавніша культурна порода. Однак нині в Україні вони нечисленні. Та і в Росії їх можна побачити тільки в деяких господарствах на Північному Кавказі, у Ростовській області, Сибіру. Але важко стверджувати, що це потомки колись завезеного поголів'я, чистопородні ангори. Ці кози вузько спеціалізовані у вовняному напрямку. Їх вовна (могер) складається із кручених шовковистих кісок білого кольору, які на лопатках мають довжину 20–25 см. Вовна міцна на розривання, пружна,

Ангорська порода

еластична, розтяжна. Кози рогаті. З дорослих маток настригають 3,2–3,5 кг, з козлів – до 6 кг. На основі ангорської породи в колишньому СРСР була створена своя порода, яку назвали радянською вовняною. Поголів'я цієї породи часто вважають за ангорське.

Придонські кози – стара російська пухова порода. Їх здавна розводять у козачих станицях Волгоградської, Ростовської областей, почасти у Воронезькій та Саратовській. Кози міцні, невеликі, рогаті. Вони рухливі, добре пасуться. За мастю білі й сірі. Ростуть доволі швидко. У півтора року – майже такі, як дорослі. Дають багато пуху. З дорослих кіз начісують 600–700 г (із кращих до 1,5 кг), з козлів – 1,3 кг (із кращих до 2 кг), від виведених схрещуванням з ангорськими козами – до 1, 5–2 кг. Природна довжина пуху в придонських кіз 10–11 см.

Славляться оренбурзькі хустки. Завдяки хустковому промислу набула популярності й оренбурзька пухова порода. Поголів'я поширене не тільки в Оренбуржжі, але й у сусідніх місцевостях – Пензенській, Челябінській областях, Башкирії.

Оренбурзькі кози міцні, більші за кіз перших двох порід. Цінне те, що пух по всьому тулубу кіз зрівняний. З маток начісують по 280–300 г пуху, з козлів – 430–450 г. Вовнова у тварин темно-сіра, ближче до чорної. У більшості ж козячих господарств утримують помісні пухові кози з коротшим та ніжнішим пухом.

Чим гарні зарубіжні породи – зааненська й тогенбурзька ?

В останні роки до України завозили зааненських кіз, і вони стали в нас доволі популярні, хоча й дорогі, не всім по кишені.

Зааненська порода виведена в господарствах, розташованих у горах Швейцарії на багатих альпійських луках. Порода дуже поширена у світі, її цінують козівники багатьох країн, оскільки тварини мають гарну продуктивність як за чистопородного розведення, так і від схрещування з іншими породами.

Вовна в кіз чисто біла, коротка, з окремими пасмами довшої вовни. Морда з увігнутим профілем і прямостоячими, спрямованими вперед вухами. Спина пряма, без горбини. Надій за лактацію (дійний період) – 1000–1500 л молока жирністю 3–4%. Чому ж зааненські кози не дають у деяких наших господарствах своєї хваленої молочності? Тому що годування здебільшого бідне, особливо погано з комбікормом, але ж порода виведена в умовах відмінних пасовищ із добавкою комбікорму, тому "зааненкам" тут його просто не вистачає. Крім того, у холодних хлівах, де, зазвичай, утримують кіз, зааненські з їхньою рідкою короткою вовною мерзнуть. Ось чому 7–8 л добового надою й тим більше 10, які одержують від деяких зааненських за кордоном, у наших господарствах здебільшого вони не дають. Словом, кози цієї породи вимагають поліпшених умов, тоді й можна сподіватися на успіх, виправдати високі витрати на їхнє придбання.

Зааненські кози – безрогі, але нерідко трапляються й з рогами. Це, однак, не означає, що з рогами – не чистопородні. Треба врахувати, що кози від природи рогаті, їхні предки такими були, отож роги – природна прикраса зааненських кіз. Тільки на розплід залишають більше комолих, за якими легше доглядати.

Зааненська порода

Тогенбурзька порода стійко передає забарвлення ("сорочку") вовни. У нас кіз такої масті можна часто побачити. Дехто вважає їх за тогенбурзьких і кажуть, що в них кози саме цієї породи, але масть тварини ще не свідчить про те, що вона породна. А масть тогенбурзьких доволі своєрідна: бура, з темно-коричневою смугою по спині й з білими смужками, що йдуть від вух до кутів рота, білою облямівкою на вухах і хвості, білими панчохами на ногах. Вовна довга, особливо на спині, передніх і задніх ногах.

Тогенбурзька порода, як і зааненська, зародилася у Швейцарії на альпійських луках, де в літню пору утримували козячі череди. Вона теж удійна. Поширена сьогодні в багатьох країнах, але чистопородних тогенбурзьких кіз в Україні вкрай мало, тому про пристосованість їх до наших умов сказати що-небудь важко.

Чи можна визначити молочність за кількома пробними доїннями?

Приблизно можна. Купуючи козу, бажано провести пробне доїння й визначити надій, застосовуючи коефіцієнти. Для молочних маток (звичайних кіз) надій за 4 місяці лактації становить 55%, за 5 місяців – 70%, 6 місяців – 80%; для пухових (придонської й оренбурзької) порід за 4–5 місяців лактації – 26%. Перераховуючи подекадний надій на зазначені місяці, легко визначити молочність кіз за всю лактацію. Наприклад, загальний надій молочної кози за шість пробних (контрольних) доїнь становив 6 л, отже, за всю лактацію (припустимо, 5 місяців) вона дасть приблизно: (5х10х100)/70 = 850 л.

Підготувала **Г. Коваленко**

Природа лікує тварин

Останнім часом у зв'язку з дефіцитом фармацевтичних препаратів ветеринарні спеціалісти дедалі більше звертають увагу на лікарські рослини, якими багата наша земля.

Так, наприклад, **за шлунково-кишкових захворювань тварин, використовують:**

– **Відвар насіння льону:** 50 г насіння кип'ятять у 1 л води протягом 1–2 годин, додаючи постійно воду до попереднього об'єму. Процідивши, в теплому (37–40°С) вигляді дають телятам по 200–300 мл тричі на день. На 1 л відвару добавляти 10 г кухонної солі.

– **Вівсяний кисіль:** 1 кг вівсяного борошна розмішують у 2,5 л гарячої води і настоюють 1 годину. Процідивши через марлю, 150 г цього розчину заливають 1л води і кип'ятять до загустіння. Охолодивши до 37–40°С, розмішують наполовину з кип'яченою водою такої ж температури і випоюють телятам по 200–400 мл 3–4 рази на день. На 1 л розчину добавити 10 г кухонної солі.

– **Настій вільхових шишок:** 100 г подрібнених шишок кип'ятять в 1 л води 30 хв, проціджують через два шари марлі, охолоджують до 35–38°С, добавляють 8 г кухонної солі на 1 літр настою і дають телятам при захворюванні кишківника по 100–250 мл двічі на день за 30 хв. до годування.

– **Відвар деревію:** 80–100 г подрібненої сухої речовини заливають 1 л води, кип'ятять 30 хв., настоюють 1 годину, після охолодження проціджують і в теплому вигляді за 25–30 хв до годування дають телятам по 150–200 мл 3–4 рази на день.

– **Відвар коренів родовика лікарського:** 30 г подрібненої сировини заливають 1 л кип'яченої води в емальованому посуді, закривають кришкою і, помішуючи, нагрівають на слабкому вогні 25 хв, охолоджують за кімнатної температури протягом 30 хв. Процідивши, приготовлений відвар доливають водою до 1 л. Дають хворим телятам по 10 мл відвару на 1 кг живої ваги тричі на день за 30 хвилин до годування.

Збори, які застосовують від захворювання органів дихання

1. Листя підбілу – 2 частини, листя подорожника – 2 частини, трава хвоща 3 частини. Дають телятам внутрішньо у вигляді настою чи відвару (1:20) по 1/3–1/4 склянки 2–3 рази на день після годування.

2. Соснові бруньки – 1 частина, листя подорожника – 1 частина, листя підбілу – 1 частина; 4 чайні ложки збору настоюють у 300 мл кип'яченої води протягом двох годин, потім доводять до кипіння, охолоджують, проціджують, і дають телятам по 200–300 мл тричі на день після годування.

3. Листя мати-й-мачухи – 2 частини, листя подорожника – 2 частини, трава хвоща – 3 частини, квітки первоцвіту – 4 частини; одну столову ложку суміші заливають склянкою окропу, настоюють 20 хв., проціджують. Дають телятам по 1/3–1/4 склянки 2–3 рази на день при гострих і хронічних бронхітах.

Збори, які застосовують від шлунково-кишкових захворювань

1. Коріння перестачу – 1 частина, листя м'яти – 1 частина, квітки ромашки аптечної – 2 частини. Одну столову ложку суміші заливають 200 мл окропу, настоюють 30 хв., проціджують і дають телятам внутрішньо по 200–250 мл тричі на день.

2. Коріння щавлю кінського – 1 частина та коріння змійовика настоюють у закритому емальованому посуді 30 хв., проціджують. Дають телятам внутрішньо 200–250 мл тричі на день.

3. Трава полину – 2 частини, трава деревію – 1 частина, корінь кульбаби – 1 частина. Дають телятам внутрішньо у вигляді відвару (1:20) за 15–20 хвилин до годування для поліпшення апетиту.

4. Кора крушини – 3 частини, листя кропиви – 2 частини, трава деревію 1 частина. Одну столову ложку суміші заливають 1 склянкою окропу і настоюють у закритому посуді 20 хвилин, проціджують. Дають телятам внутрішньо по півсклянки як послаблювальне.

5. Дубова кора – 1 частина, корінь лепехи – 1 частина. Одну столову ложку подрібненої суміші заливають 1,5 склянки окропу, настоюють у закритій емальованій посудині 30 хв., проціджують. Телятам дають внутрішньо по 1/4 склянки кілька разів на день як в'яжуче.

Збори, які застосовують від захворювання сечовивідних та статевих органів

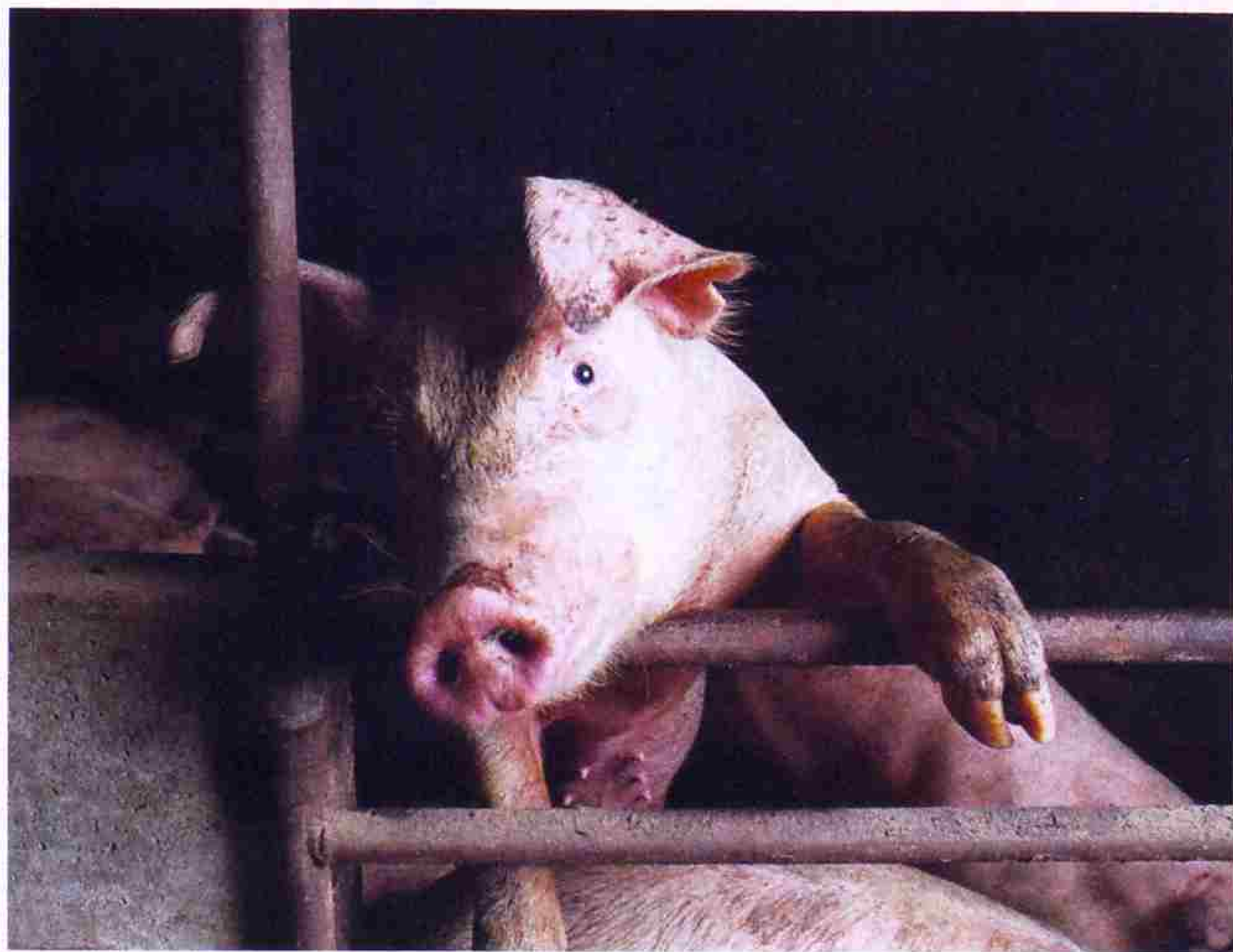
1. Березове листя – 1 частина, трава хвоща – 1 частина. Із суміші готують настій на теплій воді (1:20), дають телятам як сечогінне по півсклянки 3–4 рази на день.

2. Квітки ромашки аптечної – 1 частина, подрібнені корені лапчатки гусячої 1 частина. Відвар суміші (1:40) успішно застосовують для промивання статевих органів від вагініту.

Для кращої терапевтичної ефективності для лікування хворих тварин ці та інші збори лікарських рослин використовують разом з іншими ветеринарними препаратами, що специфічно діють від різних захворювань.

Підготувала ***Р.Я. Савченко***

Щоб не довелося ставити поросяті гірчичники

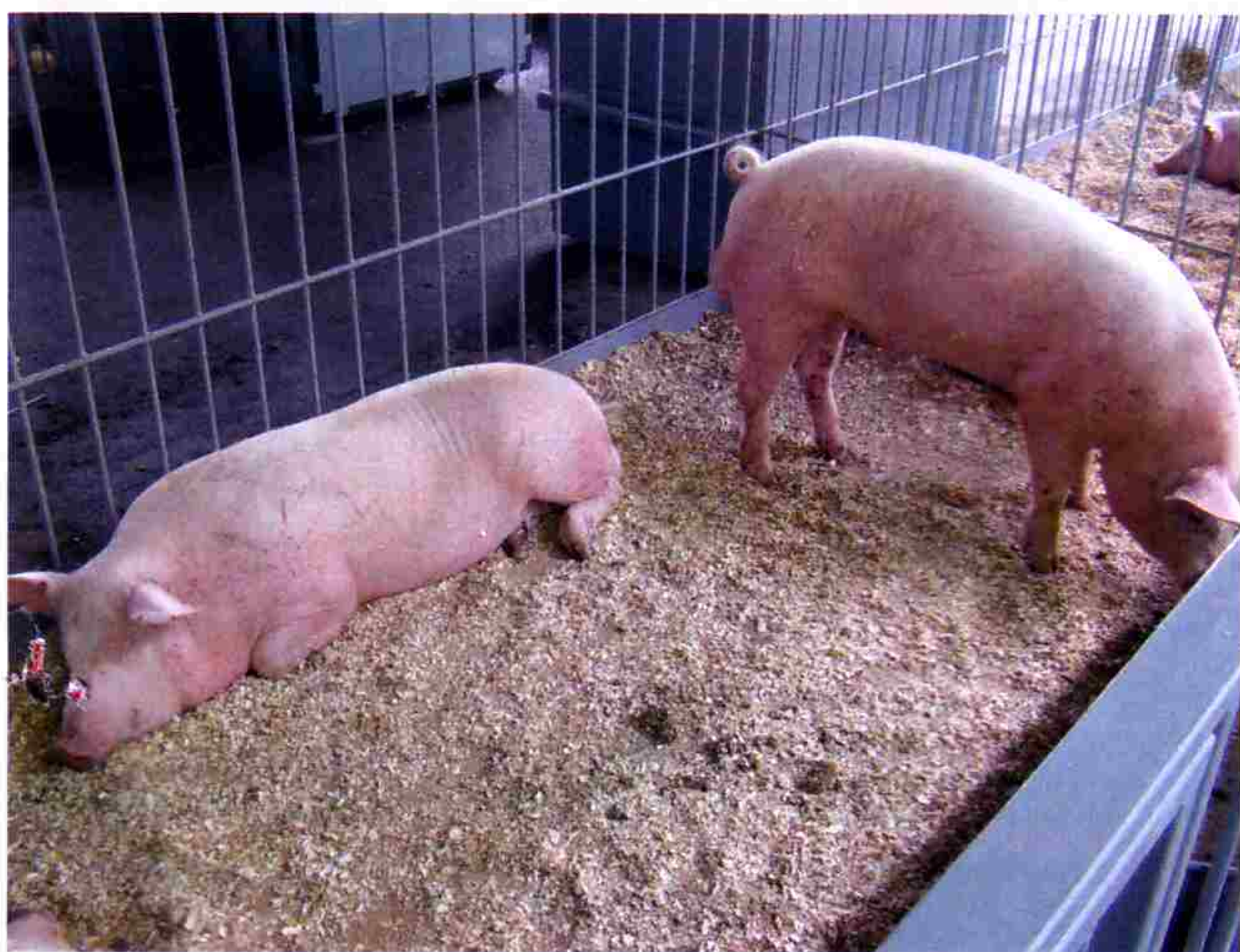
Якщо свиней утримують у сприятливих умовах та добре годують і щодня вони бувають на свіжому повітрі, то їх імунна система працює справно.

Але, якщо не дотримуватися хоча б однієї з цих умов – від простудних захворювань організм п'ятачків не захищений.

Тож господар повинен знати, що віруси та бактерії постійно "живуть" у їхніх дихальних шляхах і надходять туди з повітрям, яке вдихають. Отже, стежте за чистотою у свинарнику, гній вибирайте щодня, підлогу посипайте сухою тирсою, аби не підвищилася вологість, і, щоб у повітрі було якомога менше шкідливих газів.

Часто причина простудних захворювань тварин – переохолодження. Тому свинарник завжди має бути теплий, і в ньому не повинні "гуляти" протяги.

У приміщенні, де утримуються новонароджені поросята, потрібно підтримувати температуру +18–20°С (створити необхідне тепло допоможуть лампи обігріву), а вологість – не більше 70%.

Під час відлучення поросят від свиноматки віком 1,5–2 місяці малюки зазнають найсильнішого стресу, який теж може стати причиною їхніх простудних захворювань. Тому, аби забезпечити поросятам здоров'я, то їх краще залишити у звичній обстановці, але без матки, а її слід перевести до іншого станка.

У холодну пору року поросята частіше страждають від бронхопневмонії. Захворіло одне – і в гнізді, зазвичай, захворіють усі. У малюків знижується або й зовсім зникає апетит. Вони стають пригніченими. Температура тіла підвищується на 1–2 градуси. Із п'ятачка тече. І поросята починають кашляти. А через 2–3 дні дихання починає супроводжуватися вологими хрипами. До того ж уражується не тільки дихальна система, а й серцево-судинна (з'являється тахікардія – пришвидшене серцебиття), травна, нервова, а також нирки, печінка й інші органи.

Що робити? Щонайперше – усуньте причини, що викликали захворювання, і зверніться до ветеринарного лікаря, який призначить комплексне лікування.

Важливо, щоб до раціону тварин вводилися повноцінні корми (комбікорм, молоко, відвійки та інші), кормові добавки, крейда, риб'ячий жир, природне вугілля, різні мікроелементи.

Підготувала ***Н. Дець***

ПРИКРАСИМО КВІТАМИ ЖИТТЯ

Посадковий матеріал–поштою

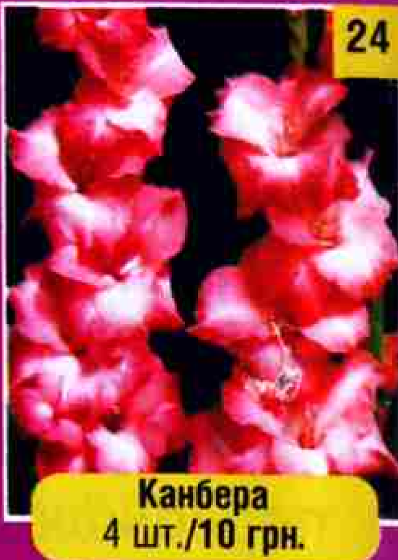

УМОВИ ЗАМОВЛЕННЯ

1. Заповніть купон друкованими літерами чітко та розбірливо.
2. Ціну вказано за упаковку.
3. Увага! При відсутності на складі вибраного Вами сорту вкажіть сорти на заміну. У виняткових випадках можлива заміна окремих позицій на рівноцінні аналогічні сорти.
4. Обов'язково вказуйте кількість упаковок і суму.
5. Оплата на пошті при отриманні замовлення. Почтові витрати включено в ціну цибулин. Одержуючи посилку, ви сплачуєте додатково 4,8% за переказ грошей.
6. Відправлення посилок здійснюється з **10 квітня**.
7. При відсутності бланку, замовлення приймаються на звичайному папері.
8. **Мінімальна сума замовлення – 50 гривень. Від 100 гривень – знижка 5%**
9. Заявки відправляйте за адресою: **СПД Мазур, а/с 13, м. Київ 02068,** тел.: **(044) 592 9087** факс: **(044) 575 4122,** e-mail: **tulpan2006@list.ru**

Артикул	Сорт	Ціна за упаковку	Кількість упаковок	Сума, грн.
01	лілія **Екшен**	2шт. – 16 грн.		
02	лілія **Акапулько**	2шт. – 18 грн.		
03	лілія **Тріумфатор**	2шт. – 16 грн.		
04	лілія **Екзотіка**	2шт. – 22 грн.		
05	лілія **Фангіо**	2шт. – 15 грн.		
06	лілія **Мускадет**	2шт. – 18 грн.		
07	лілія **Марко Поло**	2шт. – 20 грн.		
08	лілія **Джироза**	2шт. – 20 грн.		
09	лілія **Мозерс Чойс**	2шт. – 17 грн.		
10	лілія **Сфінкс** махрова	2шт. – 17 грн.		
11	лілія **Афродіта** махрова	2шт. – 17 грн.		
12	лілія **Фата Моргана**	2шт. – 17 грн.		
13	лілія **Ріалто**	2шт. – 19 грн.		
14	лілія **Сорбона**	2шт. – 19 грн.		
15	лілія **Оріджинал Лав**	2шт. – 19 грн.		
16	лілія **Оріоло**	2шт. – 19 грн.		
17	лілія **Конка Дор**	2шт. – 18 грн.		
18	лілія **Вермер**	2шт. – 17 грн.		
19	лілія **Старфайтер**	2шт. – 18 грн.		
20	**Суміш лілій**	3шт. – 20 грн.		
21	гладіолус **Бангладеш**	4шт. – 12 грн.		
22	гладіолус **Баккара**	4шт. – 10 грн.		
23	гладіолус **Блю Фрост**	4шт. – 10 грн.		
24	гладіолус **Канбера**	4шт. – 10 грн.		
25	гладіолус **Блек Джек**	4шт. – 12 грн.		
26	гладіолус **Грін Стар**	4шт. – 12 грн.		
27	гладіолус **Десперадо**	4шт. – 10 грн.		
28	гладіолус **Дольче Віта**	4шт. – 10 грн.		
29	гладіолус **Кінгз Лін**	4шт. – 10 грн.		
30	гладіолус **Мальта**	4шт. – 10 грн.		
31	гладіолус **Монінг Голд**	4шт. – 10 грн.		
32	гладіолус **Медітеране**	4шт. – 10 грн.		
33	гладіолус **Нікіта**	4шт. – 10 грн.		
34	гладіолус **Пінк Леді**	4шт. – 10 грн.		
35	гладіолус **Оранж Кінг**	4шт. – 10 грн.		
36	гладіолус **Пурпл Флора**	4шт. – 10 грн.		
37	гладіолус **Розамунд**	4шт. – 10 грн.		
38	гладіолус **Велвет Айс**	4шт. – 10 грн.		
39	гладіолус **Віолет Мун**	4шт. – 10 грн.		
40	**Суміш гладіолусів**	5шт. – 10 грн.		
Всього				

Сорти на заміну

ПІБ ____________________

____

Вул. ____________ **д.** ______ **кв.** ______

Місто/село ____________________

Район ____________________

Область ____________________

Поштовий індекс ____________

Тел. ____________________

Створіть свій власний картопляний шедевр!

Чому варто купити Шедевр®?

- Обробку робимо ОДИН раз навесні – і надалі ніякого клопоту з колорадськими жуками, як мінімум до цвітіння картоплі;
- **Шедевр®** знищує ще більше колорадських жуків, ніж інші препарати, досконало та надовго захищає картоплю вже з перших сходів;
- Препарат **Шедевр®** знищує не лише колорадських жуків, але й інших грунтових шкідників;
- Надійно захищає від багатьох хвороб та стимулює Вашу картоплю до рясного врожаю;
- Його потрібно лише 15 мл аж на три відра картоплі.

ШЕДЕВР®

Інсектицидно-фунгіцидний потруйник для картоплі
Діючі речовини:
імідаклоприд 280 г/л, тіабендазол 80 г/л, к.с.
Норма витрати:
5 мл на 10 кг бульб картоплі

Збережіть свій час – купіть Шедевр®!

- Мережа магазинів «Захист рослин – 2000»
  м. Черкаси, вул. Дахнівська, 23
  8/0472/ 37-12-17, 8/050/ 313-71-43
- ППФ „Ратібор"
  Київська обл., м.Богуслав, вул.І.Франка,16
  8/04461/ 5-55-26, 5-12-50, 8/067/ 404-30-74
- ПП Мерленко Святослав Васильович
  м. Луцьк
  8/068/ 563-80-00
- ТОВ „БАДВАСИ"
  м. Київ, вул. І.Кудрі, 5
  8/044/ 501-27-47, 501-27-57, 8/063/ 855-78-36
- ТОВ „Юрагрозахист"
  м. Київ, вул. Молодогвардійська, 32
  8/044/ 249-09-07, 249-09-46
- ТОВ «Презенс»
  8/044/ 291-54-52

Увага! Лише так виглядає оригінальна упаковка!

Смакуємо взимку

Дорога редакціє журналу "Дім, сад, город"! Ваш журнал читаємо всією сім'єю вже другий рік.

Раді, що конкурс "Господиня", продовжується. Отож, надсилаємо свої рецепти.

*Сім'я **Корнійчуків** з м. Христинівка Черкаської області.*

Салат "Зимовий"

Треба мати: 150 г квашеної капусти, 4 зварених із шкіркою картоплини, 3 копчені мисливські сосиски, або 200 г копченої шинки, 5 столових ложок олії, 1 столову ложку без верха гірчиці, 1 чайну ложечку оцту, 1 пучечок петрушки, сіль та цукор – за смаком.

Капусту віджати і викласти в салатницю. Охолоджену відварену картоплю почистити та нарізати кубиками. Сосиски нарізати кружечками (шинку – кубиками). Для заправки змішати з олією заправлену цукром гірчицю, сіль, додати оцет за смаком, усе ретельно перемішати.

Картоплю і сосиски (або шинку) додати до капусти, залити все салатною заправкою і дати постояти в холодному місці 15–20 хвилин. Перед подачею до столу все перемішати, а зверху посипати свіжою зеленню петрушки.

Салат "Рожеві сни"

Треба мати: 300 г білоголової капусти, 1–2 сирі морквини, 1 упаковку крабових паличок, 1 столову ложку майонезу, 3 пір'їнки зеленої цибулі, сіль за смаком.

Капусту очистити від верхніх листків та насікти дрібною соломкою. Моркву почистити і натерти на великодірчастій тертушці. Крабові палички нарізати довгими шматочками. В салатницю викласти капусту, моркву, посолити і добре розтерти чистими руками, щоб капуста пустила сік і стала м'якою. Додати крабові палички, цибулю, заправити майонезом і перемішати.

Салат з горіхами

Треба мати: склянку ядер грецьких горіхів, шість круто зварених яєць, 150 г твердого сиру, пакет (250 г) майонезу, 1 цибулину, 2–3 яблука, чайну ложечку оцту.

Цибулю нарізати тоненькими кільцями і залити розбавленим кип'яченою водою оцтом. Через 10 хв. рідину злити, а цибулю віджати. Яблука очистити від шкірки і натерти на крупній тертушці. Сир також потерти, але на мілкій тертушці, горіхи подрібнити. Салат викласти на велике блюдо шарами: нарізані кубиками яйця, кільця маринованої цибулі, сир, яблука і горіхи. Все залити майонезом і дати настоятись 3 години.

Качка з грибами

Треба мати: качку середнього розміру (приблизно 1,5–2 кг), 500 г грибів, 2 цибулини, 100 г олії, 100 г соєвого соусу, сіль, перець – за смаком.

Гриби відварити, подрібнити. Цибулю дрібно посікти, обсмажити на олії і додати до грибів. Качку відварити в грибному бульйоні майже до готовності. Вийняти, охолодити і змастити соєвим соусом. Усередину покласти грибний фарш і зашити. Запекти в дуже гарячій духовці до готовності, постійно поливаючи жиром, що виділився. Перед подачею до столу ще раз полити соєвим соусом. Качка може бути самостійною стравою, але краще до неї подати на гарнір розсипчасту гречану кашу.

Філе риби з гірчичним соусом по-французьки

Треба мати: 500 г філе будь-якої риби, 4 столові ложки олії, 3 цибулини, 0,5 склянки білого вина, чайну ложечку гірчиці, сіль, перець – за смаком.

Рибу почистити, помити, покласти на змащене олією деко. Посолити, поперчити, посипати дрібно посіченою цибулею. Все залити сумішшю вина і гірчиці, поставити в гарячу духовку. Коли риба буде готова (20–30 хв.), з дека злити рідину, додати до неї лимонний сік, прогріти 2–3 хвилини, безперервно помішуючи. До отриманої суміші додати олію, дрібно посічену зелень петрушки і полити нею рибу.

До столу подавати на деці, використавши спеціальну підставку.

Пиріг з м'ясною начинкою

Треба мати: готове листове тісто (воно завжди є в продажу), 250 г м'ясного фаршу.

Листкове тісто треба розкачати у корж і викласти на нього порціями м'ясний фарш, приправлений сіллю та перцем, подрібненими петрушкою або кропом. Потім край тіста загнути і склянкою вирізати пиріжечки у формі вареника. Краї злегка защіпнути і защіпом донизу викласти на змащене жиром деко. Випікати на помірному вогні приблизно 20 хв., якщо хочете отримати пиріжечки круглої форми, то фарш треба накрити тістом так, щоб він був посередині виїмки склянки.

Подають пиріжки зі свіжою зеленню як самостійну страву або замість хліба до інших страв.

*До редакції надійшов лист від **Валентини Володимирівни Говяди** з с. Ранжеве Комінтернівського району Одеської області. Вона дарує читачам рецепти солодощів.*

Торт "Мурашник"

Треба мати: борошно, пачку маргарину, 2 яйця, сіль, цукор, соду, згущене молоко.

Яйця збити з цукром, додати сіль, погашену соду, ванільний цукор, маргарин. Борошна кладемо стільки, аби тісто було тугим. Вимісивши, ставимо тісто на холод на 2 – 3 години. Охолоджене тісто тремо на тертушці і гіркою випікаємо у духовці. За 10–15 хв. до готовності гірку тіста, що нагадує мурашник, поливаємо згущеним молоком, знову ставимо в духовку і випікаємо до готовності.

Торт "Снікерс"

Для тіста: 3 склянки борошна, 3 яйця, по 1,5 склянки сметани і цукру, 1,5 чайної ложечки порошку-розпушувача, 1 чайну ложечку соди, 3 столові ложки какао.

Усе це ретельно збиваємо, перемішуємо і ділимо на 2–3 частини. Відповідно випікаємо 2–3 коржі. А тим часом готуємо крем.

Для приготування крему треба мати: 300 г печива "Хрустики", 300 г горішків арахісу, 400 г вершкового масла, 0,5 літрової банки ірисок.

Масло змішуємо з ірисками, додаємо горішки та печиво, вимішуємо і цим кремом змащуємо коржі.

Перед подачею до столу торт слід витримати на холоді не менше 2–3-х годин.

Торт довільної форми

Треба мати: 1 склянку цукру, 2 яйця і борошна стільки, щоб маса була рідкувата, 2 банки згущеного молока.

Випікаємо корж. Коли він охолоне, подрібнюємо його. Крошево заливаємо однією банкою згущеного молока і перемішуємо до однорідної маси, якій надаємо ту форму, яка вам до вподоби, і поливаємо готовий торт ще однією банкою згущеного молока. Прикрашаємо шматочками фруктів, які є під рукою.

Десерт "Смакота"

На дно бокала кладемо морозиво, потім шматочки очищеного банана, нарізаного кружальцями. Потім знову 1–2 ложки морозива і шматочки суниць або ківі. Поливаємо все це рідким шоколадом, збитим з вершками, і ставимо у холодильник. Виймаємо перед подачею до столу.

Смачного всім!

Фото **В.О. Скляренка**

Весняні мотиви у лютому? – Так, це доцільно!

Особисті підсобні господарства українців забезпечують значну частку виробництва всієї сільськогосподарської продукції, а частка картоплі, вирощуваної в них, давно перевищила 80%.

Якщо 10 років тому, навіть маючи фінансову можливість придбати мобільну техніку, люди, яким вона потрібна, не могли знайти її у продажу, то за останні роки обставини докорінно змінились: ринок України заповнено мотоблоками різноманітного походження і ґатунку. Як же розібратися в цьому і якій техніці віддати перевагу?

Цією статтею автори намагаються допомогти знайти відповідь на ці запитання, виходячи із умов, для яких купується мала техніка.

На перший погляд, усі мотоблоки однакові. Отже, слід враховувати їх окремі особливості.

Перш за все, необхідно чітко уявляти, що власне мотоблок – це одноосьовий трактор, на який консольно навішується основне робоче знаряддя – фрезерний культиватор, що являє собою окремий агрегат. Мотокультиватор – це різновид мотоблока, на головному валу якого встановлюються окремі фрези (ножі), і його рух вперед чи назад здійснюється обертанням фрез, які одночасно розпушують ґрунт.

В Україну імпортуються переважно мотокультиватори. Вибираючи мотокультиватор, слід, в першу чергу, звертати увагу на його масу та потужність двигуна, які, певною мірою, пов'язані між собою. Оптимальним є таке співвідношення: на 10 кг маси культиватора потужність його двигуна має становити 1,0–1,2 к.с. Зменшення цього показника призводить до самозакопування культиватора і передчасного виходу двигуна з ладу, а перевищення потужності недоцільне, тому що вона не зможе бути реалізована, а експлуатаційні витрати зростуть.

Потужність двигунів мотокультиваторів, що реалізуються в Україні, коливається в межах 3,5–6,5 к.с.

Можна навести ще цілу низку особливостей мотокультиваторів, які слід враховувати при купівлі: відповідність потужності, маси і ширини захвату до розмірів ділянки, що підлягає обробітку, можливості з регулювання "кута атаки" пасивних знарядь (підгортальника, картоплекопача) і регулювання положення керма в горизонтальній і вертикальній площинах, можливість регулювання швидкості руху і розміру "кліренса", це й така найважливіша характеристика, як гарантійний строк на техніку і т. ін.

Цілком природно, що людина, яка вирішила придбати мотокультиватор і накопичила для цього відповідні кошти, довго ходить по місцях продажу, не знаючи, чому віддати перевагу. Адже коротенька бесіда з продавцем не дає відповіді на всі запитання. Потенційний покупець повинен мати можливість вивчити характеристики всього того, що є на ринку. І зробити це вдома в спокійних умовах... Для цього і публікується дана стаття.

Слід також враховувати ще одну дуже важливу властивість згаданої техніки: будь-яким мотокультиватором можна легко виконати суцільну оранку (прокультивувати) город, зробити рівчаки під посадку картоплі, обробити міжряддя будь-яких рослин, підгорнути і т. ін. Але викопати картоплю можна лише таким мотокультиватором, що важить близько 100 кг, у складі якого передбачені гумові чи металеві колеса діаметром не менше 54 см і є можливість забезпечити його рух на цих колесах зі швидкістю не більше 3,5 км/год. Тобто, якщо при роботі фрезами головний вал обертається зі швидкістю 117–123 об/хв, то для викопування картоплі при встановлених колесах вказаного діаметра коробка передач (чи інший пристрій) повинні забезпечити частоту обертання валу 40–50 об/хв. Якщо така властивість конструкцією мотокультиватора не передбачена, існують інші способи і додаткові пристосування, які забезпечують можливість викопування картоплі одношвидкісними мотокультиваторами. Але про це йтиметься нижче.

Одними з найбільш ефективних є мотокультиватори **"Євро"** італійського виробництва, що реалізуються в Україні з 1993 року і зарекомендували себе надійними помічниками городників і садівників. Сімейство мотокультиваторів "Євро" в цілому забезпечує можливість обро-

бітку ділянок площею 0,2–2,5 га і виконувати всі необхідні операції. Їх загальні переваги – зручність експлуатації, широкий вибір виконуваних операцій, простота управління та висока експлуатаційна надійність.

Двигуни для "Євро" виготовляють всесвітньо відомі фірми "Бріггс енд Страттон" (США) і "Хонда". Показники вібрації, витрати пального, ступеня його згорання та шумові показники цих двигунів практично однакові, втім, хотілося б зазначити, що ціни на запасні частини для "американців" значно дешевші, ніж у "Хонди". В минулому році в Україні вперше з'явились мотоблоки "Євро" з двигунами "Субару" (Японія) та економічним дизелем "CF 170" (211 cc).

Редуктор у "Євро" сконструйований і виготовляється таким чином, що практично не потребує ремонту. Редуктор збирається не вручну, як на всіх інших культиваторах, а роботами-автоматами, що гарантує мікронну точність у зчепленні, відсутність перекосу валів і, внаслідок цього – відсутність перенапруги робочих поверхонь черв'яка з черв'ячним колесом і виключає можливість будь-яких випадкових недоліків. У ньому відсутні гвинтові з'єднання, які у більшості випадків є основною причиною поломок. Сам корпус – це дві виготовлені штампуванням половини, з'єднані зварюванням, що забезпечує абсолютну герметичність порожнини редуктора, в якому розміщено надійну черв'ячну або ланцюгову передачу. Корпус має незначний поперечний переріз, завдяки чому, по суті, є ножем, що легко врізується в ґрунт і тому витрати пального у культиватора такої конструкції мінімально можливі, що дає змогу кожну годину економити на пальному 2–4 грн. Технологія виготовлення корпусу забезпечує ідеальні умови для роботи черв'ячної або ланцюгової пари, бо місця під підшипники виконані з великою точністю. Редуктор містить не більше п'яти основних деталей. Він раз і назавжди заповнений мастилом і не потребує не тільки ремонту, але й обслуговування.

Щоб виготовити таку надійну і водночас просту конструкцію редуктора "Євро", італійська фірма "Євросистемз" використовує дуже дорогі прецизійні роботизовані комплекси, яких, на жаль, в Україні немає, як і не має їх жодна фірма в Європі. Як показує практика, ресурс роботи редуктора "Євро" в кілька разів перевищує ресурс роботи двигуна.

Муфти зчеплення у "Євро" відсутні. Замість них – найпростіший пристрій, що складається з двох шківів і паса, а включення здійснюється натягуванням паса передачі. До речі, в мотокультиваторах, що мають задню швидкість, її наявність забезпечується тим же механізмом без коробки передач.

Завдяки згаданим інженерним рішенням мотокультиватори "Евро" є не лише надійними, але й естетично завершеними машинами, в яких зовнішні дані цілком підпорядковані функціональній необхідності: оптимальне центрування, корпус редуктора, що діє як ніж, гвинтоподібні фрези, що не виштовхують, а затягують культиватор у ґрунт, чим виключаються, зокрема, його "стрибки".

М.І.Дончак,
інженер

Закінчення – в наступному номері.

У номері:

„ДІМ, САД, ГОРОД“
виробничо-практичний журнал
№ 2, лютий, 2008 р.
Головний редактор
М. І. Халимоненко
Головний художник
Т. П. Колодницька
Заступники головного редактора
Б. К. Донгаш, І. Ф. Куштенко
Зав.відділами
А.М.Капітульська, О.В.Кисленко
Літературний редактор
М.П.Чернецька
Дизайн, верстка **Н.Х.Деєць**
Комерційний директор
Г.А.Донець,
Реклама **Н.В.Васильєва,**
тел.: (044) 223-38-17,
тел./факс: 8 (044) 541-04-08
E-mail:reclama_dsg@ukrpost.ua
Оголошення **О.К.Шевченко**
E-mail:reclama@dimsadgorod.com
Розповсюдження, маркетинг
Т. І. Лазебник
тел.: 223-22-58
E-mail: lazebnik@dimsadgorod.com
www.dimsadgorod.com

Видання зареєстровано, серія КВ, № 3536 від 3.10.98
Підписано до друку 18.01.2008 р.
Загальний тираж 141 030 прим.
Ціна договірна.
Адреса редакції та видавця:
вул. Академіка Заболотного, 19, Київ, 03680, МСП–680.
Тел.: (044) 223-69-11, (044) 223-69-12, факс/автомат: 223-22-59
E-mail: dsg@dimsadgorod.com

Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».
Надруковано у друкарні ТОВ «Новий друк».
м., Київ, вул. Магнітогорська, 1.
Тел.: (044) 559-73-19;
тел./факс: (044) 292-80-50.

На першій сторінці обкладинки фото В.О. Скляренка

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

З 1 грудня 2006 р. редакція журналу знаходиться за новою адресою:
вул. Академіка Заболотного, 19, Київ, 03680, МСП–680,
тел.: (044) 223-69-11, 223-69-12,
факс/автомат (044) 223-22-59.

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:

«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — 22430.
«Дім, сад, город» + «Квіти України» — 22431.
«Дім, сад, город» + «Яблунька» — 22432.
«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — 22433.
«Дім, сад, город» + «Пасіка» — 22434.
«Дім, сад, город» + «Бібліотека «Дім, сад, город» — 21869.
«Дім, сад, город» + «Календар садівника і городника» — 90245.